

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

ROLE NOVINÁŘKY V TIŠTĚNÝCH A ONLINE
PERIODICÍCH VE 21. STOLETÍ

The role of a women journalist in printed and online periodicals in the
21st century

Bakalářská diplomová práce

Vendula BAŠTINCOVÁ

Vedoucí práce Mgr. Iveta Jansová, Ph.D

Olomouc 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou prací s názvem Role novinářky v tištěných a online periodících ve 21. století vytvořila samostatně a na základě literatury a zdrojů uvedených v bibliografii. Bakalářská práce má včetně mezer 132 475 znaků.

V Olomouci dne 4. 12. 2018

.....

Vendula Baštinová

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat vedoucí práce Mgr. Ivetě Jansové, Ph.D., za její trpělivost, ochotu a postřehy při konzultacích. Dále mé upřímné poděkování patří Silvii Lauder, Lence Vrtilškové Nejezchlebové, Aleně Horákové a Markétě Kutilové, díky jejichž vstřícnosti a upřímnosti mohla práce vzniknout. V neposlední řadě chci poděkovat svému příteli, spolubydlící, rodině a přátelům, kteří mě podporovali v píli a byli mi vždy nápomocni.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá rolí novinářky v tištěných a online periodících ve 21. století. Snaží se zjistit, zda je pro novinářky diskriminačním prvkem skutečnost, že jsou ženy, a to v oblasti výběru témat, kariérního postupu, finančního ohodnocení či v reakcích čtenářů na články. Dále řeší jejich osobní přispívání k odbourávání genderových stereotypních rozdílů v oblasti obsahového a gramatického znázorňování žen v periodících. Metodou výzkumu jsou kvalitativní polostrukturované rozhovory vedené se čtyřmi českými novinářkami, Silvií Lauder, Lenkou Vrtiškovou Nejezchlebovou, Alenou Horákovou a Markétou Kutilovou, které se v současné době pohybují v tištěné či online mediální sféře.

Klíčová slova

gender, genderové stereotypy, novinářka, role novinářek, segregace, tištěná a online média

Abstract

This Bachelor thesis deal with the topic of the role of women journalists within printed and online periodicals in 21st century. The main aim is to find out, if being a woman is a discriminatory aspect, especially in terms of topics selection, career advancement, amounts of wages or reader's responses to articles. It also tackles their personal contributing to reduce gender stereotypical differences in content and grammatical representing of women in periodicals. There was used the research method of qualitative semi-structured interviews with four Czech women journalists, specifically Silvie Lauder, Lenka Vrtišková Nejezchlebová, Alena Horáková and Markéta Kutilová, who are currently active on the field of nationwide and online media sphere.

Key words

gender, gender stereotypes, journalist, the role of women journalists, segregation, printed and online media

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Pohlaví a gender.....	9
2.1	Genderová socializace.....	10
2.2	Genderové stereotypy.....	12
2.3	Mediální přístup k genderové problematice.....	14
2.3.1	Vliv médií na společnost.....	14
2.3.2	Tisk	16
3	Novinářská profese	19
3.1	Žena jako novinářka	21
3.2	Pozice ženy v médiích.....	22
3.3	Segregace žen v médiích.....	25
4	Metodika výzkumu	28
4.1	Cíl výzkumu	28
4.2	Hypotéza	29
4.3	Kvalitativní výzkum.....	29
4.4	Kvalitativní polostrukturovaný rozhovor.....	30
4.5	Strategie výběru informantek a aplikace metody.....	31
5	Analytická část.....	33
5.1	Informantky.....	33
5.2	Práce v redakci	34
5.2.1	Profesní cesta	34
5.2.2	Výběr témat.....	37
5.2.3	Novinářky na volné noze	41
5.3	Zastoupení žen v redakcích.....	42
5.3.1	Pozice komentátora.....	44
5.3.2	Ženy na řídicích pozicích.....	45

5.4	Genderové stereotypy na pracovišti	47
5.4.1	Platová nerovnost.....	49
5.5	Obsahové zastoupení žen v textech.....	50
5.5.1	Generické maskulinum	52
5.6	Reakce čtenářů na články informantek	54
5.6.1	Kolegové novináři.....	58
5.7	Rodiče v redakcích.....	59
6	Závěr	63
	Seznam literatury	66
	Elektronické zdroje	67
	Seznam příloh	70

1 Úvod

Pro svou práci jsem si zvolila téma, které se zabývá genderovou problematikou v mediální oblasti, konkrétně rolí novinářky v tištěných a online periodících ve 21. století. Přestože vzniklo v poslední době několik diplomových a disertačních prací a vyšla již řada publikací na téma genderové stereotypy, či zobrazování žen v médiích, o českých ženách novinářkách toho mnoho nevíme. Existuje sice publikace *Česká novinářka* od autorů Jirák, Köpplová a Wolák či analýza Havlíkové a Možíšové, která reflektuje procentuální zastoupení žen v médiích, ty však nemůžou pojmut všechny informace tématu se týkající.

Právě to byl jeden z důvodů, proč jsem se rozhodla tématu věnovat v rámci své bakalářské práce. Mou další motivací byla plánovaná profese novinářky. Je pro mne tedy více než důležité, jakého postavení se ženám v současné době v redakcích dostává. Z historického hlediska víme, že dosáhnout stejné společenské úrovně mužů trvalo ženám stovky let a dodnes se jim to ne ve všech oblastech povedlo. Ve své práci se tak snažím odpovědět na otázku: *Jaké je současné postavení žen novinářek?* Zajímá mne tedy, jak vypadá práce novinářky ve 21. století a zda se v kontextu novinářské práce stále nachází patrné genderové nerovnosti. Navazuje otázka: *Může být v žurnalistice diskriminačním prvkem skutečnost, že jste žena?*

Jelikož pojem novinářka je tematicky příliš široký, zvolila jsem si pro svou práci žurnalistky z oblasti tištěných a online periodik. Odpovědi na výše zmíněné otázky získám díky rozhovorům se čtyřmi novinářkami, které působí buď v online, či tištěných periodících, konkrétně: Silvie Lauder, Lenka Vrtišková Nejezchlebová, Alena Horáková a Markéta Kutilová. Jsem si však vědoma, že na základě těchto rozhovorů nemohu vyvozovat obecné závěry z hlediska postavení novinářky v tištěných či online periodících. Určitého náhledu na současnou situaci v této oblasti však dosáhnout můžu a to je také mým cílem.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. V první části se snažím přinést teoretické poznatky vycházející z vědeckých pramenů, mělo by tak dojít k lepšímu porozumění pojmů gender, pohlaví, genderová role, genderová socializace a genderové stereotypy. Neméně důležitou kapitolou v této části je představení novinářské profese, jejíž počátky spadají do 15. století. S ženami novinářkami se však začínáme pomalu setkávat až o čtyři století později, kdy jim bylo dovoleno přispívat do ženských časopisů. V dnešní

době se zaměření žen rozšířilo i do oblastí, která byla dříve považována za typicky mužská. Přesto však nedochází k vyrovnanému stavu v počtu mužů a žen v politických, ekonomických a zahraničních rubrikách. S tím úzce souvisí téma pracovní segregace žen, tedy nedosažitelnost stejných pozic a úrovní v pracovním světě ženy v porovnání s mužem novinářem.

Druhým tematickým okruhem je část praktická, kde dochází k reflexi výzkumu. Jako metodiku své práce jsem si zvolila kvalitativní výzkum, polostrukturované rozhovory, které jsem provedla s již zmíněnými novinářkami. Jejich celé znění bude součástí příloh mé práce.

V analytické části představím zvolené informantky a jejich výpovědi. Tematické okruhy, pomocí nichž odpovím na výzkumné otázky, jsme rozdělila do čtyř částí, z nichž první se zabývá prací redaktorky. Dozvídáme se tak o jejich kariérní cestě, ale také o zastoupení žen v redakcích a genderových stereotypch na pracovišti. Následující okruh je věnován obsahům titulů, pro které respondentky píší. Zejména, zda jsou články o ženách v porovnání s články o mužích stejně početně zastoupené. Neméně důležitým tématem této kapitoly je otázka generického maskulina, forma představování žen v periodických, či přechylování.

K práci novinářky patří také veřejné reakce a ohlasy na jejich články. Zda jsou však komentáře čtenářů věcné a zabývají se obsahem vydaného či sdíleného článku, nebo se spíše jedná o sexistické komentáře, je pojednáváno v navazující kapitole. Dále uvedu, zda novináři dostávají stejný typ reakcí, nebo i zde hrají roli genderové stereotypy. Poslední kapitola mé práce se věnuje otázce rodičovství. Konkrétně, jak lze skloubit pracovní nasazení novinářek s rodinným životem

Svou prací bych čtenářům chtěla nastínit současné postavení žen novinářek v tištěných a online periodických v české společnosti. V médiích ani v jiných kruzích totiž nereflektují, že by téma bylo přenášeno do veřejné roviny, jak je tomu například u zastoupení žen v politice. Média jsou však důležitým prvkem v utváření našich názorů a je tedy důležité znát jejich složení.

2 Pohlaví a gender

Pojmy pohlaví a gender bývají často laicky zaměňovány, nebo používány jako totéž. Jejich významy jsou však rozdílné. U slova pohlaví se jedná o biologický termín, který Dr. Robert Stoller vysvětluje následovně: *...až na několik výjimek existují dvě pohlaví, muž a žena. K vymezení pohlaví musíme vzít v úvahu tyto fyziologické podmínky: chromozomy, vnější genitálie, vnitřní genitálie, gonády, hormonální stav a druhotné pohlavní znaky.* (Stoller 1968 podle Oakley 2000, s. 121) Z toho vyplývá, že se jedná o pohlavní či tělesné diferenciaci dvou jedinců, ženy a muže.

Tyto diferenciaci se projevují již v šestém týdnu vývoje embrya, a to díky pohlavnímu chromozomu, který určí, zda se plod vyvine jako mužský či ženský. (Renzetti, Curran 2005, s. 62) Ve stejnou dobu, tedy v čase, kdy se budoucí rodiče dozví, zda jejich potomek bude dívka či chlapec, začíná jedinec získávat svoji genderovou roli - něco, co bude prokazovat a stvrzovat, že je žena nebo muž.

Termín gender totiž označuje kulturní a sociální stereotypy a očekávání, které se pojí k jednotlivým pohlavím. Jedná se tedy o sociální konstrukt a jako takový se mezi společnostmi liší a lze ho měnit. (Fafejta 2004, s. 30) Fafejta dále uvádí, *že lze na gender nahlížet jako na instituci, jelikož nám dává roli, ke které každý jedinec přidá vlastní obsah. Není nijak pevný či závazný, je udáván pouze na základě sociálních norem. Není tedy dopředu dáno, co je správné a co špatné, přitom je nám ale vštěpován už od narození a stává se součástí naší identity.* (Fafejta 2004, s. 30)

Smetáčková (2016, s. 43) nahlíží na gender jako na pojem odlišující maskulinitu od feminity a definuje ho třemi odlišnými způsoby. Nejprve ho charakterizuje na základě vzhledu, chování a zájmů, které se vážou k jednotlivým pohlavím. Druhý náhled nazývá organizační princip společnosti, podle kterého jsou vytvářeny společenské instituce. Ty počítají s genderovou rozdílností. Poslední faktor představují socio-kulturní podmínky, které mají vliv na vývoj jednotlivce.

Ačkoliv jsem na začátku uvedla, že se nejedná o stejné termíny, je zřejmé, že mezi nimi panuje úzký vztah. Gender je spojován s pohlavím, přesto však není jeho příčinným následkem. Může se totiž stát, že dva jedinci stejného pohlaví budou prokazovat odlišný gender. Homosexuální muž může mít jiné představy a jiné genderové chování než muž heterosexuální. (Fafejta 2004: 30) Dalším příkladem mohou být osoby s nenormativním spojením chromozomů, kterým se zabýval Stoller.

Zjistil, že chlapci bez penisu, se mohou stát do jisté míry „normálními“ muži a dívky bez dělohy „normálními“ ženami, a to na základě výchovy. Pokud jim rodiče nedají najevo jejich abnormalitu a budou je podporovat a vychovávat v jejich genderové roli, dítě si do určitého věku nevšimne, že je poškozeno jejich mužství či ženství. (Stoller podle Okley 2000, s. 122)

Okley dále zjistila, že podle dětí nemusí gender primárně záviset na pohlaví. Děti samy neurčují podle pohlavních znaků, zda se jedná o chlapce či dívku. Zhruba do sedmého věku tvrdí, že dívky se mohou stát chlapci a naopak. Rozhodující pro ně je především oblečení, účes, jméno a další vnější ukazatele. Okley dále dodává: „*Obvykle je toto jednání považováno za nedostatek biologických vědomostí u dětí. Ve skutečnosti se však jedná o realistické hodnocení situace vycházející z poznání, že gender je vymezený sociálně, ne biologicky.*“ (Okleyová 2000, s. 123)

Podle Fafejty (2004, s. 31) společnost nerozlišuje v každodenním životě mezi pohlavím a genderem. Jedná na základě společenské normy, určité sociální role, která jedinci byla přidělena a která je pro muže a ženy odlišná.

Gender tedy není nic, s čím bychom se rodili, zároveň jsme do genderové role formováni už v prvních chvílích našeho bytí a většina z nás v ní setrvá po zbytek života. Tento sociální konstrukt je nám přidělen na základě biologického pohlaví, pomocí nějž hodnotíme sebe i své okolí. Neznamena to však, že gender je neměnný a pro všechny kultury stejný. Vysvětlení pojmů gender a pohlaví jsem do své práce zařadila z hlediska svého genderového zaměření a kvůli následně snazšímu porozumění problematice genderové stereotypizace. Ve své práci se budu zabývat rolí novinářky, tedy rolí ženy v mediálním prostředí a skutečností, jak tento fakt ovlivňuje její působení v těchto institucích.

2.1 Genderová socializace

Aniž bychom museli dodávat pohlaví dítěte, je okolí zřejmé, jestli se jedná o chlapce či dívku, a to na základě vnějších ukazatelů, jako je rozdílný výběr oblečení či hraček. Od začátku narození nám jsou přidělovány atributy genderových rolí a my procházíme procesem socializace. Tedy takovým procesem, *jehož prostřednictvím si lidé, předávají a vstřebávají společenské hodnoty a normy, včetně těch, které se týkají genderu.* (Renzetti, Curran 2005, s. 93)

Renzetti a Curran (2005, s. 93) dále uvádí, že genderová socializace začíná již v raném dětství a probíhá více způsoby. Může být vyvíjena účelově za pomoci explicitních odměn a trestu nebo méně výrazně, pomocí jemnějších signálů jako například oblečením, hračkami, oslovováním atd. Samotné děti si svoji genderovou roli uvědomují již okolo osmnáctého měsíce, kdy si na základě genderových stereotypů samy vybírají takové hračky, které mají být typické pro jejich pohlaví - panenka, kočárek, auta, zbraně. Ve dvou letech si jsou vědomi své genderové identity a o rok později dokážou na základě genderových stereotypů hodnotit své okolí.

Velký podíl na procesu genderové socializace nesou rodiče. Studie Lois Murphy prokázaly, že matky se jinak chovají k chlapcům a jinak k dívkám. Už v kojeneckém věku věnují každému pohlaví jiný čas a jinak s nimi jednájí. Chlapce podporují v samostatnosti, řídí se jejich biorytmem a očekávají, že budou schopni sami si věci zařídit. Naopak u výchovy děvčat jsou matky více starostlivé a při jednotlivých úkonech je slovně doprovází. To má za následek, že dívky často mívají verbální převahu nad chlapci. Ti jsou ale zase samostatnější při plnění různých úkolů. (Okley 2000, s. 67, 132)

Pro Ruth Hartley (in Okley 2000, s. 132) jsou ve vývoji genderové identity zásadní čtyři procesy: socializace skrz manipulaci, prostřednictvím zaměřování pozornosti na určité objekty, verbální pojmenování a vystavení činnosti. V prvním procesu se jedná o formování či manipulaci dítěte a to při běžných úkonech, kdy dítě přebírá pohled matky či jiné blízké osoby na sebe samotné. Druhý typ se zabývá pozorností dítěte na specifické předměty nebo jejich aspekty. Zaměřuje se tedy na „správný“ výběr hraček podle genderové identity. Verbální proces poukazuje na používání odlišných přívlastků pro dívky a chlapce, „zlobivý kluk“, „hodná holčička“. Posledním procesem je odlišnost aktivit, které děti na základě pohlaví vykonávají. Tyto aktivity můžeme nazvat tradiční mužské a ženské činnosti – starání se o domácnost či práce v garáži.

V procesu genderové socializace nehraje významnou roli jen rodinné prostředí. Děti jsou formovány svým okolím, knížkami, učebnicemi ve školách a později médií, kde se současně setkávají s genderovými stereotypy, které je následně doprovází přes dospívání až k dospělosti. (Okley 2000, s. 139)

Z uvedených informací vyplývá, že genderová socializace začíná automaticky s určením pohlaví, kdy následně začíná odlišný přístup v chování k ženě a muži. Uvědomování si své genderové role nastává již v osmnácti měsících, kdy si začínáme vybírat hračky na základě svého pohlaví. Je tedy zřejmé, že patrný vliv na náš sociální vývoj má jednak rodina, dále ale také společnost.

2.2 Genderové stereotypy

Pod pojmem stereotyp se rozumí: *Výrazně zjednodušené a povětšinou hodnotící názory na postoje, chování či očekávání určitých skupin či jednotlivců.* (Jirák, 2005 online) Stereotypy nenesou však pouze negativní konotace. Jejich pozitivní působení Jirák spatřuje ve snazší orientaci v životě a v jednodušším hledání mezi novou skutečností a skutečností již zažitou. Zmiňuje ovšem, že díky své jednoduché povaze můžou nechat působit rasistické, sexistické, etické či jiné předsudky, které mohou vyvolat odpor a pohrdání. V krajním případě můžou vést až k vyloučení jedince ze společnosti. (Jirák, 2005, online)

Novinář Walter Lippman vnímá stereotypy jako předpřipravené šablony významů. Nazval je „obrazy v našich hlavách“ a jejich funkce rozdělil do čtyř skupin: *1) stereotypy uspořádávají svět kolem nás do pochopitelné podoby. 2) stereotypy jsou zkratkou k přímému sdělení. 3) stereotypy odkazují k realitě a světu, jsou pohledem na svět a za 4) stereotypy vyjadřují postoje a hodnoty dané kultury.* (Kubálková in Jirák a kolektiv 2011, s. 38)

Genderové stereotypy potom dávají společnosti zjednodušený návod, jak se má chovat a vypadat „maskulinní muž“ či „femininní žena“. Podle De auxe a Kite (in Renzetti a Curran) si lidé myslí, že běžný muž je ten, který neprojevuje žádné prvky či rysy ženskosti a naopak. *Genderové stereotypy jsou univerzálně platné, neboť se předpokládá, že charakteristiky tvořící genderové stereotypy sdílí všichni příslušníci daného pohlaví.* (Renzetti, Curran 2005, s. 21) Tudíž se společnost chová na základě již zažitých stereotypů.

Proti těmto společenským vzorcům se jako první snažilo bojovat feministické hnutí, které vzniklo koncem 18. století a které v jiné podobě existuje dodnes. V současnosti máme více feministických proudů. Socioložka Judith Lorber uvádí tři, a to teorii genderově reformní, teorii genderově motivovaného odporu a teorii genderově motivované vzpoury. První klade důraz na stejné podmínky pro ženy a muže,

a to v oblasti veřejného dění. Ženy požadují svobodné rozhodnutí na účasti bez sexistického diktátu okolí. Reformní gender se soustředí na právní úkony, rovnoprávné postavení a stejné příležitosti pro obě pohlaví na pracovním trhu a v neposlední řadě se zabývá také ženskou pracovní mzdou. Tato teorie neopomíjí ani životní situaci žen z rozvojových zemí. Poslední z uvedených teorií zkoumá rozdíly mezi ženami a muži, přičemž vyzývá ženy, aby se osamostatnily a dostaly se tak z nadvlád mužů, a to prostřednictvím vlastních ženských spolků a organizací. (Renzetti, Curran 2005, s. 49).

Genderové stereotypy se odehrávají na mnoha úrovních, ať skrz komunikaci mezi jednotlivci nebo na strukturální úrovni celospolečenské. Nositelkou těchto stereotypů je společnost, která udává vzorce chování na základě pohlaví. Tvůrci předpisů jsou společenské instituce, jako je hospodářství, politický a vzdělávací systém, náboženství či rodina. Celkové uspořádání pak nese název pohlavně-genderový systém. (Renzetti, Curran 2005, s. 21)

Díky tomuto systému se stalo již historicky hlavní náplní žen péče o domácnost a rodinu. Okley (2000, s. 132) uvádí, že ve všech industriálních zemích nalezneme určování povolání na základě genderu. Dodává, že žena v domácnosti je především ženskou profesí. Pokud žena stíhala vedle domácnosti také zaměstnání, nejčastěji vykonávala roli učitelky ve školách či školkách, pečovatelky nebo zdravotní sestry. V industriálním průmyslu našla většina žen uplatnění v textilní výrobě či potravinářství. Po druhé světové válce pracovaly především jako sekretářky. (Okley 2000: 116)

Genderové stereotypy nejsou a nebyly v mnoha ohledech svazující jen pro ženy, ani muži se mnohdy necítili ve své roli komfortně. V sedmdesátých letech vznikl na univerzitách proud většinou bílých mužů, kteří se sdružovali, aby mluvili o svých pocitech a mužské identitě. Jeden z proudů „Mužsky identifikovaný“ se zaměřoval právě na nekomfortní stereotypy, kam patřil především nesouhlas s privilegovaným postavením mužů. Naopak tvrdili, že ženy jsou ty, které mají výhradní postavení, a dokonce že muže pronásledují, aby je svedly a později obvinily ze znásilnění. Dále se vyjadřovali k odepírané péči o vlastní dítě po rozvodu, či se vymaňovali z očekávané role ochránce a živitele. Proti ženám také vznesli, že nemusí dodržovat vojenskou službu a v restauracích si nechávají platit útratu. (Renzetti, Curran 2005, s. 51)

Tématem maskulinity se zabývala také Susan Faludi (in Giddens 2013, s. 99), která uvádí, že skutečnost, že muž vévodí společnosti, je již mýtem. Podotýká, že se

v současné době setkáváme spíše s opačným problémem – s nedůvěrou mužů ve svou maskulinitu.

Do jisté míry za to může i situace na trhu práce. Srovnávací analýza Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky dokládá nárůst žen v podnikání, zatímco mužů v této sféře od roku 2011 ubývá, u žen je tomu naopak. (Slavičková 2016, s. 9) Přestože jejich počet na různých podnikatelských a vrchních pozicích roste, otázka genderové nerovnosti v platech zůstává.

Jak uvádí Jiráček (2005, online), stereotypy se těžce odbourávají, jsou velmi odolné vůči změnám a jsou také základem při utváření názorů společnosti na společnost druhou, na menšiny či jednotlivé osoby. Nalezneme je v různých sociálních prostředích a mimořádnou roli ve vztahu k jejich posilování a potvrzování hrají masová média.

2.3 Mediální přístup k genderové problematice

V této kapitole se budu zabývat především zobrazováním žen a mužů v médiích. Tedy skutečností, jak média prezentují ženu a muže, čímž poskytují společnosti určitý návod, jak jednotlivé gendery vnímat. Ve všech typech médií však dochází ke stereotypnímu zobrazování žen a mužů. Zaměřím se především na tištěná média, a to z hlediska výběru oslovených respondentek, které během své kariéry přispívaly či stále přispívají do některého z tištěných periodik. Problematice zastoupení žen v médiích se budu věnovat v kapitole *Pozice ženy v médiích*.

Média se stala nedílnou součástí našich životů, díky nim dochází k explozi mediované skutečnosti. Následkem čehož se v průběhu dne několikrát setkáme s mediálními výstupy, *kteří usměřují naše vnímání světa kolem nás, naše občanské postoje a volební jednání, stejně jako životní postoje a spotřební chování*. (Trampota 2010, s. 8) Média nás tak informují o hodnotách, postojích a názorech, které na základě mediální komunikace považujeme za sdílené ostatními. (Jiráček, Köpplová 2003, s. 11)

2.3.1 Vliv médií na společnost

Slovo médium pochází z latiny a znamená prostředek, zprostředkující činitel. V kontextu mediálního a komunikačního pojetí pak můžeme pojem přeložit jako něco, co zprostředkovává někomu nějaké sdělení. (Jiráček, Köpplová 2003, s. 15)

Podle Jiráčka a Köpplové vstupují média do soukromého života jednotlivce a dávají mu veřejný rozměr, který je pak sdílen s ostatními. Autoři dále tvrdí, že média

přináší stále se opakující interpretace našich životů. „*Informují nás o hodnotách, postojích a názorech, které jsou, nebo se zdají být sdílené s ostatními.* (Jirák, Köpplová 2003, s. 11)

Mediální analytik Gross (in Renzzeti a Curran 2005, s. 183) vidí média jako hlavní zdroj informací, ale také jako hlavní náplň volného času řady lidí. Dále podotýká, že většina mediálních konzumentů si na základě sdílených mediálních obsahů utváří názor na svět a nekriticky přijímá mediální sdělení, považují ho za skutečnost. Dodává, že média ovlivňují naše vnímání jak světa, tak druhých lidí.

Osvaldová (in Jirák 2005., s. 93) zastává názor, že média jsou chápána jako prostor společenského uvědomování si sebe sama, sebepoznávání a také prostorem pro reflexi ženských a mužských rolí. Dále uvádí, že ženy jsou v médiích stereotypně zobrazovány především jako matky, manželky, pečující o děti a domácnost a jako spotřebitelky zboží. Neopomínají ani roli sexuálního objektu.

Projekt globálního monitoringu médií (GMMP) v roce 2010 zkoumal 1 365 novin, televizí, rádiových stanic a internetových zpravodajských portálů, 17 795 zpráv ve 108 zemích s 82 procenty světové populace. Ve svých analýzách zjistili, že média jsou genderově zaujatá, jelikož 46 procent mediálního sdělení podporovalo genderové stereotypy. (Kubálková in Jirák a kolektiv 2011, s. 39)

Je zřejmé, že média ovlivňují společenské vnímání role ženy a muže. Svým zobrazováním jim přisuzují hodnoty a významy a podílí se tak na procesu stereotypizace. (Kubálková in Jirák a kolektiv 2011, s. 38)

V analýze Mediálního genderově podmíněného násilí vydávané Oddělením rovnosti žen a mužů Úřadu vlády České republiky je zveřejněno, že svět, ve kterém žijeme, je mediovaný. (Byerly, Ross 2004 in Vochovcová a kolektiv 2016, online). To znamená, že *média určitým způsobem determinují vnímání světa, ve kterém žijeme. Způsob, kterým jsou v médiích – ať už v elektronických či tištěných – zobrazováni muži a ženy, vypovídá především o tom, jak a kým je mediální svět konstruován. Média vlastní, ovládají a řídí především muži, dochází tím k udržování statusu quo, tedy dominanci patriarchálního řádu.* (Fiske, Hartley 1981 in Vochovcová a kolektiv 2016, online).

Na evropské úrovni se otázkou zobrazování žen a mužů v médiích a reklamě dlouhodobě zabývá Evropská unie a Rada Evropy. (Otevřená společnost – centrum ProEquality 2009, online)

Z uvedených informací vyplývá, že k genderové stereotypizaci nedochází pouze v rodinách či společenských institucích, ale převážně ve všech typech médií. Ty se nejvíce podílí na posilování stereotypních rolí mužů a žen. Skrze média, která považují za pravdivá, si velká část společnosti utváří svůj vlastní názor. Prostřednictvím médií tak dochází k upevňování genderových rolí a stereotypů ve společnosti, zejména pak k udržování patriarchálního řádu.

2.3.2 Tisk

Fenomén tisku jako zdroj informací vznikl s Gutenbergovým vynálezem. Od té doby prošla tištěná média značným vývojem. Jejich dnešní podoba je značně odlišná, zobrazování a podílení se na genderových stereotypech zůstalo jejich součástí.

Renzetti a Curran prováděli pro svou publikaci analýzu dvaceti amerických deníků a třech ženských a čtyřech mužských časopisů. Z výsledků je patrné, že zprávy o ženách jsou v denících označovány jako soft news – tedy jako zprávy méně důležité a osobně zbarvené. Tyto zprávy jsou většinou umístěny ve vedlejších rubrikách. Z analýzy dále vyplynulo, že pouze 15 procent článků na titulní straně odkazuje na zprávy o ženách a pouze 33 procent titulních stran je tvořeno fotografiemi žen. Ve článcích týkající se zásadních místních událostí, byly ženy zastoupeny 24 procenty a u ekonomických událostí klesl počet téměř o polovinu. (Renzetti, Curran 2005, s. 187)

Pokud se žena stala součástí hard news, tedy důležitých zpráv, pak bylo na rozdíl od mužů zmiňováno její pohlaví, fyzický vzhled (drobná bruneta) a rodinné postavení (Dr. Smithová je žena pana doktora Smitha nebo úspěšná matka tří dětí). Informace vyplynuly ze studie Karen Foreit a kolektivu prováděné v roce 1980. Deset let poté byly při popisování žen používány stejné praktiky. (Renzetti, Curran 2005, s. 185) U některých zdrojů se s tímto popisem setkáváme i dnes.

Problematika genderových stereotypů se týká i časopisů. Při analýzách časopisů určených ženám se projevilo, že magazíny šíří kult krásy a ženskosti a pravidelně jim radí, jak mají být co nejkrásnější. Další rubriky popisují, jak dosáhnout úspěchu v zaměstnání a zároveň, jak mít úspěšný osobní vztah. (Ferguson 1893 in Renzetti

a Curran 2005, s. 187) V posledních letech ke kultu krásy, pracovního úspěchu a dokonalého partnerství přibyla sexuální rubrika. McRobbie (1996 in Renzetti, Curran 2005: 187) ale podotýká, že redakce i reklamní agentury si vytváří šablony k určení, co to znamená být ženou, přičemž pro ideální dívku je důležitá kariéra, určitý životní styl a světonázor.

V tradičních českých časopisech určených ženám, například Svět ženy nebo Žena a život naleznou čtenářky rubriky, které kladou důraz na péči o domácnost a rodinu - články o úpravě bytu, květin, přírodní léčbě, tělesné kondici, výchově dětí či o partnerských vztazích. Vedle zmíněných titulů existují magazíny určené „moderním a náročným“ ženám – Elle, Cosmopolitan. *Tyto časopisy na jedné straně zvyšují ženám sebevědomí a říkají jim, aby byly samostatné a své; na straně druhé jim však předkládají nedosažitelný ideál krásy a dokonalosti představovaný mladými, štíhlými a krásnými modelkami.* (Nesehnutí Brno 2005: online) Soustředí se tedy hlavně na vzhled, vztahy a sex, módní trendy a životy celebrit.

Oproti tomu většinu mužských magazínů lze zařadit do jedné ze tří kategorií: finance/obchod/technologie, sport/záliby a sex. Téma sex není zpodobňováno do milostných vztahů, nýbrž je objektivizováno a depersonalizováno. Mužské magazíny mužům slibují, že z nich udělají člověka, který rád riskuje, má rád svou práci a nechybí mu osobní záliby, přičemž do poslední kategorie spadá i vztah s ženami. Články o mezilidských či partnerských vztazích v mužských magazínech buď chybí, nebo získávají jinou rovinu. Například v časopisu Maxim vyšly čtyři rozhovory se ženami, aby zodpověděli, proč podvádí své muže. Renzetti a Curran došli k závěru, že články týkající se vztahů, mužům radí, jak manipulovat s ženami, aby docílili sexuálního vztahu s nimi, jak je mohou lépe řídit a jak lépe „držet ženy na uzdě.“ (Renzetti, Curran 2005, s. 191)

V tištěných médiích hraje zásadní roli jazyk. Nejviditelnějším příkladem genderových stereotypů v jazyce je tzv. generické maskulinum. To znamená, že k souhrnnému označení mužů a žen se použije slovo rodu mužského, například hromadná označení politiků, občanů, lékařů, studentů. Hnutí NESEHNUTÍ podotýká, že ke každému z uvedených označení, existuje tvar rodu ženského, který ale mediální sdělení nepoužívají. Média argumentují, že by mohlo dojít k nepřehlednosti textu. Čtenář se tak setkává ve většině případů se substantivy rodu mužského a rodová

vyváženost jazyka je tak upozaděna. Ženy jsou označovány jako lékaři, studenti, či občané. (NESEHNUTÍ 2005, online)

Ženy v tištěných periodických nezastávají stejnou roli jako muži, vyplývá to z výše uvedených výzkumů. Jejich zobrazování je velmi stereotypní a po obsahové stránce se jim nedostává stejného prostoru. Jsou uváděny spíše v tzv. soft news, které se nachází ve vedlejších rubrikách. V ženských a mužských časopisech, tedy takových periodických, které jsou určeny buď ženskému či mužskému pohlaví, nalezneme značné rozdíly a to především z hlediska témat. U žen se dbá především na krásu a vzhled, dobrý vztah a někdy také na kariéru. Muži se více dočítají o penězích, různých volnočasových aktivitách či o vztazích, kde důležitou roli hraje sex. Diskriminace žen je zřejmá také v oslovování a označování osob, jelikož k vytváření obsahu se používá generické maskulinum.

3 Novinářská profese

Jakkoliv se žurnalistické povolání zdá být moderní, jeho začátky spadají již do 15. století. Za tehdejší novináře můžeme považovat potulné zpěváky, vyprávějící o městském dění a životě na šlechtických dvorech, posly, mnichy a městské úředníky. Tuto etapu nazývá Baumert, který rozdělil vývoj žurnalistiky do čtyř fází, (1928) prežurnalistickou. Do fáze dopisovatelské žurnalistiky řadíme knihtiskaře, poštmistry, diplomaty a obchodníky, ale i umělce, bankéře, vědce a další vzdělance, kteří přinášejí zprávy. (Jiráček, Köpplová 2015, s. 70) Nejdůležitějším faktorem byla touha po informaci, která přišla s rozvojem obchodu. Zdrojem informací se stali lidé, kteří cestovali, ať už za prací nebo za studiem – řadíme zde tedy také studenty, cestovatele a kočovné umělce. (Bednařík a kolektiv 2011, s. 37)

Novinářské zaměstnání, jako samostatná profese, se rozvíjí až v průběhu 19. století. Pro Baumerta (in Jiráček, Köpplová, s. 72) to představuje poslední fázi ve vývoji novinářiny (knihu vydává v roce 1928), a to fázi redakční žurnalistiky. Dochází k rozdělení novinářské práce, vznikají rubriky a agenturní zpravodajství. S větším přílivem informací se mění také způsob zpracování novinářského sdělení. Zprávy byly upravovány, doplňovány a ověřovány. V této fázi již není vydavatel zároveň šéfredaktorem a vzniká tak nová profese a novinářina se stává celodenním zaměstnáním.

Pürer s Raabem (in Jiráček, Köpplová 2015, s. 72) navázali na fázování vývoje žurnalistiky podle Baumerta a přišli s obdobím redakčně – technické žurnalistiky, která je definována na základě rozvoje elektronických médií a následně elektronického zpracování textu. Poslední fáze pro některé další autory přichází s internetem a online médií, v hodnocení současné žurnalistiky však nejsou jednotní. Někteří vidí v technologické změně především nový impulz pro rozvoj novinářského projevu, jiní se staví k síťovým médiím skepticky, a to na základě možnosti každého uživatele sítě stát se novinářem. Poslední skupina autorů zastává názor, že žurnalistika je na konci svého vývoje. (Jiráček, Köpplová 2015, s. 72)

Novinář dnešní doby bývá definován především na základě svých profesních dovedností. Jak by měl žurnalista k práci přistupovat, určuje Etický kodex novinářů. Závazným se stává pro novináře, kteří jsou součástí Syndikátu novinářů. Pro ostatní slouží jako doporučující návod.

Kodexy chování novinářů by měly dbát jak na práva a svobody žurnalistů, tak na práva a svobody občanů. S tím souvisí tvorba a zveřejňování zpráv. Právo na informaci je zakotveno již v Listině práv a svobod, jež je součástí Ústavy České republiky. Novinář by tak v souladu s Ústavou měl veřejnosti poskytovat informace pravdivé, nezkrácené, úplné a včas. Dalším právem občana je získávat pravdivé zobrazení skutečnosti. Pro novináře z toho plyne řada profesních povinností, jako je například ověřování zdrojů, kladení důrazu na fakta, nesení zodpovědnosti za své uveřejněné materiály nebo nezneužívání svého postavení. Celé znění je dostupné na webových stránkách Syndikátu novinářů. (Syndikát novinářů 2017, online)

Přestože novinářská profese získala své ustanovení již v 19. století, její definice se různí. Patterson a Wilkins (in Burns 2004, s. 35) definují žurnalistiku jako povolání na základě dvou skutečností - kvůli povinnosti novinářů sdělovat pravdu a povinnosti rozvíjet politické činnosti.

Podle Tuchman (1978 in Trampota 2006, s. 55) je novinářská práce závislá na rutině. Uvádí sice, že se jedná také o tvůrčí činnost, především se však odvíjí od hierarchizované organizace, jejíž součástí je stále se opakující produkce. Rutinu hodnotí jako nezbytnou součást procesu, která napomáhá novinářům zvládat všudypřítomný časový tlak, kterému jsou permanentně vystaveni. Pomáhá také kontrolovat práci a umožňuje rychleji zpracovávat nečekané události.

Pro Kepplingera (in Trampota 2006, s. 49) se žurnalistické povolání odlišuje od všech ostatních, schopností výběru informace podle jejího účinku na publikum. Kunczik popírá toto tvrzení a dodává, že po určitém tréninku, může být novinářem každý talentovaný jedinec bez nutnosti oborového vzdělání. Autor publikace Trampota shledává žurnalistický um nikoli ve vzdělání, ale ve schopnosti získat informační zdroje a vytvořit si bohatou síť osobních kontaktů. V jistém ohledu měl Kunczik pravdu, když tvrdil, že novinářem se může stát prakticky každý, jelikož všichni občané mají právo na svobodu slova.

Novinařina se může mnohým zdát jako prestižní povolání. Přestože určitým výrazným osobnostem mediálního světa může zajistit popularitu stejnou, jako ostatním celebritám, velká část novinářů zůstala upozaděna bez jakéhokoliv společenského postavení a ne příliš dobré finanční zajištění. (Jiráková a kolektiv 2011, s. 7)

Role novináře však není neměnná. Jejich postavení se mění spolu s ekonomickým a politickým uspořádáním doby. (Jirák in Köpplová, Wolák 2008, s. 56) Změnu zaznamenává žurnalistika v posledních letech, kdy se novinářem stává velká část populace, a to díky sociálním sítím. *Vždyť na síti může být novinářem každý, blogování a twitterování je otevřen komukoliv, kdo má co říct.* (Jirák a kolektiv 2011, s. 9) Tato skutečnost ubrala žurnalistice na významu a ta teď čelí krizi nadbytečnosti. (Jirák a kolektiv 2011, s. 9)

Žurnalistika jako profese byla oficiálně uznána až v průběhu 19. století. Dodnes se však definice o tom, kdo je novinář a jak by mělo vypadat jeho povolání, různí. Sjednotit novináře v jejich práci se v České republice pokouší Syndikát novinářů, který nastoluje konkrétní pravidla, kterými by se měli žurnalisté řídit. Na základě posledních odstavců v kapitole je zřejmé, že žurnalistika prochází dobovým a technickým vývojem, ke kterému se řada autorů staví skepticky, a to zejména kvůli možnosti všech internetových uživatelů stát se novinářem. Zaznívají také názory, že žurnalistika začíná být nadbytečná.

3.1 Žena jako novinářka

Žurnalistika jako profese se začala objevovat již v 15. století, kdy byly vydávány první pamflety, letáky a později i noviny. Vydavateli však byli převážně muži.

První pokus, stát se vydavatelkou, přišel o dvě století později. Ludmila Sedlčanská pracovala jako knihtiskařka u královského dvora, po kterém také žádala povolení na vydávání vlastních novin. Přestože jej získala, neexistuje žádná zmínka, že by k tomu někdy došlo. Stejnou touhu měla i její dcera, té se to však také nepovedlo. (Bednařík 2011, s. 51)

V novinových či časopiseckých redakcích začaly ženy pracovat v průběhu 19. století. Psaly především do specializovaných ženských a módních časopisů. Zřídka se jejich články objevily ve společenských periodících či denících. (Penkalová 2011, s. 41) Prvním ženským časopisem se stala Lada, která začala vycházet od roku 1861, čtenářky se na ni mohly těšit dvakrát do měsíce. Její zakladatelkou byla spisovatelka, redaktorka a překladatelka Antonie Melischová-Körschnerová. (Hoffmanová 2016, s. 51) Mezi další oblíbené průkopnice ve světě žurnalistiky patřily především Milena Jesenská, Staša Jílkovská, Marie Fantová nebo Zdena Wattersonová. Tyto ženy byly u svých čtenářek velmi oblíbené, u svých nadřízených se však setkávaly

s nepochopením a nedůvěrou. Důvodem byl strach zaměstnavatelů z narušení zažitého společenského uspořádání. Docházelo tak k diskvalifikaci na základě pohlaví. (Penkalová 2011, s. 41)

Ženské redaktorky přispívaly převážně do ženských časopisů a jejich čtenářky byly ženy. Tyto zaběhlé konvence respektovaly samy novinářky. Snažily se, aby rubriky určené ženám, nebyly brány za něco podřadného a na nižší intelektuální úrovni. Avšak opovrhovat nad ženskou žurnalistikou bylo běžným jevem své doby. (Penkalová 2011, s. 41) *Ženy, pokud se v redakci vůbec vyskytovaly, měly na starosti jen ženské rubriky – výjimečně také kulturu – a nebylo vůbec myslitelné, že by jim byla svěřena práce v zahraničněpolitické, vnitropolitické nebo hospodářské části listu.* (Dolejší in Penkalová 2011, s. 42)

V současnosti se řada těchto konvenčních uspořádání vytratila, ženy nepřispívají pouze do rubrik móda, péče o domácnost či vaření, jak tomu bylo v minulosti. Dnes píše články o politice, ekonomice či mezinárodním dění. Působí také jako válečné reportérky či zahraniční zpravodajky, přesto v redakcích nenalezneme vyvážené zastoupení mužů a žen a některé genderové stereotypy jsou stále součástí pracovního prostředí.

3.2 Pozice ženy v médiích

V rámci organizace Who makes the news existuje od roku 1995 The Global Media Monitoring Project (GMMP), který se zabývá diskriminací pohlaví, rasy či menšin v médiích. Především se věnuje jejich zastoupení na pracovišti. Následně je o tom v pětiletých intervalech vydávána analýza. Ta poslední proběhla v roce 2015, kdy bylo zkoumáno 114 zemí, a z výsledků vyplynulo, že pozice žen a mužů v médiích je stále nevyrovnaná, dokonce se výsledky v mnohém nelišily od předchozích výzkumů. (Who makes the news 2015, online)

Podle GMMP mají ženy pouze 24 procentní zastoupení v médiích, z toho se nejvíce věnují tématům jako je věda, zdraví a zprávám s nižší důležitostí, kde představují 35 procent z celkového počtu novinářů. Tato témata ale tvoří v konečném důsledku pouze 8 procent z celkového zpravodajství. Oproti tomu se politickým zprávám věnuje pouze 16 procent žen, což znamená tří procentní úbytek oproti výsledkům z roku 2010. (Who makes the news 2015, online)

Autoři upozorňují také na neviditelnost žen v digitálních médiích, kde ženy ve zpravodajství, a to i včetně tweetového zpravodajství, tvoří pouze 26 procent. Největší nárůst naopak zaznamenala tištěná média, kde nastalo 10 procentní navýšení žen v redakcích a výsledek tak činí 26 procent zaměstnankyň. (Who makes the news 2015, online)

Havlíková s Možíšovou pro NESEHNUTÍ v roce 2016 analyzovaly stav českých médií z hlediska genderové vyváženosti. Pro svůj výzkum použily metodologii GMMP. Zabývaly se především tištěnými a online médií, ve své práci analyzovaly šest tištěných periodik: Hospodářské noviny, Lidové noviny, Blesk, Právo, Deník a Mladou frontu Dnes. A pro výzkum online médií použily následující vzorek - iDnes.cz, Lidovky.cz, iHned.cz, Aktuálně.cz, denikreferendum.cz, novinky.cz. Zkoumáno bylo 160 článků a to ze dne 4. 12. 2015. (Havlíková, Možíšová 2016, online)

Zjistily, že ženy jsou v médiích zastoupeny čtyřikrát méně než muži. Při analýzách článků se Možíšová s Havlíkovou často setkávaly s problémem anonymních autorů, kdy byli novináři a novinářky podepsáni jako redakce nebo jako tisková agentura či pod nerozeznatelnou zkratkou. Ze vzorku podepsaných autorů vlastnili muži o 20 procent více článků než ženy. Ve zkoumaných 319 subjektech v online zpravodajství a 264 článcích v tištěných periodících měly ženy 19 procentní a 23 procentní zastoupení. (Havlíková, Možíšová 2016, online)

Ve zprávách zaměřených na politické události tvořily ženy pouze 16 procent subjektů, v ekonomice pak 15 procent. V porovnání s GMMP pro Českou republiku z roku 2010 je zřejmý mírný nárůst zastoupení žen v oblasti politiky a pokles u ekonomických subjektů. V roce 2010 toto zastoupení činilo 13 procent v oblasti politiky a 23 procent ekonomických zpráv. Podobně jsou na tom výsledky zpráv týkající se zločinu a násilí, kde ženy tvoří 24 procent subjektů. *Ve srovnání všech tematických kategorií podle výskytu žen jako subjektů je kategorie zločin a násilí nejčastěji zastoupenou, 40 % všech ženských subjektů se vyskytovalo ve zpravodajství právě z této kategorie.* (Havlíková, Možíšová 2016, online)

V roce 2015 vznikl také projekt datové žurnalistiky, který nesl název - *Jak média ovlivňují realitu.* Zabýval se především pozicí žen ve vedoucích funkcích v mediálních institucích. (Datová žurnalistika 2015, online)

Celkem bylo zkoumáno 187 vedoucích a manažerských pozic, a to v České televizi (ČT), České tiskové kanceláři (ČTK), Mladé frontě DNES, v iDnes.cz, Lidových novinách, Hospodářských novinách Aktuálně.cz. Z výsledků je zřejmé, že ženy tvoří ani třetinu v těchto pozicích. Pouze 46 míst bylo obsazeno ženami, jejich podíl na vedení tedy činí 24,6 procent. (Datová žurnalistika 2015, online)

Ve veřejnoprávních médiích, tedy v ČT, ČTK a Českém rozhlase (ČRo) v roce 2015 zastávalo 11,1 procent žen manažerskou funkci, ve veřejnoprávních radách bylo procento vyšší o necelé dvě procenta, takže v poměru absolutních čísel zastávaly řídicí pozice 2 ženy a 27 mužů, v komisích to pak bylo 8 mužů a dvě ženy. (Datová žurnalistika 2015, online)

Mladá fronta DNES měla 58 procentní zastoupení žen ve vedoucích pozicích, ženy vedly ale pouze jednotlivé rubriky. Pozice ředitele redakce, tajemníka redakce a vedoucího zpravodajství zůstaly obsazeny muži. Oproti tomu v jejich online podobě (iDnes.cz) zastávalo 29 procent žen řídicí vrcholné pozice a třetina dále tvořila vedoucí pozice rubrik. (Datová žurnalistika 2015, online)

Ve zbývajících novinách, ať už online či tištěné podobě, nezastávala žádná žena funkci šéfredaktorky. Největší procento zastoupení žen ve vedoucích funkcích zastával server Aktuálně.cz, kde bylo zastoupení mužů a žen vyrovnané, v oblasti zpravodajství a publicistiky pak tvořily ženy 19 procentní subjekt, 25 procent žen na řídicích pozicích pak bylo v iHned.cz, oproti tomu jeho tištěná podoba Hospodářské noviny měla nejmenší zastoupení, a to pouze 14 procentní, což představuje jednu ženu na pozici hlavní redaktorky rubriky. Celé znění naleznete na stránkách: www.datovazurnalistika.cz (Datová žurnalistika 2015, online)

Ze všech uvedených výzkumů je zřejmé, že jak na světové úrovni, tak v České republice, jsou ženy v médiích zastoupeny v nepoměru s mužskými kolegy. Tato situace se netýká pouze redaktorské činnosti, ženy také méně nalezneme ve vedoucích a řídicích pozicích.

3.3 Segregace žen v médiích

Pojem segregace pohlaví znamená míru zastoupení mužů a žen v jednotlivých pracovních oborech. Segregaci zkoumáme ve dvou skupinách, na tzv. vertikální a horizontální úrovni, vše je měřeno pomocí indexu diferenciacce či index segregace. (Renzzeti, Curran 2005, s. 272).

Pod pojmem horizontální segregace je myšleno zastoupení žen či mužů v konkrétním sektoru, povolání či oboru na trhu práce. (Hausenblasová, online) Tedy, jestli je například počet žen a mužů v mediálních organizacích zastoupen rovnoměrně. Z předchozí kapitoly je zřejmé, že horizontální segregace postihla také mediální průmysl, jelikož žen pracujících v tomto oboru je zřetelně méně než mužů, a to konkrétně 24 procent žen ku 76 procentům mužů. Často v médiích dochází také k oborové segregaci, kdy muži mají větší zastoupení v oblasti sportu, politiky a ekonomie. Na postech technických pracovníků nalezneme také převážně muže. Ženy se více specializují v kultuře, sociální tématicce a každodenních událostech. Větší zastoupení žen nalezneme v médiích v administrativní sféře, kde vykonávají roli účetní či recepční. (van Zoonen in Křížková, Sloboda 2009, s. 4, online)

Vertikální segregace se zabývá kariéřním růstem a dosaženými pozicemi v rámci jedné práce. Tedy zda se ženy vyskytují také na řídicích či vedoucích pozicích nebo místech, které vyžadují zodpovědnost. (Valentová a kolektiv, 2007, s. 43, online) Z výsledků, viz předešlá kapitola, bylo zjištěno, že převážně muži řídí česká média.

Pro svou práci, jsem se zaměřila na pozici šéfredaktora v tištěných denících – Hospodářské noviny, Lidové noviny, Mladá fronta DNES, Právo – v týdenících Respekt a Echo24 – v měsíčníku Reportér a na online serverech jako – Lidovky.cz, iHned.cz, iDnes.cz, E15.cz a denikn.cz. Zjistila jsem, že pouze online zpravodajství iDnes.cz a E15.cz mají na pozici šéfredaktorky ženu, zbytku redakcí dominují muži.

Důvodů, proč dochází k takovému nepoměru v zastoupení mužů a žen v jednotlivých oborech, je několik. Patří sem především změny ve výrobě či na trhu práce a demografické změny. *Tyto změny jsou ovlivňovány genderovými ideologiemi o vhodnosti určitých pracovních rolí pro muže a ženy.* (Renzzeti, Curran 2005, s. 267) Jacobs (1995) uvádí, že dochází ke zlepšení pracovní segregace, její křivka od roku 1970 klesá. (Renzzeti, Curran 2005, s. 275) Bettio s Verashchagina s tímto tvrzením

nesouhlasí a poukazují, že v posledních letech naopak genderová segregace v zaměstnání spíše zesiluje. (Křížková, Sloboda 2009, s. 16, online)

Další diskriminační prvek mezi ženou a mužem na pracovním trhu je míra platové diferenciace, která je měřena pomocí ukazatele Gender Pay Gap. Ten je vyjádřen v procentuálním rozdílu průměrných mezd žen a mužů. V České republice činí tento rozdíl více než 20 procentní rozdíl, jak uvádí Eurostat. (Eurostat 2018, online) *Příčina tohoto jevu je složena z více faktorů, které souvisí s genderovou strukturou pracovního trhu, s praxemi a systémy odměňování na pracovištích, s nedostatečným řešením sladování pracovních a rodinných povinností, ale také s genderovými stereotypy, které si spojujeme s rolemi žen a mužů a následně s volbou jejich vzdělávacích drah a povolání.* (Křížková a kolektiv 2017, online) Pokud bychom chtěli zjistit konkrétní rozdíl v platovém hodnocení žen a mužů v médiích, dělali bychom to velmi obtížně, jelikož nebyla zveřejněna žádná data ani výzkumy.

Obecně však můžeme říci, že rozdíl platové diferenciace má na ženy zásadní ekonomický dopad, a to zejména v pozdějším důchodovém věku, kdy trpí ženy chudobou více než muži. Platová nerovnost v aktivním období se přenáší do výše důchodů.

Dalším důvodem platové nerovnosti může být skloubení pracovního a rodinného života. Jedná se především o péči o dítě či stárnoucí osobu. Úřad vlády České republiky ve své roční zprávě o rovnosti žen a mužů za rok 2017 uvedl, že oba typy péče v drtivé většině vykonávají ženy. (Úřad vlády ČR 2017, s. 26, online) Společnost Equal Pay Day tvrdí, že největší nevyrovnanost nastává mezi 35 až 49 věkem, kdy tato hranice činí 30 procent. Dále uvádí, že k tomu dochází i přes skutečnost, že je v této věkové kategorii více vysokoškolaček než vysokoškoláků a to v poměru 36 procent ku 25 procentům. Jako důvod udává mateřské povinnosti ženy. Problém vidí také v neplacené práci v domácnosti a již zmíněné péči o děti, které jsou častým důvodem odchodu ženy z práce, což má v konečném důsledku vliv na jejich snižující se mzdu. (Equal Pay day, online).

Ze zjištěných poznatků vyplývá, že v mediálních společnostech dochází k segregaci žen, a to jak na horizontální, tak na vertikální úrovni. Ženy se také potýkají s platovou diferenciací, z čehož můžou do budoucna vyplývat finanční potíže. Jedním z faktorů, proč ženy vydělávají méně a jsou následně, převážně v důchodovém věku,

ohroženy chudobou, je přerušeni kariéry mateřstvím, či v pokročilém věku péče o stárnoucí rodinné příslušníky. Z důvodů snahy skloubení rodinného a pracovního života, využívají ženy také více polovičních úvazků, které nejsou finančně ohodnoceny jako plné úvazky. Ženy novinářky v rámci mateřské dovolené mohou působit také jako žurnalistky na volné noze. Informace o platových podmínkách z prostředí médií však nejsou zveřejněna.

4 Metodika výzkumu

4.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem mého výzkumného šetření je zjistit, jaké postavení zastávají současné novinářky v tištěných a online médiích, jak je k nim v médiích přistupováno a zda čelí diskriminaci kvůli svému pohlaví. Pro svůj výzkum jsem si zvolila kvalitativní polostrukturované rozhovory. Svě předem vytvořené otázky jsem rozdělila do čtyř tematických okruhů a na jejich základě následně vyhodnotím výsledky mé práce. Tematické okruhy jsou zaměřeny nejen na postavení novinářek a genderové stereotypy na pracovišti, ale také na obsahovou stránku médií, na reakce čtenářů či skloubení pracovního a rodinného života. Všem respondentkám položím stejný tematický okruh otázek. Doplňující otázky by měly vyplynout z jednotlivých rozhovorů, vždy se ale budou týkat daného tematického okruhu.

Základní okruhy otázek pro výzkum:

- Práce v redakci
- Obsahové zastoupení žen v textech a generické maskulinum
- Reakce čtenářů na autorčiny články
- Skloubení rodinného a pracovního života

Otázky pro okruh Práce v redakci se týkají především zastoupení žen v redakcích a na vedoucích pozicích, s tím i související genderové stereotypy jako je rozdělování témat, či platová nerovnost. V druhé oblasti se respondentek budu ptát, zda dávají ženám v textech stejný prostor jako mužům, jak řeší otázku generického maskulina – tedy označení osoby mužským rodem, a to ať už se jedná o ženu či skupinu lidí jako například: novináři časopisu Hroch (myšleno jak muži, tak ženy) či Aneta je dobrý lékař. (Valdrová 2017, online)

K práci novináře patří také kontakt se svými čtenáři. Do jaké míry se jedná o přízeň čtenářů, a kdy jsou již komentáře za hranicemi slušného chování, mě bude zajímat v rámci mého třetího otázkového bloku. V poslední části se zaměřím na novináře rodiče, jejich rodinné a pracovní nasazení. Zajímá mne, zda zaměstnavatel reflektuje, že jeho zaměstnanci mají děti a zda jim v případě potřeb vychází vstříc.

4.2 Hypotéza

Podle Sedlákové (2014, s. 113) hypotéza slouží jako pomocný nástroj, který rozvíjí teoretické vědění, k tomu dochází na základě očekávaného vysvětlení empiricky pozorovaných jevů. Nedefinuje tedy zkoumané jevy a její hlavní funkcí je vysvětlení. Na základě formulování hypotéz dochází k prohlubování stávajícího vědění a poznávání podstatných souvislostí zkoumaných jevů.

Z mých poznatků, vycházejících z použité literatury, se domnívám, že oslovené novinářky potvrdí výzkumy zveřejněné v teoretické části mé práce, tedy, že zastoupení žen v redakcích bude nižší než mužské zastoupení, a to i na vedoucích pozicích. Ženy tedy budou v tomto ohledu diskriminovány. Z výzkumů v teoretické části také vyplývá, že ženy se méně věnují politickým či ekonomickým tématům a naopak jsou hojně zastoupeny v kulturních či zdravotních rubrikách. Proto je vysoce pravděpodobné, že také mnou zvolené respondentky se budou těmto tématům věnovat, čímž bude docházet k určité genderové stereotypizaci na pracovišti. Celkově se tedy, na základě mých poznatků domnívám, že praktická část potvrdí výzkumy zveřejněné v teoretické kapitole. Zároveň jsem si vědoma, že nelze dělat na základě čtyř rozhovorů obecné závěry, avšak částečně informativní náhled na současnou mediální situaci v České republice to poskytnout může.

4.3 Kvalitativní výzkum

Pro svou výzumnou část jsem si zvolila kvalitativní výzkum. Tedy takový výzkum, který využívá induktivní formy vědeckých metod a věnuje se do hloubky jednotlivým případům. Kvalitativní výzkum používá k cílovému zjištění nejrůznější formy rozhovorů a kvalitativní pozorování. Jeho cílem je popsat jednotlivé případy a hypotézy a rozvíjet tak teorie fenoménů, tedy věcí samotných. (Hendl 2005, s. 63) Tento druh výzkumu jsem si zvolila, abych se mohla soustředit na jednotlivé zkušenosti a názory vybraných respondentek a nemusela se zabývat kvantitativními výzkumy.

Existuje však více názorů na způsob provádění kvalitativního výzkumu. Metodologové se také různí při vymezení samotné kvalitativní metody, která se často shledává s kritikou. Je jí vytýkáno, že sesbíraná data podléhají subjektivním dojmům a je těžké ji replikovat. Oproti kvantitativnímu výzkumu, je kvalitativní sběr dat obtížnější zobecnit. Výzkum totiž většinou probíhá s omezeným počtem jedinců a často také na jednom místě. Metodologové také upozorňují, že v některých případech není

zcela jisté, jak se vybíral vzorek jedinců poskytujících rozhovor, neboli informantů. Negativně se k tomuto způsobu výzkumu staví také Glaser a Corbin (in Hendl 2005, s. 49-53), kteří za kvalitativní výzkum považují vše, co nevychází ze statistických metod nebo jiných způsobů kvantifikace.

Hendl (2005, s. 53) však uvádí, že přesně to, co je kvalitativní metodě vytýkáno, je zároveň často její předností. Jako jednu z výhod uvádí hloubkový popis zkoumaného jevu, tedy fakt, že se nejedná o povrchové zkoumání, ale naopak dochází k porovnávání a dlouhodobému pozorování jednotlivých případů. Taktéž se při kvalitativním výzkumu zohledňují souvislosti a dbá se na lokální situaci a podmínky. Za největší přínos pak Hendl považuje výzkumné přístupy, které slouží ke vzniku nových teorií sledovaného fenoménu.

Sedláková (2014, s. 51) doplňuje, že kvalitativní paradigma pracuje s měkkými daty, tedy s dlouhými slovními výpověďmi, zápisy či vyobrazeními.

4.4 Kvalitativní polostrukturovaný rozhovor

Následující kapitola se bude věnovat mnou zvolené výzkumné metodě, kterou jsem aplikovala pro získání potřebných dat, díky nimž dojde ve své práci k závěrečným výsledkům. Pro svoji práci jsem oslovila pět žen novinářek, které budu nazývat informantkami, podle pravidel a zvyklostí kvalitativního výzkumu. (Sedláková 2014, s. 207)

Pro všechny jsem měla připravený stejný okruh tematických otázek, který pro mne představoval určitou strukturu rozhovoru, ta však nebyla pevně daná. Kladení otázek jsem přizpůsobovala médiu, ve kterém informantky působí. Důležitým faktorem byly také samotné výpovědi, na jejichž základě jsem formovala nové otázky. Docházelo tak k využití doplňujících, neboli sondážních otázek.

Polostrukturované rozhovory, nazývané také semistrukturované nebo řízené, jsou často využívanou formou při vedení interview. (Sedláková 2014, s. 211) Hendl (2005, s. 174) tento typ rozhovorů nazývá – rozhovor pomocí návodu. Dodává, že takový způsob dotazování, představuje seznam otázek či témat, která jsou potřeba v rámci výzkumu probrat. Nejedná se však o silně strukturovaný rozhovor, takže tázající má volnost a může přizpůsobit své dotazy dané situaci. Sedláková (2014, s. 211) doplňující otázky pojmenovává jako sekundární či sondážní. Tyto otázky by tak měly

doplňovat již zmíněné skutečnosti či by měly u informanta vyvolat zájem o doplnění výpovědi. Sedláková také uvádí, že polostrukturovaný rozhovor má podobnou funkci jako mimika či gestika a může tak vyjadřovat porozumění či zájem.

Tento typ rozhovoru bývá považován za ideální způsob pro získávání dat, a to kvůli využívání kombinace standardizovaných i nestandardizovaných forem dotazování a také z důvodu snahy minimalizovat jejich omezení. (2014, s. 211)

4.5 Strategie výběru informantek a aplikace metody

Výzkumnou metodou, která bude předmětem mého výzkumu, bude kvalitativní polostrukturovaný rozhovor. Aby rozhovor mohl vzniknout, musela jsem nejprve oslovit informantky. Jednalo se především o současné ženy novinářky, které aktivně působí v mediální sféře. Zaměřila jsem se konkrétně na ženy píšící pro tištěná periodika a pro online servery. Pro výběr informantek jsem využila metody sněhové koule, tedy takové metody, kdy výběr dalších osob vzniká na základě doporučení již zkoumaných jedinců. (Hendl 2005, s. 154)

Pro svou práci jsem nejprve oslovila Silvii Lauder, jelikož jsem věděla, že se zabývá genderovými tématy. Díky ní jsem se dostala k Lence Vrtiškové Nejezchlebové, která se následně v rozhovoru zmínila o Markétě Kutilové. Pro Alenu Horákovou jsem se rozhodla z hlediska místa, roli tedy hrála určitá blízkost. Zároveň jsem však ve svém vzorku chtěla mít zástupkyni regionální žurnalistiky.

Před společným setkáním jsem si připravila 25 otázek rozdělených do čtyř tematických okruhů, které jsem následně upravovala a doplňovala podle periodika, ve kterém novinářka působila. Na základě jednotlivých výpovědí informantek jsem v průběhu rozhovoru využila také sondážních otázek, čímž došlo k rozšíření jejich odpovědí. Všechny rozhovory proběhly cestou osobního setkání, při kterém jsem výpovědi informantek nahrávala na diktafon a následně přepsala do psané podoby.

Oslovila jsem tedy novinářky z různých českých médií a měst, kam jsem za nimi dojížděla. První rozhovor se uskutečnil se Silvií Lauder, která působí v týdeníku Respekt. Sešly jsme se v jedné z pražských kaváren, z čehož vznikl padesáti devíti minutový záznam. Ve stejném městě a ve stejný den, tedy 24. 10. 2018, proběhl také rozhovor s Lenkou Vrtiškovou Nejezchlebovou, působící v Deníku N. Z našeho setkání vznikl opět padesáti devíti minutový záznam. O necelý týden později, dne 30. 10. 2018

jsem se v Olomouci sešla s Alenou Horákovou, zpravodajkou olomoucké ČTK. Paní Horáková na mé otázky odpovídala necelých 50 minut. Poslední z rozhovorů se konal v Pardubickém kraji, v Poličce, kam jsem jela za válečnou zpravodajkou Markétou Kutilovou. Náš rozhovor proběhl 8. 11. 2018 a trval 53 minut. V rámci rozhovoru mi dvě informantky nabídly tykání – Lenka Vrtišková Nejezchlebová a Martina Kutilová, tomu je následně přizpůsobeno oslovování v otázkách.

5 Analytická část

Z pěti oslovených novinářek souhlasily čtyři s uskutečněním rozhovoru. Jedná se o ženy, které svými články jak interně (Lauder a Horáková, nyní také Vrtišková Nejezchlebová), tak externě (Kutilová, dříve dlouhou dobu také Vrtišková, Nejezchlebová) přispívají buď v tištěných nebo online periodících. Všechny informantky souhlasily s uveřejněním svých jmen a jsou obeznámeny se zaměřením a výzkumem mé bakalářské práce. V následujících řádcích jednotlivé informantky představím. Poté následuje analýza a shrnutí rozhovorů jako celků, které jsem strukturovala do jednotlivých kapitol a podkapitol, aby došlo k lepší přehlednosti a srozumitelnosti textu.

5.1 Informantky

Silvie Lauder

Silvie Lauder je česká novinářka pocházející z Brna. V Praze vystudovala žurnalistiku na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Před svým nástupem do týdeníku Respekt pracovala pro Lidové noviny, kam přispívala tři roky. Od roku 2004 působí v redakci Respekt. Věnuje se především genderovým, společenským a politickým tématům. Za svou práci byla několikrát nominována na Novinářskou cenu Open Society Fund Praha, kterou nakonec získala v roce 2013 za reportáž - *Čeští Romové pod hákovým křížem*. (týdeník Respekt, online)

Lenka Vrtišková Nejezchlebová

V českých médiích působí více než dvacet let. Profesionální kariéru začala v Lidových novinách - konkrétně v magazínu Pátek. Poté prošla řadou redakcí, přičemž nejdéle pracovala pro Empresa média. V současné době se orientuje spíše na publicistické texty, většinu z nich tvoří rozhovory se známými osobnostmi z oblasti vědy, kultury a společenského života. S odchodem na mateřskou dovolenou začala psát jako novinářka na volné noze. Od letošního září působí v redakci Deníku N. Před začátkem své kariéry vystudovala žurnalistiku a mediální studia na Univerzitě Karlově v Praze. V loňském roce získala Novinářskou cenu Nadace Open Society Fund Praha za nejlepší rozhovor roku 2017 *Řízek do ruky a jedem*. (Vesmír, online, Mediaguru online)

Alena Horáková

Vystudovala bohemistiku a historii na Univerzitě Palackého v Olomouci. Ke svým dvěma oborům si posléze přibrala studium žurnalistiky. Vzhledem k povinné praxi nastoupila do olomoucké redakce MF Dnes, kde pracovala jako elév. Po dokončení studií zůstala v redakci a působila tam dva roky. Poté odešla do olomoucké redakce ČTK, kde se dodnes věnuje soudnictví, kultuře a dalším tématům.

Markéta Kutilová

Markéta Kutilová je válečná novinářka, publicistka, humanitární pracovnice a spisovatelka. Vystudovala Pedagogickou fakultu na Univerzitě Karlově v Praze. Následně začala studovat na Vyšší odborné škole publicistiky. Po ukončení školy nastoupila do Lidových novin, kam přispívala už jako zahraniční zpravodajka. Ve svých článcích a reportážích se zabývá se tématy, jako jsou lidská práva, ženská práva, válečné konflikty, ekologie a v posledních letech také migrace. Pracovala a publikovala v zemích: Demokratická republika Kongo, Írán, Haiti, Kambodža, Uganda, Rwanda, Tanzanie Indonésie, Libérie, Jordánsko atd. V posledních letech se zaměřila především na válečné konflikty v Sýrii a Iráku, kde spolu s novinářkou a fotografkou Lenkou Klicperovou natočily řadu reportáží. V současné době spolupracuje mimo jiné s pořadem Reportéři ČT. Za svou činnost získala několik ocenění Czech Press Photo. (Databáze knih, online)

5.2 Práce v redakci

V první podkapitole se zabývám profesní cestou čtyř oslovených novinářek. Aniž by to bylo záměrem, všechny informantky shodně pracují ve svém oboru více než dvacet let, z toho tři z nich začínaly svou profesní kariéru v Lidových novinách (LN).

5.2.1 Profesionální cesta

Silvie Lauder začala publikovat na střední škole. Za svůj profesní začátek ale považuje nástup do Lidových novin. Za celou dobu svého novinářského působení vystřídala pouze dvě redakce. Nyní pracuje v týdeníku Respekt. (...) *Po dokončení studia v létě 1996 jsem krátkou dobu pracovala v Brně, odkud pocházím, v tamním deníku Rovnost. Psala jsem pro ně nějaké texty, takže to považuji za práci, ale zároveň to byla i legrace. S profesionální novinářinou jsem začala v roce 2001, kdy jsem nastoupila do redakce*

Lidových novin, kde jsem pak působila do roku 2004. V ten samý rok jsem nastoupila do týdeníku Respekt a jsem zde dodnes. (Lauder)

Lenka Vrtišková Nejezchlebová, je česká publicistka, která se specializuje především na rozhovory. Její profesní začátky jsou spojené s magazínem Lidových novin – Pátek. *Začínala jsem v časopise Patron, dnes známým pod názvem Nový prostor, kam jsem nějaký čas přispívala. Poté jsem přešla do Lidových novin, přestože jsem se chtěla věnovat rozhlasové tvorbě. V tu dobu mi ale Silvie Lauder, která tenkrát pracovala pro LN a se kterou jsme kamarádky od vysoké školy, řekla, že hledají někoho pro magazín Pátek. Já jsem si říkala „Ty bláho Pátek“, protože v těch letech 2000, 2001 to byl jeden z nejlepších magazínů u nás. On je teda pořád dobrý, ale tehdy to bylo hodně sledovaný a Lidovky měly velkou čtenost. Tenkrát jsem ten konkurz zkusila a oni mě vzali. Spadla jsem tak rovnýma nohama do publicistiky, což dnes hodnotím za trochu urychlené, protože mi v tu dobu bylo 23 let. (Vrtišková Nejezchlebová)*

Poté Vrtišková Nejezchlebová pracovala v řadě dalších redakcí, patří mezi ně Magazín Mladé fronty DNES a tituly vydavatelství Empresa, především časopis Instinkt a Týden, kam s odchodem na mateřskou dovolenou přispívala jako externí autorka. Za největší novinářskou průpravu považuje práci pro Idnes.cz, kde se věnovala řadovému zpravodajství. *Od září letošního roku píše pro nové periodikum Deník N. Z Lidových novin jsem přešla do zpravodajství Idnes.cz, což byla bezvadná zkušenost, prošla jsem tam jak klasickým, tak online zpravodajstvím. A když se na to dnes zpětně dívám, tak musím říct, že mi to dalo největší profesní průpravu. Tenkrát jsem si totiž prošla tou rutinou, což dnes považuji za svůj základ. (Vrtišková Nejezchlebová)*

Také pro válečnou zpravodajku Markétu Kutilovou byly Lidové noviny prvním periodikem, ve kterém začala pracovat. Vedle práce pro ni představovaly vysněnou redakci a životní metu. *Po dvou letech dala ale Kutilová výpověď a tím začala její kariéra válečné reportérky na volné noze. Své reportáže nyní publikuje ve vícero českých periodicích. Začínala jsem pracovat jako novinářka už před dvaceti lety a to konkrétně v redakci Lidových novin, což byly jiný Lidový noviny než dneska. Tenkrát jsem měla jasně dané, kam půjdu, protože už v sedmnácti letech se mým novinářským vzorem stala Petra Procházková (...) Následovala jsem ji až do redakce Lidových novin, které pro mne představovaly životní metu. (...) Tehdy mě vzali na pozici elévky a já jsem tam potom zůstala ještě dva roky. (Kutilová)*

Zlom v kariéře pro Kutilovou nastal při její první zahraniční cestě, kterou absolvovala ve svém osobním čase. Během ní došlo k humanitárním katastrofám. Ty ji donutily odejít z redakce a začít pracovat pro Člověka v tísni. *Při nástupu do Lidových novin jsem čekala, že mě budou posílat do válek, ale rychle jsem pochopila, že nebudou, protože noviny na to zkrátka nemají finance. Nakonec jsem na svou první zahraniční cestu odjela sama. (...) Tenkrát jsem s kamarádem odjela autobusem na cestu do zemí – Bulharsko, Turecko, Írán, Pákistán, Indie, a když jsme byli v Iránu, tak se tam stalo obrovské zemětřesení ve městě Bahn, kde zahynulo 400 tisíc lidí. Vzpomínám si, že jsem si tenkrát řekla: Konečně se ti něco děje v tom zahraničí, teď máš šanci začít něco reportovat. Takže jsem psala reportáže pro Lidovky jak z Íránu, tak potom ještě i z Pákistánu a bylo to splnění mého snu. Teda až do doby než jsem v Pákistánu potkala lidi z Člověka v tísni, kteří tam pracovali kvůli humanitární katastrofě. Říkali mi, že mají nedostatek lidí, jestli bych tam s nimi nemohla zůstat a pomáhat jim jako dobrovolnice. (...)* (Kutilová)

Lidové noviny ale tenkrát nepřijaly její návrh na neplacené volno. Považovaly to za střet zájmů a daly Kutilové na výběr mezi redakcí a humanitární prací, s tím, že ona se rozhodla pro práci pro Člověka v tísni a v novinách dala výpověď. Po sedmiletém působení jako humanitární pracovnice se vrátila zpět k novinářské profesi, které se věnuje dodnes. *Potom jsem se ale vrátila zpět k novinářině a dělám to dodnes. Teď se nejvíce zajímám o Afriku a Blízký východ, kde dokumentuji s mojí kolegyní Lenkou Klicperovou válku v Sýrii, v Iráku a společně také natáčíme reportáže, filmy a píšeme třetí knihu.* (Kutilová)

Poslední z informantek, Alena Horáková, začínala také jako elévka, ale v Mladé frontě DNES, kde si zároveň plnila svou povinnou školní praxi. Po dvouletém působení odchází z redakce na místo redaktorky do olomoucké České tiskové kanceláře (ČTK). *Ve třetím ročníku žurnalistiky jsem šla na svou první praxi do Mladé fronty DNES v Olomouci. Nastoupila jsem tam jako elév. Měla jsem trochu štěstí v neštěstí, protože v tom roce byly zrovna záplavy a bylo opravdu potřeba každé ruky, takže jsem se dostala i k zajímavé práci. Po praxi jsem tam zůstala ještě dva roky, potom jsem přešla do redakce olomoucké ČTK (České tiskové kanceláře), kde pracuji dodnes. Sama Horáková přiznala, že při výběrovém řízení ji nejspíše pomohla skutečnost, že je žena. Do užšího kola se dostali jen tři lidi, dva kluci a já. Pro redakci bylo důležité, aby si*

členové sedli, a aby vztahy uvnitř fungovaly. A nejspíše kvůli tomu chtěli babu. (Horáková)

Zvýše uvedených informací vyplývá, že všechny informantky pracovaly nejméně ve dvou redakcích a většina z nich se pohybovala jak ve zpravodajství, tak v publicistice. U třech novinářek začínala jejich profesní kariéra v Lidových novinách, ze kterých posléze odešly buď do jiných redakcí, nebo v případě Kutilové na volnou nohu.

5.2.2 Výběr témat

Z již dříve reflektovaných výzkumů vyplývá, že ženy se nevěnují stejným tématům jako muži nebo jsou v nich zastoupeny méně. Píší především o tématech, jako jsou zdravotnictví nebo zprávy s menší důležitostí. Oproti mužům nalezneme méně autorek v oblasti politiky či ekonomie. Proto mne zajímalo, jak se novinářky dostaly ke svým tématům a jak proces výběru témat probíhá v redakcích. Tedy kdo určuje, jaké téma budou jednotliví novináři psát.

V Respektu zastáváme obecnou zásadu, že není dobré nutit autory do psaní témat, které je nebaví nebo nezajímají. (...) Takže při rozdělování dbáme, aby to pro dotyčného redaktora byla zábava. To není úplně běžný postup v novinách, o to víc si toho cením. (Lauder) Ne vždy se novinářům z týdeníku Respekt podaří prosadit svá témata na redakční poradě. Když k tomu dojde, je jim následně téma přiděleno. Ne vždy kolegové ty témata schválí, ať už mne nebo komukoli dalšímu. Pak mi je následně nějaké přiděleno, ale právě s ohledem na to, aby se mi psalo dobře. Ono to jde ale vždy poznat, když píšete o něčem, co vás nebaví. Není to potom tak dobré. (Lauder)

Když Vrtišková Nejezchlebová začínala působit v novinách, šla do redakce s představou, že bude psát pro kulturní rubriku, a to konkrétně recenze divadelních představení. *Myslím si, že hodně začátečních novinářů a novinářek si představuje, že bude psát kulturu. Já jsem na tom byla podobně. (smích) Ale brzo mi bylo jasné, že nejde jen tak přijít do divadla a hned o tom psát recenzi. Já jsem sice o divadle psala, ale spíš takové fanouškovské články. (Vrtišková Nejezchlebová)* Vrtišková Nejezchlebová pracovala pro více médií a ne vždy ve stejných rubrikách. V Lidových novinách se věnovala publicistice, v Idnes.cz psala převážně zpravodajství, její témata se tak často měnila. (...) *V Lidovkách jsem vlastní téma neměla. Tím, že nás bylo pět nebo šest, tak člověk dělal různá témata. Díky své lásce k divadlu jsem psala o věcech*

kolem herců, ale i různé reportáže. (...) Pocitově mi bylo příjemnější, když jsem mohla napsat s někým rozhovor, pracovat na větší publicistické věci, nebo vyjet někam na reportáž. Nikdy jsem nebyla nosič prvních zpráv na titulku. Já neumím to tajemné schůzkování, neumím investigovat, nejsem na to vůbec osobnost. (Vrtišková Nejezchlebová)

To byl jeden z důvodů, proč Vrtišková Nejezchlebová přijala po zpravodajské zkušenosti nabídku časopisu Týden, pro který psala převážně publicistické texty. Ne vždy si ale mohla vybrat své téma. *To je vždy takový mix, některé téma vám přidělí, jiné si vyberete sama. Jednou mi například určili téma – Vše o hygieně (smích). V Týdnu byly taková témata oblíbená – vše o hygieně, vše o hubnutí (smích), takže i o tom jsem psala, ale čím dál tím víc jsem dělala rozhovory. Pak už se to tak vyprofilovalo, že jsem jednou za čas napsala nějaké téma, ale hlavní náplní byla interview. (Nejezchlebová)*

Jako novinářka na volné noze si vybírá Kutilová témata sama. Negativní zkušenosti ale nemá ani z doby, kdy pracovala jako stálá zaměstnankyně v LN. Nikdy nezažila, že by musela psát o něčem, o čem nechce. *Když jsem nastupovala do Lidovek, tak se mě ptali, co bych chtěla dělat a já jsem jim říkala, že zahraničí. V domácí redakci, jsem si pak zvolila zaměření ekologii a lidská práva. To jsou opravdu témata, která mě nejvíce zajímají, a k tomu se později připojily ženské práva, humanitární krize a války. To že chci pracovat ve válkách, to už jsem věděla v mých sedmnácti letech a nic se na tom nezměnilo. (...) Mně je jedno, jestli jedu do války v Sýrii nebo v Kongu, ale důležité pro mě je, jestli tam je některé z těch témat, které mě zajímá. V poslední době bych k těm zájmovým tématům doplnila i migraci, které se teď hodně věnuji a jezdím tak do Afriky, na balkánskou cestu a podobně, kde se snažím dokumentovat hlavní migrační trasy. (Kutilová)*

U Aleny Horákové je výběr témat specifitější. V olomoucké redakci ČTK pracuje pouze s jedním kolegou, se kterým si rozdělili témata tak, aby pokryli celý kraj. K tomu musí sledovat také dění přímo ve městě. (...) *Kolega je ekonom, tak si vybírá tento okruh témat a já jsem zase soudnickář, takže píšu o soudních kauzách a podobně. Pak jsme si témata rozdělili ještě podle oblastí a regionů. Já se věnuji Šumpersku, Přerovsku a Jesenicku a kolega má zbytek. Někdo taky dělá radnici, někdo kraj a takhle to funguje.*

Některé z novinářek mají zkušenosti s přidělením témat na základě pohlaví. Tedy že psaly o něčem jen proto, že jsou ženy. Lauder zažila za svoji novinářskou kariéru jednu takovou zkušenost. Bylo to v LN, kde psala především o politickém dění. Když se konal Summit NATO, byla vyslána napsat zprávu o Lauře Bushové, místo aby se zabývala politickými záležitostmi tehdejších událostí. (...) *Bylo to v roce 2001, když se v Praze konal Summit NATO. V tu dobu jsem v Lidovkách psala normálně o politice, takže jsem se těšila, že budu psát o politických jednáních. Místo toho jsem ale dostala program prvních dam. Takže jsem se šla podívat do Strahovského kláštera, kde Laura Bushová obdivovala malbu stropů. Nemám nic proti, jen bylo zjevné, že jsem to dostala právě kvůli tomu, že jsem žena. (...)*

Také Vrtišková Nejezchlebová sdělila, že si pamatuje jedno téma, které dostala na základě svého pohlaví, ale nebylo to pro ni tenkrát nijak nepříjemné. Rozuměla důvodům, proč téma měla psát právě ona a ne její mužští kolegové. Jinak si nemyslí, že by to bylo s rozdělováním témat v redakcích tak jednoznačné. *Nás bylo v publicistice tak pět, šest a kluci psali o tom samým (poz. autora: redakce Týden). Já jsem měla k lifestylem věcem blízko, takže mi tento okruh témat nevadil a nemyslím si, že bych ho dostávala jen proto, že jsem žena. To ne, takhle to nebylo. Na druhou stranu ale nedokážu říct, jestli bych psala například více o autech, když bych nebyla kluk. Mě osobně ale tato témata nezajímala a musím říct, že ani většinu kluků v publicistice. (smích)*

Následně dodává svou zkušenost s přidělováním témat, kdy bylo očividné, že důležitou roli hraje fakt, že je žena. *Jednou jsem psala velké téma - Ženská nevěra – a při rozdělování bylo jasné, že to budu psát já, protože jsem žena. Osobně si neumím ani představit, že by to psal kluk, jelikož já jsem tenkrát oslovila všechny své kámošky, i ty z druhé vlny, takže ne ty úplně nejbližší, a ony se mi doopravdy svěřovaly. Pamatuju si, že mi psaly do emailu neuvěřitelné věci, které jsem potom samozřejmě smazala. Získaly ke mně tenkrát zkrátka důvěru a nevím, jestli by se to nějakému kolegovi podařilo. (Vrtišková Nejezchlebová)*

Horáková si neuvědomuje, že by zažila podobnou zkušenost, jakou měly Nejezchlebová Vrtišková s Lauder. Na problematiku rozdělování témat se podívala z jiného úhlu, a to získávání informací v rámci své práce. Jako ženě se jí občas podaří získat lepší informace a také k ní muži respondenti přistupují jinak, než k jejím

kolegům. (...) *Spíše informace se mi občas podaří lépe získat, protože jsem žena. (...)Někdy mi přijde, že u stavu, kdy je žena novinářka a muž respondent, je pro ženu snazší opatřit si informace. Ted' když jsme dělali nějaké krajské politické věci a já jsem šla za politiky, tak oni sami mi říkali: „To jsem rád, že Vás slyším.“ Proč toho nevyužít, že jste žena a umíte se ptát jinak než muž. Jsme možná zvědavější a taky chlapa možná ani nenapadne se na některé věci zeptat.* (Horáková) Ke své předchozí redakční práci pouze podotkla, že je možné, že se holky věnovaly více kultuře a školství, vzpomněla si však i na mužské kolegy, kteří se těmito tématy také zabývali. *Tam možná dělaly holky víc školství a kulturu, ale vybavuju si, že i kluk psal o kultuře a dělal to strašně dobře.* (Horáková)

Také Kutilová si uvědomuje, že jako žena, válečná reportérka, má oproti svým kolegům určité výhody, a to zejména v přiblížení se k ženám a dětem a v pomoci u tamních vojáků. (...) *Dostaneme se k tématům, ke kterým se muži nedostanou, především dokážu být bliž ženám a dětem. Na frontách to také bývá plus, protože vojáci se před námi naparují a snaží se nám poskytnout více výhod než mužským kolegům.* (Horáková)

Silvie Lauder dodává, že na rozdělení ženská a mužská témata nevěří, přiznává ale, že v některých redakcích se s tímto jevem novináři setkávají. Sama toto rozdělení nazývá mýtem a je pro ni nepochopitelné. Tvrdí totiž, že témata, která jsou určena ženám, se týkají i mužů a naopak. *Reálně je to mýtus, ale v redakcích to tak funguje, ne v Respektu, ale obecně ano. Témata, která pokrývají ženy novinářky, jsou školství, zdravotnictví a potom ženská témata jako – porody, péče o děti, sladování práce a rodiny. Za mužská témata jsou obvykle vnímána ekonomika a politika. Já osobně tvrdím, že toto dělení nedává smysl, protože stejně jako ekonomika dopadá na všechny, tak také politika – zákony platí pro muže i pro ženy. I ty klasicky ženská témata nejsou jen pro ženy, vždyť děti mají také otce a fakt, že téma sladování práce a rodiny je ženské téma, je špatné nastavení společnosti. To by se přeci také mělo týkat všech.* (Lauder)

Důvodem tohoto dělení může být více faktorů. Jedním z nich jsou genderové stereotypy, svou roli hrají ale také samotné preference novinářek. To potvrzuje i Lauder. *Já myslím, že je to kombinace několika faktorů. Na jedné straně je to zvyk, jelikož dříve*

to takto fungovalo, na straně druhé to chtějí samy ty ženy. Zvolí si to. Protože kdyby chtěly psát o ekonomice nebo politice, můžou a nebudou rozhodně první. (Lauder)

Také Vrtišková Nejezchlebová zastává názor, že politika už dávno není mužským tématem a že je mnoho žen, které se jí věnují. *Já bych neřekla, že by politika byla vnímaná jako mužské téma. Už když jsem nastupovala do novin, psaly holky politiku a ještě dřív - v devadesátých letech, což já si teda nevybavuju, ale moje starší kolegyně ano, protože se jí věnovaly. Ženský píšou skvěle politiku a myslím si, že je od toho ani nikdo nezrazuje. (Vrtišková Nejezchlebová)*

Z výpovědí informantek vyplývá, že všechny čtyři si zvolily své zaměření a částečně i témata. Například Kutilová se nikdy nesešla s přidělením témat, ale spolu s Horákovou připouští, že z hlediska získávání informací mají ženy občas lepší výchozí pozici než jejich mužští kolegové. Lauder a Vrtišková Nejezchlebová si vzpomněly na případ, kdy musely o nějakém tématu psát z důvodu, že jsou ženy. Jinak ale nesouhlasí s rozdělováním na ženské a mužské témata. I když Lauder nazývá toto dělení mýtem, v českých redakcích podle jejich slov stále existuje.

5.2.3 Novinářky na volné noze

Jak vyplynulo z rozhovorů, dvě ze čtyř informantek mají zkušenosti s novinářinou na volné noze, proto jsem tématu vytvořila samostatnou podkapitolu. Markéta Kutilová a Lenka Vrtišková Nejezchlebová se shodují, že užít se jako novinářka na volné noze, je více náročné a to z důvodu nižšího finančního ohodnocení.

Myslím si, že aby mohl být někdo na volné noze, musí mít za sebou více zkušeností, je to totiž daleko hůř placené. Pouze pár médií platí automaticky hezky, u ostatních si to musíš vyhádat, a to se dělá dost těžce, když nemáš za sebou zkušenost, o kterou by ses mohla opřít. Já jsem měla štěstí, že mě začaly časopisy oslovovat samy. Takže v tomhle to bylo jednodušší, protože poptávka šla z jejich strany. Vrtišková Nejezchlebová také uvedla, že často ani nedosáhla stejného ohodnocení, které dostávala jako stálá redaktorka v časopisu Týden. Na volnou nohu odešla z důvodu mateřské dovolené, musela tak zkombinovat osobní život s tím pracovním. (...) Když jsem chtěla dosáhnout stejného výdělku, musela jsem se více ohánět, což bylo s dvěma malými dětmi a se stejně vytíženým manželem, který je taky novinář, dost náročný. Častokrát se mi to ani nepovedlo. (...) (Vrtišková Nejezchlebová)

Kutilová jako novinářka na volné noze a zároveň válečná reportérka musí vedle svého finančního výdělku myslet také na pokrytí cestovních nákladů. Z tohoto hlediska zpracovává své reportáže pro více médií a v posledních letech ze stejného důvodu začala svou zahraniční práci natáčet i na kameru. Potvrzuje tak, že být novinářkou na volné noze je náročnější jak z časových, tak finančních důvodů. *Když si člověk platí cesty sám, tak musí to své téma zpracovat pro co nejvíce médií, aby se mu vrátily náklady a generoval se i nějaký zisk. Například, když jsem teď natáčela ve Švédsku reportáž o migraci, musela jsem si sama zaplatit letenku a celkový pobyt v zemi. Když chci, aby došlo k pokrytí mých nezbytných výdajů a zároveň k finančnímu výdělku, musím zpracovanou reportáž prodat do televize a zároveň ji zpracovat pro další dvě tištěná média. V téhle situaci jsem schopna zaplatit si náklady a vydělat si na sebe. Ale pokud se bavíme o cestách do Sýrie a válečných oblastí, tak ty jsou tak nákladné, že by se bez sponzora nemohly uskutečnit.*

Kutilová vidí pro válečné zpravodajky na volné noze v České republice jediný způsob, jak se uživit, a to na základě spolupráce s televizí. *Pro redaktorku na volné noze je to jediná cesta. Přeci jenom člověk dostane za televizní reportáž více peněz než za psanou. Takže na jedné straně je to kvůli finanční zajištěnosti, ale také mě to opravdu začalo bavit.* (Kutilová)

Z předešlých výpovědí je zřejmé, že práce novinářky na volné noze je časově náročnější a také hůře placená než práce v redakci. Aby se mohla novinářka uživit, musí své články publikovat ve vícero médiích. To může být podle Vrtiškové Nejezchlebové dost náročné pro člověka, který za sebou nemá dostatek zkušeností. Pokud je s prací spojená cesta do zahraničí, musí novinářka myslet také na pokrytí cestovních nákladů, přičemž některé cesty by nebylo možné uskutečnit bez finanční podpory sponzorů.

5.3 Zastoupení žen v redakcích

Z předposlední kapitoly teoretické části vyplývá, že ženy v médiích pracují až čtyřikrát méně než muži. Následující část se bude věnovat zastoupení žen v redakcích informantek a zjištění, zda ony samy tento rozdíl reflektují.

Nejezchlebová pracovala v řadě redakcí. Na mou otázku, zda byl počet žen v redakcích, ve kterých působila vyrovnaný počtu mužům, odpověděla, že nikdy. Letos v září, začala pracovat pro Deník N, který považuje za genderově nejvyrovnanější redakci, ve které kdy pracovala. V průběhu, kdy jsem pokládala otázku, vydává

Nejezchlebová z tašky první výtisk Deníku N a otáčí ho na zadní stranu, kde jsou vyfoceni všichni členové redakce. *V nynější redakci Deníku N se mi to zdá být hezky zastoupený. Celkem nás je 42 a vidím tady dost holek. Možná o trochu míň než kluků, ale z toho tam máme investigativní novinářku Elišku a holky co dělají skvěle politiku. Když se na začátku vzniku oznámilo prvních deset jmen, všichni si mysleli, že to budou šovinistické noviny, protože všechna ta jména byla mužská. Jenže oni nemohli zveřejnit jiná jména, jelikož tenkrát ještě přetahovali ostatní členy z různých redakcí. Proto byli v první zveřejněné várce jen kluci a strhlo se kvůli tomu strašně haló. Já už jsem ale věděla, že lanařej i holky a to včetně mě. Celkově se redakce skládala velmi smíšeně a pro mě osobně se zatím jedná o nejvyváženější redakci, ve které jsem kdy pracovala.* (Nejezchlebová)

Lauder hodnotí svoji redakci v týdeníku Respekt jako genderově vyspělou, přiznává však, že otázka zastoupení žen a mužů na pracovišti pro ně není tolik důležitá. Přesto ona sama reflektuje, že v určitých situacích dochází k nevyrovnanému zastoupení mužů a žen na pracovišti. *U nás je tým víceméně stabilní. Všichni v Respektu působíme už hodně dlouho, nejnovější člen je tam třeba osm let. Ted' máme velmi talentovaný přírůstek, Andreu Procházkovou, kterou jsme si nevybrali na základě toho, že je žena, ale protože je opravdu nejtalentovanější novinářka za poslední roky. (...) Musím přiznat, že jsem byla na poradě a kolem mě sedělo jedenáct mužů. Tam jsem si tu nevyváženost uvědomila. (...)* (Lauder)

Horáková nereflektuje žádné genderové rozdíly v redakci, a to z důvodu nízkého počtu zaměstnanců. Přesto potvrzuje genderovou nevyváženost a to z hlediska celokrajské situace, kde je viditelný nepoměr novinářek v porovnání s muži. (...) *Když se podívám na fotografii novinářů, která vznikla v rámci příjezdu Zemana do Olomouce, jsme tam dvě ženy z osmnácti novinářů, a to je mix všech deníků a novin. Bavili jsme se o tom i s lidmi na druhé straně barikády a i ti říkali, že si toho všimli. V Olomouci je totiž opravdu většina novinářů mužského pohlaví. Může být ale možné, že ženy nechodí tolik do terénu.*

Výpovědi novinářek potvrzují teoretické výzkumy, které přišly s tvrzením, že v redakcích pracuje až o čtvrtinu méně žen. Všechny z uvedených novinářek se setkávají s genderovou nevyvážeností v redakcích. Problém se nemusí týkat pouze jednoho periodika, ale celého kraje.

5.3.1 Pozice komentátora

Součástí většiny redakcí je pozice komentátora, kterou v českých médiích zastávají především muži. Zajímalo mě, zda je tomu tak i na pracovištích informantek. Vrtišková Nejezchlebová v době vzniku mé bakalářské práce nemohla hodnotit situaci svého nového pracoviště - Deník N, jelikož pozice komentátora byla v tom čase ve vývoji. Zmínila se však o svých předešlých redakcích, ve kterých ženy jako komentátorky působily. U novinářky Horákové taktéž nezazněla tato hodnotící otázka, a to z důvodu absence komentátorské pozice v redakci, což je důsledek jejich zpravodajského zaměření.

Silvie Lauder hodnotila stav komentátorských pozic ve své redakci Respekt, kdy uvedla, že tuto funkci zastávají pouze muži. Důvodem ale není diskriminační jednání, ale skutečnost, že komentátor je současně redaktor, z čehož vyplývá větší pracovní nasazení, které ne všichni chtějí absolvovat. Tak tomu bylo také v jejím případě. *Nedávno jsme se o tom v redakci bavili a kolegové navrhli, že to musíme změnit. Myslím si, že jde ale o výsledek mnoha faktorů, přičemž jeden z nich je, alespoň v případě Respektu, že u nás neexistuje jen pozice komentátora. U nás dělá komentátora v podstatě redaktor. Takže ten, kdo chce psát komentáře, si přibírá práci navíc a já osobně třeba nechci mít více práce. Takže když si mám vybrat, jestli půjdu nebo nepůjdu ve čtvrtek na speciální komentářovou poradu, zvolím si to druhé.* (Lauder)

Markéta Kutilová vidí jak pozici komentátora, tak muže v řídicích funkcích, které budou probírány v následující kapitole, za znepokojující. Uvádí, že 95 % komentátorských pozic je obsazeno právě muži. *Když se podíváme na komentáře a na hlavní komentátory v Česku, zjistíme, že v Reflexu 99 % komentátorů jsou muži, to stejné je v ČRo, v ČT a taky na online serverech jako Aktuálně.cz. Já vážně nevím, proč jsou opinion makers z 90 % muži. Je to snad tím, že ženy nemají názor nebo mají blbé názory?* (Kutilová)

Přestože se Vrtišková Nejezchlebová setkala za svou pracovní kariéru s ženami komentátorkami, výpovědi ostatních informantek potvrzují, že tato pozice je výhradě mužskou záležitostí. Kutilová pro současný stav nemá vysvětlení, Lauder uvádí, že jedním z důvodů tohoto problému v rámci jejich redakce je práce navíc, kterou musí komentátoři vykonávat.

5.3.2 Ženy na řídicích pozicích

Stejně jako je zastoupení žen v redakcích ve srovnání s muži nižší, tak také řídicí pozice zastávají ženy v menším počtu. Jejich procentuální zastoupení ve vedení činí 24,6 procent.

Tři ze čtyř informantek jsou si vědomy genderové nevyváženosti v těchto funkcích, dodávají však možné důvody, proč k tomu dochází. Pro Kutilovou je to zásadní problém českých médií, kvůli kterému dochází k dalším diskriminačním situacím. Jediná Horáková téma nepovažuje za problematické, sama se nachází v řídicí pozici.

Pro Horákovou není toto téma klíčové, naopak si myslí, že v určitých situacích dostanou ženy při volbě na řídicí pozici přednost. Ona sama vede olomouckou redakci ČTK. (...) *Nezískala jsem tu funkci, protože bych měla více zkušeností, to ne. Spíše je to kvůli tomu, že znám i tu organizační stránku věci. (...) Může tam hrát i roli, že žena je důslednější a pečlivější v organizačních věcech oproti mužům. U nás řídicí pozice znamená dbát na plány, na události a v tom jsme my ženy asi více püntlich. Takže si umím představit, že pokud jsou dva kolegové- jeden muž a jedna žena stejně dlouho na stejné pozici, tak pro tu řídicí funkci vyberou, právě kvůli těm osobním vlastnostem, ženu.* (Horáková)

Vrtišková Nejezchlebová vidí stav českých médií z hlediska vedoucích pozic problematický, dodává však, že u ženy může být překážkou rodičovství, kvůli kterému dochází k přerušování kariéry, a to ve věku, který by novinářka mohla využít k růstu na pracovním žebříčku. (...) *Podle mě ten problém začíná na řídicích pozicích, kde mají muži větší zastoupení. Jedna věc je, že chlap dostane důvěru z nějakých stereotypních důvodů, ale na druhou stranu, ty, jako žena dorůstáš do řídicí pozice v momentě, kdy máš rodinu. V mé nynější situaci, kdy mám dvě děti, si neumím představit, že bych byla na řídicí pozici. Přestože máme s mým mužem velmi demokratický vztah a vzájemně se hodně podporujeme, a to i v péči o děti, kterou máme rozdělenou půl na půl, nezvládla bych to. Časově to totiž máme oba tak napjatý, že by to nešlo zkombinovat.* (Vrtišková Nejezchlebová)

Podle slov Lauder neměl týdeník Respekt za celou svou existenci ženu šéfredaktorku a na pozici zástupce šéfredaktora byl také vždy muž. Uvádí ale, že v současnosti pracuje v redakci více žen, než tomu bylo dříve a to i ve vedoucích

pozicích. *Například v redakci vydání jsou ženy, na pozici fotoeditorky je žena, což je důležitá pozice, jelikož je zodpovědná za fotografickou stránku celého časopisu. Dříve, když ještě existovala pozice redaktora odpovědného za web, tak tam také šéfovaly ženy. K Respektu patří i tzv. speciály, které vydáváme čtyřikrát do roka a ne vždy je to úplně vyvážené, ale teď se nám povedlo, že dva z nich měly šéfredaktorku. (...) Dříve jsme vydávali partnerský časopis Belmondo, který měla na starosti žena. Nemůžu říct, že složení, ať už redaktorů nebo dalších pozic, by bylo výrazně ve prospěch mužů.*

Lauder také uvádí, že jeden z důvodů, proč v Respektu zastává méně žen řídicí pozice, je ona sama, protože opakovaně odmítla nabídku na tuto pozici. *Několikrát jsem dostala nabídku na vedení, ať už právě zmiňovaného Belmonda, nebo jsem mohla být zástupkyní domácí rubriky, ale vždy jsme to odmítla. Tenkrát jsem měla strach, nechtěla jsem tu velkou zodpovědnost a hlavně práci navíc. Takže je dobré se zeptat, proč ty ženy na těch vedoucích pozicích nejsou, jestli proto, že jim to nikdo nenabízí, nebo kvůli tomu, že ony samy nechtějí.*

Ze současné situace zastoupení žen v médiích je Kutilová velmi znepokojena a vidí v ní problém, který sebou nese následky. Tím jedním je sexuální obtěžování na pracovišti. (...) *Spolupracuji se spoustou médií a bohužel také spoustu z nich ovládají muži. To už je ale dlouhodobý trend. Ať se člověk podívá do jakéhokoli média, tak na řídicích funkcích najde z 90 % muže. Ženský na pozici šéfredaktory najde člověk snad jen v nějakých ženských časopisech a bulvárech jako je Blesk pro ženy a podobný pól. Těm důležitým médiím ale stále dominují muži – od šéfredaktora až po vedoucí jednotlivých rubrik, což já vnímám jako problém. (...) Pro mě je to opravdu zásadní otázka. Protože potom se samozřejmě dějí situace, kdy jsou ženy v českých médiích považovány za podřadné a dochází k sexuálnímu obtěžování. Já sama jsem se s ním setkala v té podobě, že mi bylo například řečeno - Chceš mít dobrou práci, chceš tady mít svoje reportáže, tak já za to taky něco chci. (Kutilová)*

Většina žen podle ní má ale strach přiznat tuto skutečnost veřejně a raději volí cestu výpovědi. Nechtějí být označeny za problematické, což by mohlo mít negativní konotaci pro jejich budoucí zaměstnavatele. (...) *Pokud o tom ale ta žena nechce mluvit, tak za tím může být i strach, že by už potom nemusela najít práci v jiném médiu, protože by byla považována za trouble makers, za ty komplikované. Já to úplně chápu, přestože*

s tím sama bojuji, tak taky raději držím hubu a krok a nepíši o tom veřejně. Novinářský svět je malý a všechno se v něm strašně rychle šíří. Navíc si myslím, že by se našlo pouze pár lidí, kteří by stáli na mé straně, ale drtivá většina by mi zavřela dveře.(...) Já ale netvrdím, že se to děje ve všech redakcích. (Kutilová)

Z uvedených výpovědí je zřejmé, že v médiích, ve kterých ženy působí, nebo do kterých přispívají svými články, panuje značné nevyvážení ženských zástupkyň ve vedoucích a řídicích pozicích, vyjímaje Horákové, což koresponduje s výše uvedenými výzkumy. Z výpovědí také vyplynulo, že tato situace může být následkem mnoha faktorů. Například Silvie Lauder uvádí, že je důležité se ptát po důvodu, proč tomu tak je. Vrtišková Nejezchlebová jako jedno z možných vysvětlení uvádí – přerušení kariéry mateřskou dovolenou. Nejzásadněji tuto skutečnost vnímá Kutilová, která mluví o následcích, které vyplývají z většinového mužského zastoupení v řídicích pozicích – sexuální obtěžování.

5.4 Genderové stereotypy na pracovišti

Přestože celá předchozí kapitola se zabývá gendrovými stereotypy a to zejména z hlediska zastoupení žen na pracovišti, zeptala jsem se opět informantek, jak toto téma vnímají a zda si pod tímto pojmem představí další situace či skutečnosti, které v rámci své práce reflektují.

Většina z nich potvrdila svá předchozí slova, tři novinářky doplnily své výpovědi o další příklady. Kutilová zůstala u svého názoru, kdy největší stereotyp pro ni představuje převaha mužů v českém mediálním prostředí.

Horáková vidí za stereotypní převážně rozdělení témat, zároveň dodává, že se často jedná o osobní preference novináře či novinářky. *Například mě by se špatně psala ekonomika, což si myslím, je spíše mužské téma, i když dnes už se ty rozdily potírají. U nás v redakci je to však kolegově téma, který o tom píše velmi dobře. Některé rubriky zůstávají stále více mužskou záležitostí a ženu tam najdete zřídka, jako například sport.(...) (Horáková)*

V předchozích kapitolách Horáková uváděla, že být ženou novinářkou nese občas určité informační výhody, popsala však také opačný případ, kdy se respondent k novinářce choval nadřazeně, a to z důvodu, že je žena. (...) *Jednou jsme taky zažili trochu ponižující zážitek, především moje kolegyně. Když přijel Zeman do Olomouce,*

kolegyně s ním šla dělat reportáž a on ji při té příležitosti začal hladit po tváři. My jsme z toho měly tenkrát hroznou srandu. Ona se smála, ale vlastně ji ponížil. (Horáková)

Lauder nazvala v rámci této otázky svou redakci a kolegy osvícenými, přesto ale dodává, že se někdy u svých mužských spolupracovníků setkává s jiným vnímáním událostí. *Kolegové, i v tak osvícené redakci, vnímají svět někdy trochu jinak, protože zkrátka nemají tu zkušenost.(...) Ještě dříve než propukla kauza MeToo, jsem navrhovala, abychom napsali článek o sexuální obtěžování. Tenkrát šlo vidět, že si neuměli moc představit, o čem to přesně mluvím. (...) Samozřejmě s příchodem té kauzy se to úplně změnilo a nejlepší esej na toto téma napsal právě Erik Tabery (poz. autorky: šéfredaktor týdeníku Respekt) (Lauder)*

Novinářka Vrtišková Nejezchlebová začala téma genderové rovnosti vnímat až se svým odchodem na mateřskou dovolenou. Do redakce Deníku N nastoupila až letos v září. Informace tak získávala především od kolegyň. Sama tvrdí, že si je vědoma určité nerovnosti z hlediska schvalování redakčních témat na některých pracovištích. *Téma jsem začala vnímat až s odchodem na mateřskou a to jsem se v žádné redakci nevyskytovala. Informace tak mám především od svých kolegyň. Víím ale, že nerovnosti se dějí. Stává se, že ne v každé redakci dostanou holky od svých kolegů podporu na poradě. Nemyslím tím, že by bylo špatné téma, spíš se jedná o to, že s tím přijde žena. Protože pak navrhne stejné téma muž a nikdo se tomu nesměje a naopak to berou za super nápad. Tím to ale nechci nějak globalizovat. Dnes už se ta situace mění, muži začínají být vnímavější a snaží se tomu vyvarovat. (Vrtišková Nejezchlebová)*

Jak dokazují výše zmíněné výzkumy, genderové nerovnosti se v médiích dějí. To svými výpověďmi dokazují také novinářky, které vidí určité stereotypní chování v oblasti výběru či návrhu témat. Horáková podotýká, že se často jedná o preference samotných žurnalistek, ale je si vědoma, že například oblast sportovní žurnalistiky je převážně mužskou doménou. Vrtišková Nejezchlebová a Lauder pak hovořily o návrhu témat, kdy ne vždy dojde k jejich schválení, obě jako důvod uvedly odlišné vnímání mužských kolegů, přičemž ze slov Vrtiškové Nejezchlebové můžeme vyčíst určité diskriminační chování, které vychází z mužského jednání. Ani jedna z respondentek to však nehodnotí jako globální problém.

5.4.1 Platová nerovnost

Podle zveřejněných výsledků Eurostatu z roku 2016 činí procentuální rozdíl průměrných mezd mužů a žen v České republice 21,8 procent, což je o necelých šest procent více v porovnání s evropským průměrem. (Křížková a spol. pro Eurostat 2017 online) Česká republika se tak řadí na druhé nejhorší místo v rozdílném odměňování mužů a žen v rámci Evropské unie. (Eurostat 2018, online) Z oblasti médií jsem pro svou práci nenašla žádné statistiky ohledně platové nerovnosti. Což byl jeden z důvodů, proč jsem téma zařadila do otázek rozhovorů.

Zajímalo mne, zda téma platové rovnosti je pro samotné novinářky důležité a jestli mají pocit, že v redakcích dochází k odlišnému odměňování na základě pohlaví.

Redaktorka týdeníku Respekt, uvedla, že více než platová rovnost, je pro ni důležitá loajalita. Což je hlavní důvod, proč se otázkou nezabývá. *Já nevím, kolik vydělávají ostatní a v práci se o tom ani nebavíme. Nikdy jsem neměla touhu vědět, kolik kdo vydělává. Pro mě je daleko důležitější loajalita k redakčnímu týmu, než znát výši výdělků svých kolegů.* (Lauder)

Také v redakcích, ve kterých působila Vrtišková Nejezchlebová, se otázka platové nerovnosti neřešila. Ona sama tak nemůže posoudit, zda k ní dochází nebo ne, uvádí však, že výše platu závisí na pracovních zkušenostech novináře. *Kdekoliv jsem pracovala, byly platy dost tabu téma. Nikdo jsme nevěděli, kolik vydělává kolega, pokud se někdo neprořekl. Já jsem si dokázala vždy říct o přidání, což jsem taky párkrát udělala a vedení mi vyhovělo. Nedokážu ale poměřovat, jestli jsem měla víc nebo míň než kolega vedle mě. Ono se to taky v mnoha ohledech poměruje dost špatně, protože záleží na tvých zkušenostech.* (Vrtišková Nejezchlebová)

Ani Horáková nezná výši platu svých kolegů, myslí si ale, že k platové nerovnosti u nich v redakci nedochází, jako jeden z důvodů uvedla, že jejich celostátní nadřízená je žena. *My samozřejmě nenahlížíme do výplatnic, ale pokud vůbec nějaké platové nerovnosti existují, tak podle mě v Praze. Popravdě si to ale nedokážu ani v naší firmě (poz. redaktora: firma myšleno ČTK) představit, protože šéfredaktorka je žena a myslím si, že se dívá spíš na zkušenosti než na to, jestli jste žena nebo muž.* (Horáková)

Jediná Kutilová přišla s konkrétním příkladem, kdy muži nechtějí přijmout výši platu, za kterou pracuje žena. Sama však uvedla, že žádné konkrétní statistiky ohledně platové nerovnosti v médiích nemá. *Když se na toto téma bavím s kolegyněmi, tak mi říkají, že platy žen jsou nižší než platy mužů. Osobně na to žádné statistiky ani pevné důkazy nemám. Ta procentuální nerovnost ale může také vyplývat z nynějšího zastoupení vedoucích pozic v médiích. Když se ty čísla potom zprůměrují, tak z toho muži vychází lépe. Možná jeden konkrétní důkaz přeci mám, protože moje kolegyně Lenka Klicperová, zatím stále pracující jako šéfredaktorka časopisu Lidé a země, chce končit a její místo s jejím platem nabízí samozřejmě i mužům a ti se tomu smějí už z dálky, protože za takový plat to nikdy žádný muž dělat nebude.* (Kutilová)

Všechny informantky uvedly, že platová situace v jejich redakcích jim není známá, nemůžou tedy hodnotit, zda k platové diskriminaci dochází či ne. Dvě novinářky také zmínily, že finanční ohodnocení novinářů vychází z jejich pracovních zkušeností, což by mohlo být problematickým aspektem v rovném odměňování. Jediná Kutilová má zkušenost, kdy mužští kolegové nechtěli přijmout pozici šéfredaktora za stávající plat její kamarádky a kolegyně Lenky Klicperové. Z výpovědí tedy vyplývá, že pro účely mé práce nelze objektivně určit, zda v médiích k platové nerovnosti dochází či ne.

5.5 Obsahové zastoupení žen v textech

Výzkumy zveřejněné v teoretické části, které se zabývají zastoupením žen po obsahové stránce, přichází se zjištěním, že o ženách méně čteme, méně je slyšíme a také jdou v médiích méně vidět. Nejen ve člancích se setkáváme s generickým maskulinem, tedy s použitím rodu mužského pro oslovení jak žen, tak i mužů.

Hnutí NESEHNUTÍ (2005, online) přichází s názorem, že se tak média, úřady a další instituce podílí na upozadování žen ve společnosti. Novináři jako protiargument v otázce jeho používání uvádí nepřehlednost a komplikovanost textu, ke kterému by v případě absence generického maskulina docházelo. Kolik prostoru získávají ženy v médiích informantek, jak ony samotné reflektují tuto skutečnost a také jak vnímají užívání generického maskulina, je obsahem této kapitoly.

Silvie Lauder se ve svých člancích pro týdeník Respekt zabývá genderovými otázkami. Všimá si, zda ženy dostávají stejný prostor jako muži. Z pohledu obsahu hodnotí genderovou vyváženost článků v redakci vyrovnaně. *Myslím si, že v této oblasti je to skutečně vyrovnané. Ne vždy se nám to sice daří, ale hodně myslíme na to, aby*

hlavní rozhovor rubriky Téma byl se ženou. Jedna z našich zásad se týká genderové vyrovnanosti v anketě – máme například anketu o čtyřech lidech, kde dbáme, aby to bylo půl na půl. V posledním čísle jsme dělali anketu k oslavám výročí republiky, a tam je to přesně padesát na padesát. Myslíme také na ženské respondentky v textech. (Lauder)

S opačnou situací se v redakcích setkala Vrtišková Nejezchlebová, kdy popisuje, že i když noviny dbaly na genderovou vyváženost, její podoba spíše spočívala ve výrazném zastoupení žen na fotografiích a nikoli v článcích. Dodává však, že jeden z důvodů, proč k tomu docházelo, bylo nezamyšlení se redakce nad tímto aspektem. *Pamatuju si, nebudu teď jmenovat konkrétní redakce, ale u některých ta vyváženost probíhala tímto způsobem: „Hele, máme v čísle málo ženských, pojďme to doplnit.“ Tím ale mysleli převážně přidání obrázků. (...) Dbalo se na to hlavně z estetického pohledu, z hlediska vyváženosti sdělení si nemyslím, že by to bylo rovnoměrné. Tenkrát ale ani nikoho nejspíše nenapadlo nad tím takto uvažovat. Já osobně se snažím pro své rozhovory oslovovat i ženy vědkyně. Najít je zabere sice více času, protože většinou dostávám tipy na muže, ale zatím se mi to daří a musím říct, že v České republice máme výborné vědkyně. (...)* (Vrtišková Nejezchlebová)

Horáková naopak nevidí v této oblasti zásadní problém. Obsahy považuje za genderově vyvážené. *V tom vůbec nevidím rozdíl, opravdu ne. Možná v otázce krimi, co dělám, tak tam píšu většinou o mužích. (smích) Ale to vyplývá ze skutečnosti. To by mohla být další práce, proč tomu tak je.* (Horáková)

Novinářka Kutilová neshledává obsahy vyrovnané a odkazuje opět na pozici komentátora, kterou zastávají především muži. *Stačí se podívat na komentáře a na hlavní komentátory v Česku. (...)* (Kutilová)

U dvou novinářek zaznamenáváme pozitivní vnímání genderové obsahové vyrovnanosti. Naopak Kutilová s Vrtiškovou Nejezchlebovou mluví o nerovnoměrném zastoupení žen po obsahové stránce. Lauder a Vrtišková Nejezchlebová se samy snaží, aby ženy byly zastoupeny v jejich článcích či médiích.

5.5.1 Generické maskulinum

Všechny novinářky se s tématem generického maskulina setkaly a buď aktivně, nebo pasivně se jím zabývají. Na základě jejich odpovědí vyplynulo, že se snaží alespoň v určitých případech jeho užívání vyhnout, ne vždy to ale považují za důležité. Se dvěma novinářkami jsme se bavily také o prezentování žen v médiích. Obě se snaží o stejnou formu v představování žen a mužů.

Lenka Vrtišková Nejezchlebova zastává názor, že je správné se snažit o vynechávání generického maskulina, uvádí ale také, že v některých případech to není možné a nepovažuje to ani za důležité a estetické. *V momentě kdy se jedná o zprávu, která má všehovšudy pár odstavců, tak není podle mě nutné psát oba tvary jako lékaři/lékařky a podobně. Pokud to ale alespoň trochu jde, i když třeba pouze jednou, tak to napsat. V každém případě je dobré na to myslet a poukázat, že ženy mají svůj prostor. Nemusí to být v titulku, kde člověk má použít jen pár slov, to je pro mne zase přehánění. V textu by to být však mělo, ale s mírou, protože ne vždy se to zkrátka hodí. Já osobně na to třeba i upozorňuju. Mám ale pocit, že už se to v mnohých redakcích lepší a že se většina snaží na to myslet, alespoň teda v mém okolí.* (Vrtišková Nejezchlebová)

Stejný názor zastává i Silvie Lauder. *V otázce generického maskulina si myslím, že ho lze do určité míry narušit, ale ne absolutně a ne vždy. Naprosto samozřejmě pro nás je a považujeme to opravdu za základ, že v editorialech používá šéfredaktor, Erik Tabery, oslovení milé čtenářky, milí čtenáři. Stejně tak se o to snažíme v dopisech a myslím si, že v každém textu, který to vyžaduje, se snažíme o oslovení občanů, občanky. Ale ne vždy to jde, jednak by se ten text natáhl a za druhé by to nebylo k učení, když by se to dodržovala opravdu důsledně. Pro nás je to o té míře, aby si mohl čtenář všimnout, že se jedná i o ženy, ale zároveň aby se to dalo číst.*

Alena Horáková uvádí jeden příklad, kdy se v redakci zabývali otázkou generického maskulina. Dále ale uvedla, že si nevybavuje další příklady, na které z hlediska této otázky narazili. *Ted' jsme to poměrně hodně řešili v rámci voleb, kdy jsme psali o lídrině strany. Správně by to tak mělo být, protože se jednalo o ženu, ale zní to tak divně. Bylo to do očí bijící. (...) Na konec jsem tam tu lídrině nechala, ale tahalo mě to za uši.*

Kutilová uvedla, že se snaží si všimnout, jak jsou ženy popisovány, ale v poslední době se nesečkala s ničím, co by jí při čtení zarazilo. *Rozhodně si na to dávám pozor, ale nevíšimla jsem si, že by mě to ve článku zarazilo. Možná jsem na to málo senzitivní.*

Se Silvii Lauder a Lenkou Vrliškovou Nejezchlebovou jsme se dostaly také k tématu přechylování a představování žen v medailoncích.

Nepřechylujeme. Po šíleně dlouhé době, kdy jsme to stále řešili na poradách, se šéfredaktor rozhodl, že přechylovat nebudeme. Přestalo ho to bavit poslouchat. Hlavní argument byl, že ty ženy se tak zkrátka nejmenují. (Lauder) Pro týdeník Respekt bylo zásadní změnou v otázce představování výtky čtenářky, která upozornila na rozdílné tendence novinářů. Jednou nás velmi rozhořčená čtenářka upozornila, že u osobních profilů, které jsou součástí každého rozhovoru, máme pouze u žen tendence zmiňovat její rodinný stav. Následně jsme to změnili a změnili jsme to u všech. Takže u nás se teď dočtete, že muž je otcem tří dětí a čtyř vnoučat. Dáváme si na to pozor, ale samozřejmě ne vždy se nám to povede, protože je potřeba si uvědomit, že všichni, i my novináři, máme ty stereotypy hluboce v sobě. Najednou vy sám po letech zjistíte, že máte pořád tendence psát o křehké blondýnce a o tady těch pitomostech. Nejdůležitější ale je si to uvědomit a snažit se to pomalu měnit. (Lauder)

Také Vrlišková Nejezchlebová mluví o stereotypech novinářů z hlediska představování žen. Ona sama se jim snaží vyvarovat. *Jsou to stereotypy, které novináři mají v sobě a je dobrý na to upozorňovat. Já sama, teda hlavně v posledních letech, se to snažím dělat férově. Takže zveřejňuji stavy mužů a pozice žen. Opravdu se ptám chlapů na rodinu. Hodně. Zajímá mě, jak oni kloubí kariéru a děti. (Vrlišková Nejezchlebová)*

Problematiku užívání generického maskulina ve člancích reflektují všechny z oslovených informantek. Všechny se zároveň snaží psát tvary pro muže i ženy, dvě novinářky ale také zastávají názor, že ne vždy je to třeba. Poukazují na estetickou stránku textu a především pak na jeho délku. Vrlišková Nejezchlebová a Lauder se potom také snaží o stejné představování žen a mužů, a to především u rozhovorů, kdy zmiňují rodinné stavy a pracovní pozice jak mužů, tak u žen.

5.6 Reakce čtenářů na články informantek

Na následujících řádcích se setkáme s názorem informantek na téma urážejících komentářů jim adresovaných. Dále se dozvíme, zda i jejich kolegyně dostávají od čtenářů odezvy stejného typu. V posledním bodě se pobavíme o otázce podpory, tedy zda mají novinářky u kolegů - mužů z hlediska této otázky oporu.

Kromě Aleny Horákové se všechny ostatní informantky setkaly s urážejícími komentáři, a to především kvůli tematickému zaměření jejich textů. Horáková jako důvod absence komentářů uvádí zpravodajské zaměření, kdy pod svými články neudává jméno, ale pouze agenturní zkratku. Dalším důvodem je pak soukromý účet na sociální síti Facebook. *Nestalo se mi to a je to kvůli tomu, že dělám agenturní žurnalistiku. Když to někdo převezme a dá to na web, tak u autora máme napsáno ČTK. Takže mi ani nemůžou chodit nějaké urážející komentáře a na Facebooku si dávám pozor, koho si pouštím do přátel. Nemám ten běžně otevřený profil. Myslím, že se to děje spíš novinářkám v deníku, které u článků mají své jméno.* (Horáková)

Markéta Kutilová se naopak se sexistickými komentáři setkává často. V poslední době především díky kampani MeToo, ve které veřejně vystoupila a sdílela své zkušenosti. Dalším důvodem urážejících komentářů je také její profesní zaměření. *Nevím, sama jsem vystoupila v rámci kampaně MeToo se svými příběhy, které jsem sdílela skrze média a dostala jsem totální záplavu negativních reakcí. Našly se i ty pozitivní, ale už s tím nechci mít nic společného. (...)* Ohledně reakcí na články podporující kampaň MeToo se Kutilová nejčastěji setkávala s reakcemi, které tvrdily, že si za sexuální obtěžování může sama a že to celé pouze zveličuje. Přitom novinářka má za sebou negativní zážitky. (...) *Mě se ale opravdu stalo, že přede mnou ve vlaku masturboval muž, a já jsem ještě k tomu měla své dítě na klíně. (...)* Dítě je pak dalším důvodem negativních komentářů na mou osobu. (Kutilová)

Jak už jsem zmínila, sexistické komentáře získávala také kvůli její profesi válečné redaktorky, kdy jí a její kolegyni bylo vytýkáno působení ve válečných oblastech. *Když jsme začaly jezdit do Sýrie, tak to byla strašná záplava nenávislných komentářů. Lidem vadilo, že si vůbec dvě ženy dovolily jet do války. Navíc to bylo chvíli po unesení Hanky a Tonči, takže jsme dostávaly komentáře typu, že za nás budou muset platit a že si říkáme o znásilnění, že nám to znásilnění dokonce i přejí. Potom se taky divili, že vůbec takové slepice jedou do války, místo toho aby zůstaly doma u plotny,*

*protože válka je sféra, která patří mužům. Ted' už těch komentářů dostáváme méně.(...)
Pak mi ještě ale lidé často vyčítají, že mám dítě a jezdím do války. Píší, že je to ode mne
hmusný a nezodpovědný a že mé dítě je chudák. (Kutilová)*

Zkušenost s urážejícími a ponižujícími komentáři kvůli svým článkům má také Silvie Lauder, která přiznala, že se stále učí, jak s tím pracovat, aby to neovlivňovalo její emoce. Častým důvodem jsou genderově laděná témata. Na druhou stranu uvádí, že to k profesi novináře patří. *Nejedná se bohužel o věcné komentáře, protože velmi často ani nesouvisí s tím článkem. Já osobně to hodně řeším, protože mi to opravdu vadí, ale ne všichni novináři to tak mají. Někteří si na to i zvykli. Ono to samozřejmě patří k novinářské práci a navíc to je logický následek sociálních sítí, protože se jedná o veřejný příspěvek a člověk ho tam sám vystavuje. Rozdíl ale je v podání té kritiky nebo komentáře. Když mi někdo napíše - Váš text je špatně ozdrojovaný, tak je to naprosto legitimní. Když ale někdo začne psát, že všechny mé texty vyvěrají z mého špatného vztahu s mým otcem, nebo že jsem ta paní s vyzývavou rtěnkou a oblečením, nebo dokonce že jsem frigidní, je zřejmé, že to nemá nic společného se sdíleným textem a ještě je to neslušný a sexistický. Ač nerada, tak přiznávám, že na mě to má negativní dopad a ovlivňuje mě to. Jsem ten typ osobnosti, co se ho to dotýká. (Lauder)*

Lauder dále zmiňuje, že urážející reakce čtenářů jako téma rozhodně nerezonuje veřejnou debatou. Setkává se tak spíše s nepochopením. *Všechny ty urážející komentáře mají ještě druhou stránku věci, a to když se o tom začnete veřejně bavit. Když řeknete, že vám to skutečně vadí, tak začne další vlna komentářů, které tvrdí, že vám to vadit nemá, protože to píšou nevýznamní lidé a vy to máte pustit jedním uchem dovnitř a druhým ven. (...)* (Lauder)

Vrtišková Nejezchlebová o kontroverzních tématech nepíše často, za svou kariéru se však párkrát k sexuálnímu obtěžování či násilí nebo k výchově dětí ve svých článcích vyjádřila. To mělo za následek vlnu sexistických narážek. Ve výpovědi uvádí dva příklady. *Kontroverzní témata běžně nepíšu, ale pamatuji si, jak jsem jednou napsala komentář o tom, že jsem měla obě děti od dvou let v soukromé školce a před tím jsem ještě měla chůvu. To vzbudilo pozdvižení. Rozhodně jsem nečetla všechny komentáře, protože jsem si řekla, že to nemá cenu. Když jsem se na pár z nich podívala, tak jsem si myslela – to se dalo čekat. Ale raději jsem to zavřela, protože mi to dělá zle. Je mi potom špatně a myslím na to. Na druhou stranu se mi to stává minimálně. (...)*

Navíc já na kontroverzní témata nejsem ani stavěná, nesnáším konflikt. Velice těžce se s ním potom srovnávám. (...) Jednou jsem v Týdnu psala komentář s názvem – Tepláky tě nezachrání - a bylo to o mýtech kolem znásilnění. To je skutečně fakt, že nejsou více znásilňovány ženy v minisukních, než ženy v teplákách. To jsem si potom v těch komentářích teda přečetla. Hlavně pod mou fotkou – že o mě by si nikdo neopřel ani kolo a že bych mohla být ráda, když by mě někdo znásilnil, že bych si alespoň zašuk*** a tak podobně. Takže něco jsem si zažila, to ano, ale pořád v malé míře. Jsou novinářky, které toho dostávají daleko víc. (Vrtišková Nejezchlebová)

Ne vždy se ale jednalo o neslušné reakce pouze z řad čtenářů. Markéta Kutilová se setkává s opovržením i od svých mužských kolegů. (...) *Není to vždy pouze ze strany veřejnosti, ale i ze strany mužů novinářů, kteří jezdí do válečných oblastí. Ti nás také vnímají negativně, protože my s Lenkou jsme jediná čeští novinářky, kteří pokrývají válku v Sýrii a samozřejmě tu jsou kolegové, kteří mají stejné ambice jako my, ale už nemají tu odvahu, aby tam jeli. Tak nás raději hejtují – co dvě ženy mají dělat ve válce. (...) Spousta mužských novinářů má problém, když je nějaká žena začne převažovat, nebo když začne být stejně dobrá jako oni a tím srazí jejich ego. To potom novinář těžce nese. (...) Není to o tom, že by nedokázali uznat, že někdo dělá něco lépe než oni, ale proto, že se tam dává rozměr toho genderu – je to žena. Navíc k tomu začnou přisuzovat vzhled, a to že ženy jdou vidět a můžou toho muže zastínit. To často hraje důležitou roli. Co se už vůbec neodpouští, je skutečnost, že nejsme s Lenkou hnusné a že nějak vypadáme. Samozřejmě, že stárneme, už nám taky není dvacet, ale velmi často nás uráží tím, že jsme modelky s foťákem, modelky na frontě, přestože my jenom nějak vypadáme. Musím říct, že nás to obtěžuje, protože potom ti lidé místo toho, aby hodnotili naši práci, tak hodnotí náš vzhled. Tohle je opravdu české specifikum. (Kutilová)*

Také Lauder zaznamenala od novinářů výtky. Ty byly zaměřeny především na výběr témat. (...) *Bývalý šéfredaktor, Tomáš Němeček, nedávno řekl, že by v Respektu uvítal, teď budu citovat, „méně postelových témat.“ Tím zcela jistě myslel mé texty, protože já se v poslední době hodně věnuji tématu sexuálního násilí a znásilnění. (...) Někdy před dvěma lety jsem psala také o objevech ženské sexuality, což bylo velmi zajímavé. Tím jsem jen chtěla uvést příklad těch postelových témat. O tom se v těch devadesátých letech opravdu nepsalo a spatřuji v tom nyní posun. (Lauder)*

Informantky, kromě Aleny Horákové, která se s žádnými urážejícími reakcemi nesešla, vypověděly, že za svoji pracovní kariéru se se sexistickými a neslušnými komentáři pod svými články setkaly. Některé v menší míře, pro jiné je to častá záležitost. Ne vždy se jednalo o reakce pouze z řad čtenářů, výhrady či výtky měli také ostatní novináři. Důvodem útočných či ponižujících komentářů jsou především genderová témata či témata, která vybočují ze společenských normativů. Pro Kutilovou byla z hlediska urážejících komentářů zásadní její profese válečné zpravodajky. Většina z nich také odpověděla, že je reakce ovlivňují a že je těžko zpracovávají.

Novinářek jsem se následně ptala, jak se s tímto stylem reakcí vyrovnávají, nebo zda se proti nim brání. Lauder podotkla, že se teprve učí negaci zpracovávat. Dále se zmínila, že některé osoby na sociálních sítích blokovala. (...) *Přiznám se, že se mi na sociální síť Facebook dlouhou dobu vůbec nechtělo přihlašovat, protože jsem tušila, co nastane a že to na mě bude mít nějaký vliv. No ale teď tam jsem, a když někdo napíše nějaký naprosto urážející komentář, tak je okamžitě zablokovaný. Hlavně teda lidi, kteří naráží na rtěnku, mého otce, sex atd. Teď nedávno jsem dokonce viděla status, kde se někdo ptal, jestli mám černou listinu se zablokovanými lidmi. Já samozřejmě žádnou nemám, jen nechci být konfrontovaná s idiotskými komentáři o své osobě. Ale na straně druhé dostávám ohromné množství pozitivních reakcí, což je pro mne daleko důležitější.*(Lauder)

Také Kutilová se brání blokací určitých sociálních profilů. Dodává, že se celkově z Facebooku se svou kolegyní stáhly do ústraní. *Ono se proti tomu těžko brání, ale to co jsme udělaly je, že jsme se stáhly z Facebooku, kde už ani nesdílíme naše fotky z terénu. I do televizních reportáží dáváme samy sebe minimálně.*

Vrtišková Nejezchlebová, jak zmínila už výše, se snaží komentáře nepročítat a nebrat si je osobně. Dodala, že s nimi nepříjde tak často do styku, což je jeden z důvodů, proč na ni nemají tak zásadní vliv. Celkově hodnotí tento typ reakcí negativně a dodává, že rozumí, když to někomu ovlivní jeho sebevědomí. (...) *Jak už jsem ale říkala, mně se to stávalo málo kdy, takže jsem nad tím dokázala mávnout rukou a vykašlat se na to. Když to máš ale na denním pořádku, tak jako holky, které píšou kontroverzní témata a jsou k tomu vidět a mají spoustu followerů, tak to musí být šílený. Protože ti nikdo neublíží fyzicky, ale psychicky, což pak určitě musí podryvat tvoje sebevědomí.* (Vrtišková Nejezchlebová)

Novinářky, setkávající se s urážlivými a negativními komentáři, se svěřily, že se je na sociálních sítích snaží eliminovat pomocí blokace konkrétních osobních profilů. Tento způsob využívá především Lauder a Kutilová, které se s komentáři tohoto typu setkávají často. Oproti tomu Vrtilšková Nejezchlebová se snaží se komentáři nezabývat a nepočítat si je. Všechny tento společenský fakt – sexistické komentáře, hodnotí jako velmi nepříjemnou součást jejich práce. Jak bylo zmíněno výše, nejedná se o komentáře věcné, které by hodnotily faktickou stránku textů, reakce jsou zaměřeny především na vzhled informantek. Nejvíce urážejících komentářů se nachází pod genderově zaměřenými texty, či texty vybočující ze společenských stereotypů.

5.6.1 Kolegové novináři

V předešlé kapitole některé informantky vypověděly, že i z řad novinářů dostávají negativní komentáře, týkající se buď jejich profese či výběru článků. Novinářek jsem se proto také ptala, zda v otázce sexistických komentářů, mají ve svých kolezích oporu. Dále mne zajímalo, zda i muži dostávají stejný typ čtenářských reakcí.

Markéta Kutilová není stálou redakční novinářkou, proto nemohla na otázku zcela odpovědět, podotkla však, že s oporou od kolegů se setkala. *Jsou muži moudří a otevření a dokonce jsou i muži feministi.* (Kutilová)

Na základě výpovědi Silvie Lauder je patrné, že ve svých kolezích oporu má. Ti ji dokonce veřejně hájí. *Například loni mě kolegové podpořili, když americký novinář Erik Best, nasdílel na svých sociálních sítích text o tom, jak jsem se bavila o tématu MeToo v Českém rozhlase. Pod tím statusem se rozjela naprosto šílená debata, která zahrnovala všechny ty už zmíněné faktory – takže jak vypadám atd. A několik mých kolegů se do té „debaty“ zapojilo, aby mě hájili, a pak mi dokonce přišli i říct, ať se tím snažím nezaobírat. Nebo se mi stává, že když mě někdo komentuje vulgárními slovy, tak mi kolegové novináři píšou: „Dovoliš mi, abych mu dal přes hubu?“ Což je samozřejmě legrace, ale dokazuje to jejich podporu, která je pro mne důležitá. Já mám pak určitou jistotu, že se za mě postaví a že i pro ně je důležité, abych byla psychicky v pohodě. Lauder ale podotkla, že s takovým typem komentářů se její kolegové nesetkávají. Kolegové dostávají jiné výhružky. Přes sprosté nadávky až po vyhrožování smrtí, což nechci v žádném případě snižovat. Nikdo u nich ale neřeší jejich sexualitu, nebo jak vypadají, jakou mají postavu, jaké mají vztahy. Nic z toho v těch komentářích nezaznívá.* (Lauder)

Se stejným projevem podpory se setkala i Vrtišková Nejezchlebová. *Můj přímý nadřízený se za mě v tomto konkrétním chatu postavil a zastal se mě.* (pozn. autora: reakce na článek o znásilnění žen) *Potom jsme to ukončili a dál jsme se tomu nevěnovali.* I ona v otázce komentářů, které dostávají od čtenářů její kolegové, vypověděla, že v nich nehraje roli vzhled. (...) *To je na jiné rovině. Tam rozhodně nehraje vzhled takovou roli, protože to by někteří politici nemohli říkat, to co říkají.* (Vrtišková Nejezchlebová)

Z předchozích odstavců je zřejmé, že kolegové oslovených novinářek dostávají odlišný typ reakcí. Vrtišková Nejezchlebová i Lauder zmínily, že u nich hlavní roli nehraje vzhled. Všechny zmíněné informantky ale podotkly, že z tohoto hlediska nachází u svých nadřízených podporu, kterou jim často vyjádří i veřejně. Je tedy zřejmé, že nalezneme, v komentářích určené ženám a určené mužům, značné rozdíly, kdy čtenářské reakce na článek novinářky jsou obsahově zaměřeny na jejich vzhled. Jedná se často o sexistické a urážející komentáře. Vyplývá z toho tedy, že i zde je profese hodnocena na základě genderových stereotypů.

5.7 Rodiče v redakcích

Má poslední kapitola se bude týkat tématu rodičovství a to především z hlediska skloubení práce s rodinným životem. Důležitou otázkou také bude role zaměstnavatele vůči rodičům novinářům, a to především zda jim vychází vstříc a berou ohledy na jejich rodinný stav. Tři ze čtyř informantek jsou zároveň matkami, proto se bude jednat o jejich osobní zkušenosti.

Alena Horáková se nikdy od svých nadřízených neseetkala s nevyhověním z hlediska rodinných záležitostí. Podotýká, že vždy ale záleží na konkrétním zaměstnavateli. *Myslím si, že to vždy záleží na zaměstnavateli, ti naši nám opravdu vycházeli vstříc.* (...) *Pamatuji si, jak nám minulá šéfová vždy říkala, mluvte o tom – když se něco děje, když něco potřebujete. My to jen musíme vědět, ať se to neděje za zády - nějaké úlevy z důvodu rodinné krize nebo tak něco. Vám je ale líto, vzít si kolikrát ten paragraf, když víte, že ta veškerá práce připadne vašemu kolegovi.* (Horáková)

Pro redakci, ve které působí Silvie Lauder, se nejedná o aktuální téma, jelikož většina kolegů již nemá malé děti a nemusí tak řešit otázku paragrafů či péči o své potomky. Informantka se ale také vyjádřila, že vytvořit vyhovující zázemí může být pro

zaměstnavatele náročné, a to z hlediska povahy práce novinářů, přesto se vedení redakce snaží vycházet svým zaměstnancům vstříc. *U nás to není úplně důležité téma, protože není moc kolegů, kteří by měli malé děti. Dalším faktem je, že to vycházení vstříc, je limitováno povahou novinářské práce. Takže například malé děti mají naši fotografové, kde péči přebírají opravdu jejich ženy a není to kvůli nějakým genderovým stereotypům, ale čistě z důvodu, že jsou neustále na cestách. Být fotografem v novinách a zároveň se starat o dvouleté dítě je zkrátka nemožné. Jinak ale máme možnost home office, takže když máte například nemocné dítě, můžete psát z domova.* (Lauder)

Horáková má stejně jako novináři týdeníku Respekt v rámci své práce možnost využít home office. Dnes se tomuto způsobu vyhýbá, ale v době kdy byly děti malé, jí to usnadňovalo práci. Na mateřské dovolené byla dohromady tři a půl roku. *Já jsem měla obě mateřské na dnešní poměry velmi krátké, nejprve to byl jen rok a půl a potom dva roky. Pak už jsem vždy cítila, že chci jít znovu do práce. (...) Občas to ale byly situace... Dokonce jsme si s bývalým manželem předávali dítě na benzínce, protože jsme byli v takovém časovém presu, že jsme to nezvládli jinak. Oba jsme pracovali jako novináři a časově zkombinovat práci a rodinný život bývalo mnohdy náročné. Byla to tehdy docela partyzánština, ale musím říct, že jsem tenkrát psala hodně z domu. Dnes se tomu vyhýbám a raději si práci dodělám v redakci.* (Horáková)

Horáková také uvedla, že i v této oblasti vidí genderové stereotypy a to především v názoru, že žena oproti mužům musí automaticky zvládat oba světy – rodinný i ten pracovní. *(...) V logistice a koordinaci při skloubení rodinného a pracovního života vidím mezi ženami a muži rozdíl, protože žena je ta, která to reálně zažívá. (...) Bavily jsme se o tom i s ostatními holkami, že my ženy pracujeme rychleji. (...) Myslím si, že to je obecný fakt u novinářek, protože pokud se chtějí vyrovnat kolegům a do toho zvládat ostatní věci, tak jim nezbyvá nic jiného než být rychlejší.* (Horáková) Novinářka se také vyjádřila k přerušení kariéry z důvodu založení rodiny. Hodnotí to za stěžejní situaci. *Vy rozjedete kariéru a do toho přijde dítě, pokud tedy chcete založit rodinu. Vím, že jsem to tenkrát taky řešila, bála jsem se, abych zůstala v obraze, když odejdu. Takže jsem pak pořád sledovala všechny kauzy, abych z toho nevypadla. Chlap to má jednodušší, nemusí nic přerušovat, byť z dobrého důvodu, ale žádná ta pauza tam pro něho prostě není. (...)* (Horáková)

Lenka Vrtišková Nejezchlebová, s odchodem na mateřskou, začala působit jako novinářka na volné noze. Chování vedení k rodičům hodnotí kladně, podotýká ale stejně jako Silvie Lauder, že záleží na povaze práce. Ne vždy to jde skloubit s rodinným životem. *Myslím si, že ve spoustě redakcích se snaží vycházet alespoň částečně vstříc, ale záleží, co děláš. Když pracuješ v měsíčníku, tak je to snazší. Znáám spoustu holek, teda i chlapů, ale většinou se víc starají holky, které to právě v měsíčníku zvládají levou zadní, protože si tu práci můžou uspořádat. Když jsem byla na volné noze, tak jsem to také zvládala, protože jsem si mohla sama plánovat svůj čas. Ale nemohla bych s dětmi dělat práci, kterou jsem zastávala například v Mladé frontě – denní zpravodajství. (...) Představ si, že noviny odchází do tiskárny v sedm večer. Ty píšeš domácí zpravodajství, ten den začíná nějaká politická věc a teprve v pět se konečně dozvíš nějaké výsledky, jenže ve stejný čas ti zavírají školku. Tam potom záleží na nastavení každé rodiny. (...) Nám pomáhají hodně babičky, navíc já jsem děti měla brzy v institucích. Vždycky jsem ale ráda, že s nimi můžu alespoň ty čtyři hodiny po práci být. (...)* (Vrtišková Nejezchlebová)

Markétě Kutilové s péčí o dítě pomáhá její rodina, a to především v čase, kdy se pracovně nachází v zahraničí. (...) *Když jste na volné noze, tak nikoho nezajímá, jestli jste rodič nebo ne, musíte si to všechno zařídit sám. Mám velkou oporu ve svých rodičích, kteří mi pomáhají. Navíc dcera má také svého otce, se kterým tráví nějaký čas, a do toho mám ještě partnera. Takže všichni se v tu dobu, co tady nejsem, podílí na její péči. Já se teď ale snažím, hledat si témata i v Evropě, nedávno jsem byla například dělat reportáž ve Švédsku.*

V rámci této kapitoly jsem se informantek také ptala, zda se v redakcích setkaly s místnostmi, kde by si mohly jejich děti hrát, nebo by tam mohly strávit čas po dobu, co jejich rodiče budou pracovat. Všechny, až na Kutilovou, které z důvodu jejího pracovního zaměření nebyla otázka položena, odpověděly záporně, s tím, že ne pro všechny se jedná o aktuální téma, které by v současnosti musely řešit. (...) *Školku ale určitě nemáme. Jak už jsem říkala, u nás by se to ani nevyužilo, protože buď kolegové nemají děti, nebo už jsou velké anebo využívají home office a nemusí tak vlastně ani být v redakci a chodit na porady* (Lauder)

Vrtišková Nejezchlebová se také nesetkala s místem pro děti v redakcích. Podotkla ale, že v některých mediálních institucích si to umí představit. *U velkých vydavatelských domů, na rozdíl od malých redakcí, by to klidně šlo. Dokážu si to představit například v Mafře, tam by se využila i škola. Podle mě si tuto otázku nikdo z vedení ale ani nepoložil.* (Vrtišková Nejezchlebová)

Jedna z dalších nevýhod, která může pro rodiče nastat, je neúčast na neplánovaných akcích. Dvě z informantek odpověděly, že občas jdou s kolegy po práci do restauračních zařízení, kde může spontánně dojít k určení témat. Rodiče malých dětí se ale ne vždy mohou mimo pracovních setkání účastnit. *Je fakt, že někdy se jde třeba v sedm večer na pivo a tam se neformálně domluví nějaké pracovní záležitosti, takže může být výhodou, když tam jste.* (Lauder)

Teď jako rodič to více pociťuji. To víš, že bych ráda šla odpoledne s klukama na pivo, ale nejde to, protože musím děti zavést do kroužků. Potom je ale oficiální redakční hospoda, tak si to doma zařídím tak, abych tam byla. U těch spontánních akcí jako jdeme na pivo, to zkrátka už tak nejde. (Vrtišková Nejezchlebová)

Z odpovědí novinářek vyplývá, že rodiče novináři/ky nemají v redakci možnost odložit své dítě, ať už do školky či hracího koutku, kde by si mohlo hrát po dobu práce svých rodičů. Na druhou stranu ani jedna z informantek nezaznamenala neochotu ze strany zaměstnavatele. Dvě respondentky uvedly, že jim redakce nabízí možnost pracovat z domu. Dále podotýkají, že často záleží na povaze práce, na některých pozicích si neumí představit skloubení pracovního a rodinného života tak, aby to jednotlivec zvládal.

Toto bylo poslední téma, jež se v rozhovorech objevovalo a kterému bylo třeba věnovat pozornost.

6 Závěr

Cílem předkládané práce bylo zjistit postavení současné novinářky v online a tištěných médiích, a zda jsou ve své profesi ženy-novinářky, na základě svého pohlaví diskriminovány. K výsledkům jsem dospěla pomocí čtyř tematických otázkových celků, které byly součástí polostrukturovaných rozhovorů. Z dat získaných z rozhovorů jsem pak vytvořila tematické celky, velmi podobné těm, v nichž byly respondentky dotazovány, ve kterých jsou reflektovány jednotlivé poznatky.

Prvním okruhem je práce v redakci, kde jsem se zabývala jak profesní kariérou každé z novinářek, tak také jejich zastoupením v redakcích. Na základě výpovědí je zřejmé, že žen v redakcích je méně než mužů. Nejedná se ale pouze o zastoupení redaktorek, pozici komentátora v současné době také dominují muži. Některé z oslovených novinářek to považují za problematické, jiné rozumí důvodům, proč tomu tak je. Tento rozdíl je patrný také na vedoucích a řídicích pozicích, který reflektují samy informantky. Jedna z nich se domnívá, že kvůli tomu v médiích dochází k genderové nerovnosti a také k sexuálnímu obtěžování na pracovišti. Druhá však zastává názor, že v určitých situacích mají ženy oproti mužům lepší předpoklady k získání řídicí funkce, hodnotí tak na základě vlastních zkušeností. I přes rozdílné názory můžu říci, že v této otázce se shoduje má výzkumná část s výzkumnými poznatky v teoretické části. Zároveň tak dochází k potvrzení jedné z mých hypotetických otázek - žen v redakcích je oproti mužům méně.

Zastoupení žen na pracovišti spolu s rozdělováním témat na základě pohlaví považují novinářky za největší genderové stereotypy, ke kterým v redakcích dochází. S rozdělováním mají dvě informantky vlastní zkušenost, dále pak ale všechny uvedly, že se věnují okruhům, které si samy vybraly. Do této kapitoly patří také problematika platové nerovnosti, u které jsem ve své práci nemohla dojít k žádnému konkrétnímu závěru, jelikož jsem nenašla tvrdá data a z výpovědí novinářek bylo zřejmé, že téma platové nerovnosti je považováno za tabu. Ani jedna z oslovených žen nezná finanční platovou výši svých kolegů, tudíž nemohlo dojít k porovnání. Dvě z nich se však shodly, že dosáhnout platové rovnosti může být komplikované z hlediska faktu, že novináři je určována výše platu na základě jeho zkušeností.

Ke shodě však nedošlo v mém předpokladu, že ženy se budou více zabývat kulturními a lifestyleovými tématy namísto politických a ekonomických. Když se

zaměříme na jednotlivé novinářky, zjistíme, že v současné době žádná z autorek nepíše o lifestyleových či zdravotních tématech, jejich okruhy zaměření bychom mohly spíše zařadit do skupiny „typicky mužská“ témata. Jak ale sama Silvie Lauder podotýká, rozdělování témat na základě pohlaví je mýtus, uznává však, že k němu v některých redakcích dochází.

Následujícím okruhem mých otázek byla obsahová a gramatická stránka periodik. Zajímalo mne, zda dochází k obsahové vyváženosti, tedy zda nalezneme stejný počet článků o ženách jako o mužích. Informantky se následně vyjadřovaly také ke generickému maskulinu či představování žen v periodících. Z hlediska obsahové vyrovnanosti jsem nepracovala s žádnými statistickými údaji, všechny mé poznatky vychází z literatury a následně z výpovědí informantek. Některé z nich uvedly, že k vyrovnanosti dochází a toto téma nepovažují za nijak zásadní. Ne všechny si ale myslí, že obsahové zastoupení je rovnoměrné. Samy informantky se ale o vyrovnanost ve svých článcích či periodících snaží, a to i skrz omezení generického maskulina, ke kterému zastávají názor, že je důležité najít správnou hranici v jeho užívání. Obecně však lze říci, že ani v otázce obsahového zastoupení nedochází k vyrovnané situaci, o ženách čteme stále méně než o mužích, což i přes snahy novinářek zůstává diskriminační okolností. Opět tak dochází k potvrzení teoretických výzkumů. Neznamená to však, že situace se z hlediska této otázky nevyvíjí. Posun vnímají samotné respondentky.

Dalším bodem mé práce byla kapitola reakce čtenářů na články informantek, ve které docházím k závěrům, že většina novinářek čelí častým slovním útokům od čtenářů, ale zároveň i od ostatních novinářů. Jedná se především o sexistické a urážející komentáře, které v mnoha případech nekomentují výše uvedený článek, ale autorku samotnou, především pak její vzhled. To že se jedná o sexistické komentáře, je zřejmé, jelikož jejich kolegové dostávají jiný druh reakcí. Zároveň však informantky uvedly, že je jejich kolegové v těchto situacích hájí a brání, a to i veřejně.

Posledním tématem mé práce bylo skloubení rodinného a pracovního života a ohleduplnost zaměstnavatelů k této okolnosti. Většina autorek uvedla, že se redakce snaží vycházet rodičům vstříc, a to v podobě home office, či dalších možností. Ani jedna však nezaznamenala, že by si rodiče mohli po dobu jejich práce odložit své dítě v místě pracoviště do dětského koutku či školky. Některé také zmínily, že práce na

poloviční úvazek není vždy možná a to z hlediska povahy náplně činnosti, jako například denní zpravodajství.

Jak tedy zní odpověď na mé klíčové otázky: *Jak vypadá práce novinářky v 21. století?* a *Je pohlaví novinářek diskriminačním prvkem v jejich zaměstnání?* Ženy nejsou omezovány ve výběru témat, s některými diskriminačními prvky se však setkávají. Jejich profesní růst zůstává upozaděn, což dokazuje situace na pozicích šéfredaktorů. Také čtenáři se dopouští vůči ženám genderových stereotypů, a to především v sexistických a urážlivých komentářích pod články informantek, kterým musí novinářky čelit. Ne vždy se v novinách, časopisech či na webových serverech setkáme s články o ženách, nebo nepoznáme z textu, že se jedná také o lékařku, nikoliv pouze o lékaře. Na základě mnou dosažených poznatků však nemohu vyvozovat obecné závěry a to především kvůli malému počtu vzorků informantek, přesto se mi v mé práci podařilo nastínit aktuální pracovní situaci novinářek. Proto může práce v budoucnosti posloužit k dotazování širšího okruhu novinářů a novinářek napříč spektrem periodik nebo motivovat k dalším a podrobnějším výzkumům obdobného druhu.

Seznam literatury

OAKLEYOVÁ, A. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-403-6

KARSTEN, H. *Ženy – muži: genderové role, jejich původ a vývoj*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X

RENZETTI, C.; CURRAN, D. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0525-2

GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1

SLAVÍČKOVÁ, P. ed., *Ženy podnikatelky v minulosti a současnosti*. Praha: Nakladatelství Lidových novin, 2016. ISBN 978 – 80-7422-508-6

FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie, pohlaví a sexuality*. Věrovany: Jan Piszkiwicz, 2004. ISBN 80-86768-06-6

JÍRÁK, J., KÖPPLOVÁ B., WOLÁK R. ed., *Česká novinářka: k postavení a obrazu novinářek v českých médiích*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0056-7

JIRÁK, J. *10 let v českých médiích*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-925-9

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7

SMETÁČKOVÁ, I. *Gendrové představy a vztahy: sociální a kognitivní aspekty vývoje maskulinity a femininity v průběhu základní školy*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2016. ISBN 978-80-7419-229-6

BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8

BURNS, L. S. *Žurnalistika: praktická příručka pro novináře*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-871-6

KÖPPLOVÁ, B., WOLÁK, R. *Česká média a česká společnost v 60. letech*. Praha: Radioservis, 2008. ISBN 978-80-86212-94-4

HOFFMANOVÁ, J. *Prvenství žen: ženy iniciativní, vzdělané a tvořivé*. Praha: Ústav T.G. Masaryka a Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2016. ISBN 978-80-86142-56-2 (ÚTGM) a ISBN 978-80-87782-65-1 (MÚA)

TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ M. *Metody a výzkumy médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

JIRÁK, J., KÖPPELOVÁ, B. *Masová média. 2. Přepřacované vydání*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6

SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-3568

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2

TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8

Elektronické zdroje

JIRÁK, J. *Vliv médií na vytváření stereotypů a jejich dopad na společnost, postoje a chování*. [online]. In: Rvp.cz. 13. 9. 2005. [cit. 29. 9. 2018]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/284/o-stereotypech-v-mediich-aneb-svet-ktery-vidi-media.html/#2b>.

APPELOTVÁ, M., MOŽÍŠOVÁ, A., VOCHOCO VÁ, L. *Analýza mediálního zobrazování genderově podmíněného násilí*. [online]. In: Vláda.cz. 2016. [cit. 16. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Analyza-medialniho-zobrazovani-genderove-podmineneho-nasili_FINAL.pdf.

KUBÁLKOVÁ, P., WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ, T. *Možnosti (samo)regulace genderových stereotypů v médiích a reklamě*. [online]. In: Osf.cz. 2009. [cit. 16. 10. 2018]. Dostupné z: http://osf.cz/wp-content/uploads/2015/08/gender_media.pdf

Genderové stereotypy v médiích a v jazyce. [online]. In: Ženská práva.cz. 2005. [cit. 16. 10. 2018]. Dostupné z: <http://zenskaprava.cz/files/genderov%C3%A9-stereotypy-v-m%C3%A9diích-a-v-jazyce.pdf>

Etický kodex. [online]. In: Syndikátnovinářů.cz. 2017. [cit. 17. 10. 2018]. Dostupné z: <https://syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/etika/kodex/>

The Global Media Monitoring Project. [online]. In: Whomakesthenews.com. 2015. [cit. 21. 10. 2018]. Dostupné z: http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2015/highlights/highlights_en.pdf

HAVLÍKOVÁ, P., MOŽÍŠOVÁ, A. *A co ženy v médiích? Analýza zobrazování žen v tištěných a online médiích v roce 2015*. [online]. In: Ženskápráva.cz. 2016. [cit. 23.10. 2018]. Dostupné z: <http://zenskaprava.cz/files/Analyza-zobrazovani-zen-v-mediich-2015.pdf>

Jak média ovlivňují realitu? [online]. In: Datovážurnalistika.cz. 21. 6. 2015. [cit. 24. 10. 2018]. Dostupné z: <http://www.datovazurnalistika.cz/jak-media-ovlivnuji-realitu/>

HAUSENBÁSOVÁ, J. *Genderová horizontální segregace na trhu práce*. [online]. In: Genderstudies.cz. [cit. 25. 10. 2018]. Dostupné z: http://genderstudies.cz/download/Genderova_horizontalni_segregace.pdf

KŘÍŽKOVÁ A., SLOBODA, Z. *Genderová segregace českého trhu práce: kvantitativní a kvalitativní obraz*. [online]. In: Soc.cas.cz (Sociologický ústav Akademie věd ČR) 2009. [cit. 25. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/ss_09-4_krizkova_sloboda_-_genderova_segregace_ceskeho_trhu_prace.pdf

EUROSTAT. *Gender pay gap statistics*. [online]. In: Eurostat.com. březen 2018. [cit. 26. 10. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

KŘÍŽKOVÁ, A., VOHLÍDALOVÁ, M., POSPÍŠILOVÁ, K., MAŘÍKOVÁ, H. *Aktuální rozdíly v odměňování žen a mužů v ČR: Hlubková analýza statistik a mezinárodní srovnání*. [online]. In: Ministerstvopráceasociálníchvěcí.cz. 2017. [cit. 26. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/25032/MPSV_rovna_odmena_studie_Aktualni_rozdily_v_odmenovani_zen_a_muzu_CELA.pdf

VALENTOVÁ, M., ŠMÍDOVÁ, I., KATRŇÁK, T. *Genderová segregace trhu práce v kontextu segregace vzdělanostní: mezinárodní srovnání*. [online] In: Genderonline.cz.

únor 2007. [cit. 3. 12. 2018]. Dostupné z:
https://www.genderonline.cz/uploads/4f65927f9219ae00c4b73e6f9b0dc7612fba3c88_genderove-segregace-trhu-prace.pdf

ÚŘAD VLÁDY ČR. *Zpráva za rok 2017 o rovnosti žen a mužů*. [online]. In: Vlada.cz. květen 2018. [cit. 26. 10. 2018]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/zprava2017.pdf>

EQUAL PAY DAY. [online]. In: Equalpayday.cz. [cit. 26. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.equalpayday.cz/equal_pay/

VALDROVÁ, J. *Generické maskulinum*. [online]. In: Czechency.org. (Nový encyklopedický slovník češtiny) 2017. [cit. 29. 10. 2018]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/GENERICK%C3%89%20MASKULINUM>

Silvie Lauder [online]. In: Respekt.cz. [cit. 4. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/autori/silvie-lauder>

Lenka Vrtišková Nejezchlebová [online]. In: Vesmír.cz. [cit. 4. 11. 2018]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/o-nas/autori/v/vrtiskova-nejezchlebova-lenka.html>

Novinářské ceny pro Uhlovou, Kundru či Engelovou. [online]. In: Médiaguru.cz. 3. 5. 2018. [cit. 4. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2018/05/novinarske-ceny-pro-uhlovou-kundru-ci-engelovou/>

Markéta Kutilová [online]. In: Databazeknih.cz [cit. 4. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/marketa-kutilova-86380>

.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Rozhovor s novinářkou z týdeníku Respekt Silvii Lauder

Příloha č. 2 - Rozhovor s novinářkou z Deníku N, která zároveň přispívá do dalších periodik, Lenkou Vrtiškovou Nejezchlebovou

Příloha č. 3 - Rozhovor s novinářkou olomoucké České tiskové kanceláře (ČTK) Alenou Horákovou

Příloha č. 4 - Rozhovor s válečnou reportérkou a novinářkou na volné noze Markétou Kutilovou

Příloha č. 1 - Rozhovor s novinářkou z týdeníku Respekt Silvii Lauder

1. Jak dlouho pracujete jako novinářka?

Dlouho. Technicky více než dvacet let. Začínala jsem publikovat do novin ve třetím ročníku na gymnáziu. Po dokončení studia v létě 1996 jsem krátkou dobu pracovala v Brně, odkud pocházím, v tamním deníku Rovnost. Psala jsem pro ně nějaké texty, takže to považuji za práci, ale zároveň to byla i legrace. S profesionální novinářinou jsem začala v roce 2001, kdy jsem nastoupila do redakce Lidových novin, kde jsem pak působila do roku 2004. V ten samý rok jsem nastoupila do týdeníku Respekt a jsem zde dodnes.

2. Když se budeme bavit o fungování redakce v Respektu. Vybíráte si sama témata nebo jsou Vám přidělována?

V Respektu zastáváme obecnou zásadu, že není dobré nutit autory do psaní témat, které je nebaví nebo nezajímají. Když bych například měla psát o problematice jaderného odpadu, tak o tom napíšu. Snažila bych se samozřejmě odvést nejlepší práci, ale mé srdeční téma by to nebylo. Kdežto můj kolega Jiří Nádoba o tom píše velmi rád, je to jeho vášeň. Při rozdělování témat dbáme zkrátka na to, aby to pro dotyčného redaktora byla zábava.

3. Jak to tedy funguje? Z jakých témat si vybíráte?

Každý týden přicházíme na redakční poradu s návrhy témat, které následně probíráme. Ne vždy kolegové témata schválí, ať už mně nebo komukoli dalšímu. Pak mi je následně nějaké přiděleno, ale právě s ohledem na to, aby se mi psalo dobře.

4. Rozumím tomu správně, že Vy sama musíte určit, jestli Vás téma zajímá a zhodnotit, zda byste o něm ráda psala?

Přesně tak, což je super. Navíc to není úplně běžný postup v novinách, o to víc si toho cením. Ono to jde ale vždy poznat, když píšete o něčem, co vás nebaví. Není to potom tak dobré.

5. Když jste nastupovala do týdeníku Respekt, znala jste už své zaměření, nebo jste se specializovala až v průběhu?

Mé zaměření byl důvod, proč mě tenkrát oslovili. Měla jsem psát o domácí politice, o které jsem psala už dlouhá léta a ne jen o ní, také o evropské a mezinárodní politice.

Z tohoto zaměření jsem se dnes už trochu stáhla, pořád o ní píšu, ale už mě méně zajímají texty ve smyslu – jaké křídlo v jaké straně bojuje s jiným křídlem, zkrátka ta klasická stranická nebo parlamentní politika. Více se teď zaměřuji na politiku společenských aspektů nebo jinak zasazenou politiku. Například letos, v období prezidentských voleb, jsem psala článek o rodinách, které jsou rozdělené kvůli politickým názorům.

6. Získala jste někdy téma, o kterém jste musela psát jen proto, že jste žena?

Ano, ale chci zdůraznit, že se mi to stalo za celé mé působení jen jednou. Když si vezmeme, že píše více jak dvacet let, není to tak hrozné. Bylo to v roce 2001, když se v Praze konal Summit NATO. V tu dobu jsem v Lidovkách psala normálně o politice, takže jsem se těšila, že budu psát o politických jednáních. Místo toho jsem ale dostala program prvních dam a musela jsem se jít podívat do Strahovského kláštera, kde Laura Bushová obdivovala malbu stropů. Nemám nic proti, jen bylo zjevné, že jsem to dostala právě kvůli tomu, že jsem žena. Je to ale opravdu jediný případ, který si vybavuji. Potom jsem dál psala o těch tzv. „typicky mužských“ tématech, i když na dělení mužské a ženské téma nevěřím. Psala jsem tedy o zahraničních misích, rozpočtu, zahraniční ekonomice, jezdila jsem na sjezdy politických stran. Také jsem se účastnila zahraničních reportáží, byla jsem i v Řecku, kde jsem psala o ekonomické krizi.

7. Zmínila jste rozdělení témat na mužská a ženská. Jedná se tedy pouze o mýtus, nebo to tak opravdu v redakcích funguje?

Reálně je to mýtus, ale v redakcích to tak funguje. Ne v Respektu, ale obecně ano. Témata, která pokrývají ženy novinářky, jsou školství, zdravotnictví a potom ženská témata jako – porody, péče o děti, sladování práce a rodiny. Za mužská témata jsou obvykle vnímána ekonomika a politika. Já osobně tvrdím, že toto dělení nedává smysl, protože stejně jako ekonomika dopadá na všechny, tak také politika – zákony platí pro muže i pro ženy. I ta klasicky ženská témata nejsou jen pro ženy, vždyť děti mají také otce a fakt, že téma sladování práce a rodiny je ženské téma, je špatné nastavení společnosti. To by se přeci také mělo týkat všech. Jen kvůli tomu, že péče o děti je zejména na ženách, určilo se to za ženské téma. I když budete psát článek o menstruaci, je to i mužské téma, protože i jich se to týká. Moje kamarádka, co byla šéfredaktorkou Ona Dnes mi říkala, že největší fanoušci rubriky vaření, těch všelijakých receptů, byli hlavně muži. Stejně jak vaření je i pro muže, motorky můžou milovat i ženy.

8. Myslíte si, že samy ženy přijdou s návrhem, že chtějí psát právě tato témata? Cítí ony, že je to tak už předem nastavené, nebo jim to zkrátka zvolí redakce?

Já myslím, že je to kombinace několika faktorů. Na jedné straně je to hodně zvyk, na straně druhé to chtějí samy ty ženy. Zvolí si to. Protože kdyby chtěly psát o ekonomice nebo politice, můžou a nebudou rozhodně první. Když se podíváte na českou mediální scénu, konkrétně na investigativní novinářinu, najdete tam spoustu žen, například Jana Klímová z Českého rozhlasu nebo Sabina Slonková. Když se podíváte taky do Poslanecké sněmovny, kdo natáčí reportáže...Mimochodem, současný stav reportérek v České televizi, to je jedna mladá žena vedle druhé.

9. Když se podíváme na obsahovou stránku Respektu, dostávají ženy ve vašem týdeníku stejné množství prostoru ve článcích jako muži?

Myslím si, že v této oblasti je to skutečně vyrovnané. Ne vždy se nám to sice daří, ale hodně myslíme na to, aby hlavní rozhovor rubriky Téma, byl s ženou. Jedna z našich zásad se týká genderové vyrovnanosti v anketě – máme například anketu o čtyřech lidech, tak dbáme na to, aby to bylo půl na půl. V posledním čísle jsme dělali anketu k oslavám výročí republiky, a tam je to přesně padesát na padesát. Myslíme také na ženské respondentky v textech.

10. Jak hodnotíte fakt, že byl Respekt na začátku svého působení spíše protiženský?

Já bych neřekla přímo protiženský, on byl více konzervativní. Bývalý šéfredaktor Tomáš Němeček nedávno řekl, že by v Respektu uvítal, teď budu citovat, „méně postelových témat.“ Tím zcela jistě myslel mé texty, protože já se v poslední době hodně věnuji tématu sexuálního násilí a znásilnění. Myslím si totiž, že je to důležité téma, jelikož se jedná o společenský problém a je opravdu nutné o tom psát. Těch stereotypů máme v sobě tolik a hlavně je to velké množství problémů, o kterých se opravdu musí psát, a nemyslím teď jen tu kriminální část. Někdy před dvěma lety jsem psala také o objevech ženské sexuality, což bylo velmi zajímavé. Tím jsem jen chtěla uvést příklad těch postelových témat. O tom se v těch devadesátých letech opravdu nepsalo a spatřuji v tom nyní posun.

11. Přišla ta změna s Vámi?

No, ono to bude znít asi hodně nabubřele, ale nejspíše za to můžu částečně já. V těch devadesátých letech bylo v redakci méně ženských autorek, ale hlavně tam tenkrát působil jiný typ novinářů. U těch stálých zaměstnanců, co byli u zrodu a jsou v Respektu dodnes, jde nyní vidět ten myšlenkový posun.

12. Zmínila jste, že v devadesátých letech bylo v Respektu méně žen, než je tomu dnes. Kolik žen tedy nyní pracuje v redakci?

Když se ještě vrátím do minulosti, která ale dost souvisí s přítomností, Respekt nikdy neměl ženu šéfredaktorku a i zástupce šéfredaktora byl vždy muž. Takže ve vedení opravdu nikdy žádná žena nebyla. Na druhé straně máme v redakci nyní více žen, než tomu bylo tenkrát. Například v redakci vydání jsou ženy, na pozici fotoeditorky je žena, což je důležitá pozice, jelikož je zodpovědná za fotografickou stránku časopisu. Dříve, když ještě existovala pozice redaktora odpovědného za web, tak tam také vládly ženy. K Respektu patří i tzv. speciály, které vydáváme čtyřikrát do roka a ne vždy je to úplně vyvážené, ale teď se nám povedlo, že dva z nich měly šéfredaktorku. Jeden jsem vedla já a ten další vyjde teď na podzim a taky ho šéfovala žena. Dříve jsme vydávali partnerský časopis Belmondo, který nyní už bohužel nevychází, a ten v jedné fázi také vedla žena. Nemůžu říct, že složení ať už redaktorů nebo dalších pozic by bylo u nás nevyrovnané a obsazení by bylo výrazně ve prospěch mužů.

13. Obsazují ženy tedy i vedoucí pozice?

Vyvážené to není, ale v tomhle ohledu se musím zastat vedení, protože za to, že ženy nejsou na řídicích pozicích, můžu i já. Několikrát jsem dostala nabídku na vedení, ať už právě zmiňovaného Belmonda, nebo jsem mohla být zástupkyní domácí rubriky, ale vždy jsme to odmítla. Tenkrát jsem měla strach, nechtěla jsem tu velkou zodpovědnost a hlavně práci navíc. Takže je dobré se zeptat, proč ženy na těch vedoucích pozicích nejsou, jestli proto, že jim to nikdo nenabízí, nebo kvůli tomu, že ony samy nechtějí.

14. Je pro redakci genderová vyváženost mezi zaměstnanci důležitá?

Úplně ne. U nás je ten tým víceméně stabilní. My tam všichni působíme už hodně dlouho, nejnovější člen je tam třeba osm let. Teď máme velmi talentovaný přírůstek, Andreu Procházkovou, kterou jsme si nevybrali na základě toho, že je žena, ale protože

je opravdu nejtalentovanější novinářka za poslední roky. Nebylo to plánované, ale ten její talent byl tak obrovský, že jsme ji přijali.

15. Kdo u vás zastává pozici komentátora? Většinou to bývají totiž právě muži.

U nás je to také tak. Nedávno jsme se o tom v redakci bavili a kolegové navrhli změnu. Myslím si, že jde ale o výsledek mnoha faktorů, přičemž jeden z nich je, alespoň v případě Respektu, že u nás neexistuje jen pozice komentátora. U nás dělá komentátora v podstatě redaktor. Takže ten, kdo chce psát komentáře, si přibírá práci navíc a já osobně třeba nechci mít více práce. Takže když si mám vybrat, jestli půjdu nebo nepůjdu ve čtvrtek na speciální komentářovou poradou, zvolím si to druhé.

16. Podle vašich slov mi Respekt přijde velmi přátelský k ženám, pozorujete tedy vůbec nějaké genderové stereotypy na vašem pracovišti?

Je přátelský. Co se týče stereotypů, já jsem extrémně loajální ke své redakci, takže bych nerada poškodila svůj tým. Neznamená to ale, že nebudu upřímná. Je fakt, že jednou jsem byla na poradě a okolo mě sedělo jedenáct mužů. To jsem si tu nevyváženost uvědomila. Občas si toho člověk všimne v základních věcech. Kolegové, i v tak osvědčené redakci, vnímají ten svět někdy trochu jinak, protože zkrátka nemají tu zkušenost. Teď mluvím konkrétně o kauze MeToo. Ještě dříve než to celé propuklo, jsem navrhovala, abychom napsali článek o sexuálním obtěžování. Tenkrát šlo vidět, že si neuměli moc představit, o čem to přesně mluvím. Sexuální násilí je oproti tomuto jasně definované a tohle je taková šedá zóna. Samozřejmě s příchodem kauzy MeToo se to úplně změnilo a nejlepší esej, která o tom vyšla, napsal právě Erik Tabery.

17. Možná bychom mohli za genderový stereotyp považovat i nyní často zmiňované téma – platovou nerovnost. Víte, jak je tomu u vás v redakci?

My to nevíme. Já nevím, kolik vydělávají ostatní a neřeší se to u nás. Ani jsem nikdy neměla touhu to vědět. Má loajalita k tomu týmu je pro mě důležitější než vědět, kolik kdo vydělává.

18. Když se posuneme od stereotypů k reakcím čtenářů. Nacházíte pod svými články sexistické nebo negativní komentáře?

Ano, bohužel se nejedná o věcné komentáře, protože velmi často ani nesouvisí s tím článkem. Já osobně dost řeším, co mi lidé píšou, protože mi to opravdu vadí, ale ne všichni novináři to tak mají. Někteří si na to i zvykli. Ono to samozřejmě patří

k novinářské práci a navíc to je logický následek sociálních sítí, protože se jedná o veřejný příspěvek a člověk ho tam sám vystavuje. Ale rozdíl je v podání té kritiky nebo komentáře. Když mi někdo napíše, Váš text je špatně ozdrojovaný, tak je to naprosto legitimní. Když ale někdo začne psát, že všechny mé texty vyvěrají z mého špatného vztahu s mým otcem, nebo že jsem ta paní s vyzývavou rtěnkou a vyzývacím oblečením, nebo dokonce že jsem frigidní, je zřejmé, že to nemá nic společného se sdíleným textem a navíc je to neslušný a sexistický.

19. Dostávají i vaši kolegové stejné komentáře či narážky?

Ne, kolegové dostávají jiné výhrůžky. Přes sprosté nadávky až po vyhrožování smrtí, což nechci v žádném případě snižovat. Nikdo u nich ale neřeší, jejich sexualitu, nebo jak vypadají, jakou mají postavu, jaké mají vztahy. Nic z toho v těch komentářích nezaznívá.

20. Jak Vás to ovlivňuje ve Vaší práci?

Ač nerada, tak přiznávám, že na mě to má negativní dopad a ovlivňuje mě to. Jsem ten typ osobnosti, co se ho to dotýká. Všechny tady ty urážející komentáře mají ještě druhou stránku věci, a to když se o tom začnete veřejně bavit. Když řeknete, že vám to skutečně vadí, začne další vlna komentářů, které tvrdí, že vám to vadit nemá, protože to píšou nevýznamní lidé a vy to máte pustit jedním uchem dovnitř a druhým ven. Takže vy říkáte, že je vám něco nepříjemné a někdo vám argumentuje tím, že vám to nepříjemné být nemá, protože se jedná o banalitu. Ale to není pravda, žádná banalita to není a potvrdí vám to snad každý psycholog.

21. Jak celou tu situaci zpracováváte, protože se nejedná jen o ojedinělý případ. Vaše články vyvolávají poměrně často ostré reakce.

Popravdě se s tím teprve učím pracovat. Já jsem na sociálních sítích, konkrétně na Facebooku, teprve čtyři roky, což není zase tak dlouho. Přiznám se, že se mi tam dlouhou dobu vůbec nechtělo přihlašovat, protože jsem tušila, co nastane a, že to na mě bude mít nějaký vliv. No ale teď tam jsem, a když někdo napíše nějaký naprosto urážející komentář, tak je okamžitě zablokovaný. Hlavně teda lidi, kteří naráží na rtěnkou, mého otce, sex atd. Teď nedávno jsem dokonce viděla status, kde se někdo ptal, jestli mám černou listinu se zablokovanými lidmi. Já samozřejmě žádnou nemám, jen nechci být konfrontovaná s idiotskými komentáři o své osobě. Na straně druhé

dostávám ohromné množství pozitivních reakcí, což je pro mne daleko důležitější. (Dále nerelevantní k tématu)

22. Nacházíte tyto komentáře pod všemi články, nehledě na téma, nebo se to týká pouze té sexuální a genderové tematiky?

Především u těch se sexuální a genderovou tematikou. Nedávno jsme si dělali s kolegou legraci, že vyměníme u článků jména. Pod mými články by tak stálo jeho jméno. Zajímalo by mě, jestli by ty reakce byly stejné, protože někdy mám vážně pocit, že lidi reagují hlavně na mé jméno. Na to, že jsem autorkou já a ne někdo jiný. Asi je to spojení jména s určitým tématem, co ty čtenáře provokuje. Protože, když píšu o čemkoli dalším, třeba o politice nebo historii, tak je pod články normální debata a nikoho to nevzrušuje. Mám taky ten pocit, že to snad dělají trollové, kteří jsou zaměřeni na určitý typ témat, a zbytek vaší činnosti je nezajímá.

23. Cítíte v tomhle ohledu podporu u svých kolegů?

Ano, například loni, kdy americký novinář Erik Best nasdílel na svých sociálních sítích text, jak jsem se bavila o tématu MeToo v Českém rozhlase, mě kolegové podpořili. Pod tím statutem se rozjela naprosto šílená debata, která zahrnovala všechny ty už zmíněné faktory – takže jak vypadám atd. A několik mých kolegů se do té „debaty“ zapojilo, aby mě hájili, a pak mi dokonce přišli i říct, ať se tím snažím nezaobírat. Nebo se mi stává, že když mě někdo komentuje vulgárními slovy, tak mi kolegové novináři píší: „Dovolíš mi, abych mu dal přes hubu?“ Což je samozřejmě legrace, ale dokazuje to jen jejich podporu, která je pro mne důležitá. Já mám pak určitou jistotu, že se za mě postaví a že i pro ně je důležité, abych byla psychicky v pohodě.

24. Když se vrátím k psané formě ve vašem médiu, jak řešíte představování žen?

Snažíme se, abychom odbourali genderové rozdíly. Jednou nás velmi rozhořčená čtenářka upozornila, že u osobních profilů, které jsou součástí každého rozhovoru, máme pouze u žen tendence zmiňovat její rodinný vztah. Následně jsme to změnili a změnili jsme to u všech. Takže u nás se teď dočtete, že muž je otcem tří dětí a čtyř vnoučat. Dáváme si na to pozor, ale samozřejmě ne vždy se nám to povede, protože je potřeba si uvědomit, že všichni, i my novináři, máme ty stereotypy hluboce v sobě.

Najednou vy sám po letech zjistíte, že máte pořád tendence psát o křehké blondýnce a o tady těch pitomostech. Nejdůležitější je ale si to uvědomit a snažit se to pomalu měnit.

25. Zabýváte se přechylováním a generickým maskulinem?

My nepřechylujeme. Po šíleně dlouhé době, kdy jsme to stále řešili na poradách, se šéfredaktor rozhodl, že přechylovat nebudeme. Přestalo ho to bavit poslouchat. Hlavní argument byl, že ty ženy se tak zkrátka nejmenují. V otázce generického maskulina si myslím, že ho lze do určité míry narušit, ale ne absolutně a ne vždy. Naprosto samozřejmé pro nás je, a považujeme to opravdu za základ, že v editorialech používá šéfredaktor Erik Tabery oslovení milé čtenářky, milí čtenáři. Stejně tak se o to snažíme v dopisech a myslím si, že v každém textu, který to vyžaduje, se snažíme o oslovení občani, občanky. Ale ne vždy to jde, jednak by se ten text natáhl a za druhé by to nebylo k učení, když by se to dodržovala opravdu důsledně. Pro nás je to o té míře, aby si mohl čtenář všimnout, že se jedná i o ženy, ale zároveň aby se to dalo číst.

26. Teď bych ráda zmínila téma novináři a zároveň rodiče. Vychází jim redakce vstříc, co se týče zázemí a pracovní doby? A mají rodiče dát děti v rámci práce do dětského koutku či rovnou školky?

U nás to není úplně důležité téma, protože není moc kolegů, kteří by měli malé děti. Dalším faktem je, že to vycházení vstříc, je limitováno povahou novinářské práce. Takže například malé děti mají naši fotografové, kde péči přebírají opravdu jejich ženy a není to kvůli nějakým genderovým stereotypům, ale čistě z důvodu, že jsou neustále na cestách. Být fotografem v novinách a zároveň se starat o dvouleté dítě je zkrátka nemožné. Ale jinak máme možnost home office. Když máte například nemocné dítě, tak můžete psát z domova. Školku ale určitě nemáme, ale jak už jsem říkala, u nás by se to ani nevyužilo, protože buď kolegové nemají děti, nebo už jsou velké anebo využívají home office a nemusí tak vlastně ani být v redakci a chodit na porady.

27. Když jste zmínila porady, jsou přizpůsobeny všem, nebo se třeba konají někde mimo redakci a mimo pracovní dobu?

Nemusí jít vyloženě o oficiální porady, spíš takové ty spontánní domluvy, kterých bych se třeba ti starající se rodiče z důvodu péče nemohli účastnit.

Ne u nás je to v rámci pracovní doby. Pak máme samozřejmě nějaké neformální večírky, které se konají večer, ale porady ne. Je fakt, že někdy se jde třeba v sedm večer na pivo a tam se neformálně domluví nějaké pracovní záležitosti, takže může být výhodou, když tam jste.

Příloha č. 2 - Rozhovor s novinářkou z Deníku N, která zároveň přispívá do dalších periodik, Lenkou Vrtiškovou Nejezchlebovou

1. Na začátek jednoduchá otázka, jak dlouho pracuješ jako novinářka?

Do Lidovek, (poz. autorky: Lidové noviny) konkrétně do magazínu Pátek jsem nastoupila v roce 2001 a před tím jsem rok dva přispívala do Nového prostoru, ale řekněme profesionálně od toho roku 2001.

2. V kolika redakcích jsi byla zaměstnaná?

Začínala jsem v časopise Patron, dnes známým pod názvem Nový prostor, kam jsem nějaký čas přispívala. Poté jsem přešla do Lidových novin, odkud jsem šla do zpravodajství Idnes.cz, což byla bezvadná zkušenost, protože v Pátku jsem rovnýma nohama skočila do publicistiky, což dnes hodnotím za trochu urychlené. Tenkrát mi bylo nějakých 23 let. V Idnes.cz jsem si oproti tomu prošla klasickým zpravodajstvím, a také online zpravodajstvím. Pak jsem přešla k jeho tištěné podobě, kde jsem působila v reportérském oddělení, které jsem následně vystřídala za Magazín Mladé fronty (pozn. autorky: Mladá fronta DNES), ale nakonec jsem se zase na chvíli vrátila do Idnesu, odkud si mě přetáhli do Týdne, kde jsem psala do roku 2012. V tom roce jsem odešla na mateřskou s mým prvním dítětem. Od té doby jsem pro Empresa média, především teda pro Instinkt a Týden, psala jako externí autor.

3. Takže jsi psala i na mateřské dovolené?

Ano, přispívala jsem čtyři roky při mateřské a začala si tak postupně rozšiřovat své portfolio, protože jsem začala dělat převážně rozhovory. Před dvěma lety v roce 2016 jsem dala výpověď a odešla jsem z Empressy na volnou nohu. Takže teď ty poslední dva roky jsem přispívala všude možné, například Čilichilli, Reportér, Glanc, Vlasta, Filmag, Magazín Mladé fronty DNES, Týden a další. Letos od září působím v Deníku N.

4. Jaké pro Tebe bylo, být novinářkou na volné noze?

Myslím si, že aby mohl být někdo na volné noze, musí mít za sebou více zkušeností, je to totiž daleko hůř placené. Pouze pár médií platí automaticky hezky, u ostatních si to musíš vyhádat. To se dělá dost těžce, když za sebou nemáš zkušenost, o kterou by ses mohla opřít. Já jsem měla štěstí, že mě začaly časopisy oslovovat samy. Takže v tomhle

to bylo jednodušší, protože poptávka šla z jejich strany. Současně jsem si to všechno skládala do portfolia. Celkově to ale bylo více náročné, všechno to naplánovat a stihnout tak, abych vydělala zhruba stejné peníze, které jsem měla jako redaktorka v Týdnu. Častokrát se mi to ani nepovedlo. Když jsem chtěla dosáhnout stejného výdělku, musela jsem se více ohánět, což bylo s dvěma malými dětmi a se stejně vytíženým manželem, který je taky novinář, dost náročný. Na druhou stranu to bylo ale taky hodně svobodný a nechtěla jsem s tím končit. Nejspíše bych v tom ještě nějakou dobu setrvala, kdyby nepřišla zrovna tak rajcovní nabídka jako Deník N.

5. Vrátila bych se ještě k tvým začátkům. Když jsi nastoupila do redakce, věděla jsi, o čem chceš psát? Určila sis své téma nebo to určovala redakce?

Myslím si, že hodně začátečních novinářů a novinářek si představuje, že bude psát kulturu. Já jsem na tom byla podobně. (smích) Ale brzo mi bylo jasné, že nejde jen tak přijít do divadla a hned o tom psát recenzi. O divadle jsem sice psala, ale spíš takové fanouškovské články.

6. Takže jsi tíhla ke kultuře?

Obecně bych řekla k publicistice. Už v začátcích jsem ráda mluvila s lidmi, a jestli si dobře pamatuji, tak i mé první věci pro Nový prostor, byly rozhovory. Naopak zpravodajství mě vůbec nelákalo, i když poté jsem v něm nějakou dobu pracovala a dnes to hodnotím za nejlepší zkušenost, ale i přesto mě více bavila a baví publicistika. Úplně původně jsem chtěla dělat rozhlas, ale v tu dobu Silvie Lauder, s kterou jsme kamarádky už od vysoké školy, pracovala v Lidovkách a řekla mi, že hledají někoho pro magazín Pátek. Já jsem si říkala „Ty bláho Pátek“, v těch letech 2000, 2001 byl Pátek jeden z nejlepších magazínů u nás. On je teda pořád dobřej, ale tehdy to bylo hodně žádaný a Lidovky patřily k nejčtenějším novinám. Tak jsem ten konkurz zkusila a oni mě vzali.

7. Co bylo kritériem pro tvé přijetí a o čem jsi tenkrát v Pátku psala?

Měla jsem napsat nějaký text a na základě něho mě přijali. Díky tomu jsem pak mohla dělat reportáže nebo rozhovory, což byly velká témata. Vlastní téma jsem ale neměla. Tím že nás bylo pět nebo šest, tak člověk dělal různé věci, protože tíhnu k divadlu, psala jsem o věcech kolem herců, ale nejen to. Pamatuji si, že jsme dělali například věci na vlastní kůži, takže jsem si zkusila být třeba popelářkou. Když se ale na to dívám

zpětně, tak opravdu vidím, že největší průpravu mi dal přechod na Idnes.cz, kde jsem si prošla tím zpravodajským kolečkem, tou rutinou. To mi dalo základ.

8. A oni tě tenkrát v Idnes.cz přijali vyloženě na pozici psaní zpráv?

To bylo tak, že v Pátku se zužovala redakce a mě vyhodili. Chvíli jsem psala tak různě, a potom mi někdo řekl, že právě na Idnesu hledají nové lidi. Zkusila jsem to a oni mě vzali do domácí rubriky zpravodajství. Tam jsem pracovala jako normální řadový autor. Psala jsem úplně o všem, co bylo potřeba a bylo to super. Dnes na to nedám dopustit a myslím si, že kdokoliv chce psát cokoli, měl by si projít minimálně rok tady tou zpravodajskou rutinou. Ale samozřejmě pocitově mi bylo pořád příjemnější, když jsem mohla napsat s někým rozhovor, pracovat na větší publicistické věci, nebo vyjet někam na reportáž. Já jsem nikdy nebyla nosič prvních zpráv na titulku. Neumím to tajemné schůzkování, neumím investigovat. Neshoduje se to s mou osobností, proto když později přišla nabídka na místo v publicistice v Týdnu, tak jsem to vzala.

9. V týdnu sis pak už volila témata sama?

To je vždycky takový mix. Některé téma vám přidělí, jiné si vyberete sám. Jednou mi například přidělili téma – Vše o hygieně (smích). V Týdnu byla taková témata oblíbená – vše o hygieně, vše o hubnutí (smích), i o tom jsem psala, ale čím dál tím víc jsem dělala rozhovory. Pak už se to vyprofilovalo tak, že jsem jednou za čas napsala nějaké téma, ale jinak jsem pořád dělala rozhovory.

10. Myslíš si, že jsi některá témata dostala na základě toho, že jsi žena? Například tu hygienu?

Ne, nemyslím. Nás bylo v publicistice tak pět, šest a kluci psali o tom samým. Já jsem měla k lifestylovým věcem blízko. Mně to nevadilo a nemyslím si, že mi to přidělovali jen proto, že jsem žena. To ne, takhle to nebylo. Na druhou stranu ale nedokážu říct, jestli bych psala například víc o autech, když bych nebyla žena. To nevím, ale mě osobně tato témata nezajímala a musím říct, že ani většinu kluků, kteří psali publicistiku. (smích)

11. Takže tuhle zkušenost nemáš.

To nemůžu vyloučit. Jednou jsem psala velké téma - Ženská nevěra – a už při rozdělování bylo jasné, že to budu psát já. Osobně si neumím ani představit, že by to psal kluk. Tenkrát jsem kvůli tomu oslovila nejen kámošky, ale i kámošky kámošek.

Pamatuju si, že mi psaly do emailu neuvěřitelné věci, měly ke mně velkou důvěru. Po použití jsem samozřejmě všechny jejich výpovědi smazala. U tohoto konkrétního případu si myslím, že jsem to stoprocentně dostala, protože jsem žena.

12. Nyní teprve rozjíždíte novou redakci, ale když by si zhodnotila všechny svá pracoviště, řekla by si, že muži a ženy byli vždy rovnoměrně zastoupení?

Ne, nikde. Když si vezmu třeba Reportéry v Mladé Frontě, tak nás holek byla třetina, ale to bylo pořád docela dost. V nynější redakci Deníku N se mi to zdá být hezky zastoupený. (Lenka Vrtišková Nejezchlebová začne vytahovat první výtisk Deníku N, kde jsou zobrazeni všichni redaktoři) Teď nás je 42 a vidím tady dost holek. Možná o trochu míň než kluků, ale z toho tam máme investigativní novinářku Elišku a holky co dělají skvěle politiku. Když se na začátku vzniku oznámilo prvních deset jmen, všichni si mysleli, že to budou šovinistické noviny, protože všechna ta jména byla mužská. Jenže oni nemohli zveřejnit jiná jména, jelikož tenkrát ještě přetahovali ostatní členy z různých redakcí. Proto byli v první zveřejněné várce jen kluci a strhlo se kvůli tomu strašně haló. Já už jsem ale třeba věděla, že lanaří i holky a to včetně mě. Celkově se redakce skládala velmi smíšeně a pro mě osobně se zatím jedná o nejvyváženější redakci, ve které jsem kdy pracovala.

13. Mluvila jsi o ženách na pozici politické žurnalistiky, což je považováno spíše za mužskou práci. Stejně tak řízení médií, jak vnímáš skutečnost, že ve vedoucích pozicích sedí převážně muži?

Tam podle mne začíná ten problém, protože já bych neřekla, že by politika byla vnímaná jako mužské téma. Už když jsem nastupovala do novin, psaly holky politiku a ještě dřív - v devadesátých letech, což já si teda nevybavuju, ale moje starší kolegyně ano, protože ji dělaly. Ženy píšou skvěle politiku a myslím si, že je od toho ani nikdo nezrazuje. Vlastně i Silvie (Lauder), když nastoupila do Lidovek, zabývala se politikou. Podle mě ten problém opravdu začíná na řídicích pozicích, kde mají muži větší zastoupení. Jedna věc je, že důvěru dostane chlap z nějakých stereotypních důvodů, ale na druhou stranu ty jako žena dorůstáš do řídicí pozice v momentě, kdy máš rodinu. Konkrétně já si teď s těmi malými dětmi neumím představit, že bych něčemu šéfovala. Přestože máme s mým mužem velmi demokratický vztah, ve kterém se vzájemně hodně podporujeme a i péči o děti máme rozdělenou půl na půl, nezvládla bych to. Časově to totiž máme oba tak napjatý, že si to nedovedu představit. Navíc bych si už nemohla svůj čas řídit tak, jak nyní. To ale nemění nic na tom, že v řídicích funkcích je více chlapů.

Především pak v těch klasických novinách. V lifestylu je ale zase hodně žen, tam to padá na vrub zajetým stereotypům, ale jsou to častokrát taky vlastní preference samotných novinářek. Myslím si ale, že se situace začíná pomalu měnit.

14. Z hlediska genderové vyváženost je problematická také pozice komentátora, měli jste v redakci ženu komentátorku?

Měli, v Mladé frontě psala komentáře Jana Bendová a dělala to vždycky výborně. Bylo jich tam víc, teď si ale nevybavím žádnou jinou. V Lidových novinách bych taky určitě nějakou našla. U Idnesu nemusím ani přemýšlet, tam ta pozice chyběla sama o sobě, takže logicky tam nebyla ani komentátorka. V Deníku N je teď na komentáře jeden člověk, který bude oslovovat další lidi, takže se vytvoří síť deseti nebo dvaceti lidí, kteří se budou střídat. Jak to bude genderově vyvážený, to se uvidí. Víím, že v Týdnu danou pozici zastávali dva lidé a oba byli muži, ale to je malý vzorek na posouzení.

15. Vybavíš si nějaký další genderový stereotyp, se kterým ses setkala nebo setkáváš na pracovišti?

Upřímně, já si toho snažím všimnout až v posledních letech. Dříve jsem neměla pocit, že by se ke mně choval někdo jinak, nebo že bych nemohla něčeho dosáhnout, protože jsem žena. Takže jsem to zas tolik nevnímala. Až v posledních letech to začínám více reflektovat a to díky Silvii, která o tom více píše a i si o tom více povídáme, já sama o tom víc čtu. Díky tomu, že mám děti, tak pocítuji, jak je těžké skloubit rodinu a práci a ne jen pro mne, ale i pro mého muže.

16. Takže jsi zatím na žádný genderový stereotyp nenarazila?

Já jsem to v podstatě začala vnímat, až když jsem odešla na mateřskou, a to jsem se v redakcích nevykytovala. Informace tak mám především od svých kolegyně. Víím ale, že nerovnosti se dějí. Stává se, že ne v každé redakci dostanou holky od svých kolegů podporu na poradě. Nemyslím tím, že by bylo špatné téma, spíš se jedná o to, že s tím přijde žena. Protože pak navrhne stejné téma muž a nikdo se tomu nesměje, naopak to berou za super nápad. Tím to ale nechci nějak globalizovat. Dnes už se ta situace mění, muži začínají být vnímavější a snaží se tomu vyvarovat.

17. V současnosti je to velmi řešená otázka, protože se může později podepsat na finanční zajištěnosti jednotlivce – Gender Pay Gap. Tedy gendrové rozdíly v platech. Bavíte se o tom v redakci nebo je to tabu téma?

Kdekoliv jsem pracovala, byly platy dost tabu téma. Nikdo jsme nevěděli, kolik vydělává kolega, pokud se někdo neprořekl. Já jsem si dokázala vždy říct o přidání, což jsem taky párkrát udělala a vedení mi vyhovělo. Nedokážu ale poměřovat, jestli jsem měla víc nebo míň než kolega vedle mě. Ono se to taky v mnoha ohledech poměřuje dost špatně, protože záleží na tvých zkušenostech.

18. Když se zaměříme na obsah novin, přijde ti, že se ženám, myslím tím tematicky, věnují stejně jako mužům?

No, upřímně, pamatuju si, nebudu teď jmenovat ty redakce, ale u některých to bylo asi takhle – hele, máme v čísle málo ženskejch, pojďme to doplnit – a šlo hlavně o to, aby tam byly přidány nějaké obrázky.

19. Takže se na to dbalo?

Dbalo se na to hlavně z estetického pohledu, z hlediska vyváženosti sdělení si nemyslím, že by to bylo rovnoměrné. Tenkrát ale ani nikoho nejspíše nenapadlo nad tím takto uvažovat. Já osobně se snažím pro své rozhovory oslovovat i ženy vědkyně. Najít je, zabere sice více času, protože většinou dostávám tipy na muže, ale zatím se mi to daří a musím říct, že v České republice máme výborné vědkyně.

(pozn. autorky: Lenka vytáhne čerstvý výtisk Speciálu Deníku N) Tady se ale podle mne stala zásadní chyba, kterou nám leckdo omlátí o hlavu, ale uvědomuji si to až teď. Jak se to celé skládalo ne narychlo, ale zkrátka se na to nikdo nepodíval z této perspektivy, tak na titulní straně jsou jména jen mužů, se kterými pak uvnitř najdete rozhovory a větší témata. Sama tam mám dva rozhovory s chlapama. Samozřejmě že tam nejsou jen chlapi, je tam i velké téma - Ženy za první republiky, ale přesto to není úplně vyvážený a mohlo být, ale nikoho to nenapadlo. Myslím si, že to bude trochu slovo do vlastních řad, abychom na to víc dbali, protože to není dobře.

20. Jak v redakcích popisujete ženy, mám teď na mysli především jejich medailonky. Zaznamenala jsi nějaký rozdíl v představování žen a mužů?

Zaznamenala, jsou to stereotypy, které novináři mají v sobě, a je dobrý na to upozorňovat. Já sama, teda hlavně v posledních letech, se to snažím dělat férově. Takže zveřejňuji stavy mužů a pozice žen. Opravdu se ptám chlapů na rodinu. Hodně. Ptám se jich, jak to oni kloubí kariéru a děti.

21. Poslední otázka z hlediska psaní, lingvistiky – generické maskulinum. Je to něco, nad čím se redakce zamýšlí, nebo to spíš vidí jako textovou překážku?

Osobně si myslím, že v momentě, kdy se jedná o zprávu, která má všehovšudy pár odstavců, tak není podle mě nutné psát oba tvary jako lékaři/lékařky a podobně. Pokud to ale alespoň trochu jde, i když třeba pouze jednou, tak to napsat. V každém případě je dobré na to myslet a poukázat, že ženy mají svůj prostor. Nemusí to být v titulku, kde má člověk použít jen pár slov, to je pro mne zase přehánění. V textu by to být však mělo, ale s mírou, protože ne vždy se to zkrátka hodí. Já osobně na to třeba i upozorňuju, mám ale pocit, že už se to v mnohých redakcích lepší a že se většina snaží na to myslet, alespoň teda v mém okolí.

22. Ta naše země se úplně genderově rozvíjí.

To zase ne, v mnoha ohledech to zůstává stejné. Pořád mluvíme o lidech, kteří tvoří redakce. Já mám kolem sebe teď lidi, kteří jsou empatictí liberálové, kteří netlučou ostatním do hlav věci o tradiční rodině a podobné stereotypy, ale to není většinový vzorek naší společnosti.

23. Ty sama se orientuješ spíše na rozhovory. Nejsem si vědoma, když tak mě oprav, jestli píšeš nějaké kontroverznější texty, každopádně se zeptám. Setkáváš se pod svými články s nenávisnými či sexistickými komentáři?

Kontroverzní témata běžně nepíšu, ale pamatuji si, jak jsem jednou napsala komentář o tom, že jsem měla obě děti od dvou let v soukromé školce a před tím jsem ještě měla chůvu. To vzbudilo pozdvižení. Rozhodně jsem nečetla všechny komentáře, protože jsem si řekla, že to nemá cenu. Když jsem se na pár z nich podívala, tak jsem si myslela – to se dalo čekat. Ale raději jsem to zavřela, protože mi to dělá zle. Je mi potom špatně a myslím na to. Na druhou stranu se mi to stává minimálně. Negativní komentáře teď už spíše přešly na mého respondenta či respondentku, s kterými dělám rozhovor.(smích) Protože oni jsou autoři myšlenek. Navíc já na to opravdu ani nejsem stavěná, nesnáším

konflikt. Velice těžce se s ním potom srovnávám. Takže se tomu záměrně vyhýbám. To se o mně vědělo ve všech redakcích. Když jsem ještě pracovala ve zpravodajství v Mladé frontě, tak mi bylo kolikrát špatně z toho, na co jsem se musela lidí ptát. Neznamená to, že nedávám drzé otázky to ano, ale mnohem raději lidi otvírám, než je tlačím otázkami ke zdi.

24. Jestli se těmi reakcemi nezabýváš, tak asi nemůžeš úplně posoudit, jestli byly ty komentáře věcné nebo sexistické.

Pokud jsem nějaké takové reakce měla, bylo to vždy kvůli mé zveřejněné glose nebo komentáři. Například jednou jsem v Týdnu psala komentář s názvem – Tepláky tě nezachrání - a bylo to o mýtech kolem znásilnění. To je skutečně fakt, že nejsou více znásilňovány ženy v minisukních, než ženy v teplákách. To jsem si potom v komentářích teda přečetla. Hlavně pod mou fotkou – že o mě by si nikdo neopřel ani kolo a že bych mohla být ráda, když by mě někdo znásilnil, že bych si alespoň zašuk*** a tak podobně. Takže něco jsem si zažila, to ano, ale pořád v malé míře. Jsou novinářky, které toho dostávají daleko víc.

25. Jak to zamává s tvou psychikou?

Je to hnusný. Ale jak říkám, mně se to stávalo málo, takže jsem nad tím dokázala mávnout rukou a vykašlat se na to. Když to máš ale na denním pořádku, tak jako holky, které píší kontroverzní témata a k tomu mají spoustu followerů, tak to musí být šílený. Protože tobě nikdo neublíží fyzicky, ale psychicky, což pak musí brutálně podryvat tvoje sebevědomí.

26. Cítila jsi tenkrát oporu ve svých kolezích?

Ano. Můj přímý nadřízený se za mě v tomhle tom konkrétním chatu postavil a zastal se mě. Potom jsme to ukončili a dál jsme se tomu nevěnovali.

27. A myslíš si, že buď tví kolegové anebo obecně novináři muži dostávají stejný druh reakcí?

Úplně jiný, to je na jiné rovině. Tam rozhodně nehraje vzhled takovou roli, protože to by někteří politici nemohli říkat, to co říkají.

28. Ty sama máš dvě děti, jak vychází redakce rodičům vstříc?

Myslím si, že ve spoustě redakcích to nějak jde, ale záleží, co děláš. Když pracuješ v měsíčníku, tak je to snazší. Znáám spoustu holek, teda i chlapů, ale většinou se víc starají holky, a ty to zvládají levou zadní, protože si práci můžou uspořádat. Když jsem byla na volné noze, vlastně já ten režim mám pořád dost podobný v tom, že si můžu naplánovat svou práci, jde to taky zvládnout. Teď s dětmi bych ale nemohla dělat to, co jsem dělala například v Mladé frontě – denní zpravodajství.

29. Ani třeba na poloviční úvazek?

Zpravodajství ani moc na poloviční úvazek dělat nejde. Představ si, že noviny odchází do tiskárny v sedm večer. Ty píšeš domácí zpravodajství, ten den začíná nějaká politická věc a teprve v pět se konečně dozvíš nějaké výsledky, jenže ve stejný čas ti zavírají školku. Tam potom záleží na nastavení každé rodiny. Pokud se domluví, že dítě bude vyzvedávat otec, nebo babičky, nebo chůva a znám takové novinářky, které to tak řeší, potom to jde určitým způsobem skloubit. Nám pomáhají hodně babičky, navíc já jsem děti měla brzy v institucích. Ale vždycky jsem ráda, že s nimi můžu alespoň ty čtyři hodiny po práci být.

30. Myslíš si, že novinářky a zároveň samoživitelky to taky dokážou nějak skloubit?

To musí být úplně strašný. Obecně matky samoživitelky, to mají daleko těžší, protože se dostávají do strašných kleští. Na jednu stranu je na to živení sama, protože co si budeme nalhávat, alimenty nebývají zas tak vysoké, a kolikrát ani není nikoho, kdo by je platil. Zároveň ale nemůže vzít dobře placenou práci, protože ta vyžaduje veškeré nasazení, které jí ona nemůže kvůli dětem dát.

31. Vychází tedy redakce rodičům vstříc?

Myslím si, že ve spoustě redakcí do jisté míry ano. V denících s tím ale zkrátka nejde nic dělat, nebo možná ano, ale musíš se pak něčeho zříct.

32. Setkala ses někdy v redakci s dětským koutkem, kam by rodiče mohli dát na chvíli své děti?

Ne, ale u velkých vydavatelských domů, na rozdíl od malých redakcí, by to klidně šlo. Dokážu si to představit například v Mafře, tam by se využila i škola. Podle mě si tuto otázku nikdo z vedení ale ani nepoložil.

33. Zažila jsi někdy, že se konal nějaký spontánní meeting mimo redakci, který ale byl v době, kdy se ho rodiče nemohli účastnit?

Ano, teď jako rodič to více pociťuji. To víš, že bych ráda šla odpoledne s klukama na pivo, ale nejde to, protože musím děti zavést do kroužků. Potom je ale oficiální redakční hospoda, tak si to doma zařídím tak, abych tam byla. U těch spontánních akcí jako jdeme na pivo, to zkrátka už tak nejde. (Dále nerelevantní k tématu)

Příloha č. 3 - Rozhovor s novinářkou olomoucké České tiskové kanceláře (ČTK) Alenou Horákovou

1. Jak dlouho pracujete v novinách?

Už to je 20 let, tenkrát jsem šla. Ve třetím ročníku žurnalistiky jsem šla na svou první praxi do Mladé fronty DNES v Olomouci. Nastoupila jsem tam jako elév. Měla jsem trochu štěstí v neštěstí, protože v tom roce byly zrovna záplavy a bylo opravdu potřeba každé ruky, takže jsem se dostala i k zajímavé práci. Po praxi jsem tam zůstala ještě dva roky, potom jsem přešla do redakce olomoucké ČTK (České tiskové kanceláře), kde pracuji dodnes.

Tenkrát byla Mladá fronta DNES v Olomouci v začátcích?

Ne, byla to už zaběhlá redakce. Já jsem tenkrát opravdu potřebovala splnit praxi do školy, ale nakonec jsem tam znovu nastoupila i po ukončení vysoké školy a zůstala jsem tam až do doby, než se uvolnilo místo v olomoucké ČTK (Česká tisková kancelář), kam jsem teda posléze šla a jsem tam do dnes.

2. Jak tenkrát probíhalo přijímací řízení?

Tenkrát byla jiná situace, protože o ta místa byl velký zájem. Sešlo se nás tehdy hodně uchazečů. Měla jsem zpracovat zprávu, tak jak při každém výběrovém řízení. Do užšího kola se potom dostali jen tři lidi, dva kluci a já. Pro redakci a to i dnes, bylo důležité, aby si členové sedli, aby ty vztahy uvnitř fungovaly. A nejspíše kvůli tomu chtěli babu.

3. Takže to pro Vás byla tenkrát výhoda?

Musím přiznat, že to byla výhoda.

4. Navštívila jste ještě jiné redakce, nebo „pouze“ ty, které jste zmiňovala?

Ne, opravdu jsem působila a působím jen v těchto dvou. V ČTK už jsem dlouho a jsem tam pomalu už takový inventář. Ta fluktuace je asi všude stejná, ale pár vytrvalců, kteří tam jsou stejně jako já, tam ještě najdete. Přiznávám ale, že je to dlouhá doba na to, aby byl člověk na jednom místě, to ano.

5. Když jste nastupovala do ČTK, měla jste za sebou dva roky zkušeností. Mohla jste si už tenkrát vybírat témata, o kterých budete psát nebo Vám byla přidělována?

To je to založené na struktuře práce a tenkrát to bylo stejné jako dnes. Akorát tenkrát jsme byli v redakci tři a dnes už jsme jen dva a domlouváme se mezi sebou. Takže si s kolegou rozdělíme témata, tak abychom se podělili o kraj, s tím že kolega je ekonom, tak si vybírá tento okruh témat a já jsem zase soudnickář, takže píšu o soudních kauzách a podobně. Pak jsme si to ještě rozdělili podle oblastí a regionů. Já se věnuji Šumpersku, Přerovsku a Jesenicku a kolega má zbytek. Někdo taky dělá radnici, někdo kraj a takhle to funguje.

6. Kolik zpráv za den napíšete?

Dneska jich mám za sebou sedm a ještě mě čeká zastupitelstvo v Hranicích. Průměrně ale tak čtyři denně. (Dále nerelevantní)

7. Stalo se Vám někdy, že jste dostala nějaké téma jen proto, že jste žena?

Téma ne, spíše informace se mi občas podaří lépe získat, protože jsem žena. Nechci říkat, že bych toho využívala, ale nastanou okamžiky, kdy potřebujeme získat nějakou informaci, a kolega mi řekne, bude lepší, když mu zavoláš ty. Nevím, jestli je to tím, že jsem žena, nebo protože mám s tím člověkem nějaký bližší kontakty. Stává se mi to ale i na celokrajských událostech, kde se pohybuji převážně v mužském prostředí. Nevím proč, teď nedávno jsme se o tom bavili s ostatními, že v Praze je to rozhodně více genderově vyrovnané, ale tady na kraji vůbec. Vážně jsou situace, kdy jsem jediná baba na soudě a kolem mě samí chlapi, přes kameramany až k redaktorům. Možná v rozhlasu je větší zastoupení (Český rozhlas Olomouc) holek. Pak může být výhodou, že jste žena, protože jste jedna z mála, a získáte tak lépe informace než muži. Jste považována za „reprezentantku“ za tím štrúdlem novinářů a obhájce může reagovat na každého jinak. Není to nic účelového, ale rozdíl, nechci asi úplně říkat výhody, tam být můžou.

8. V Mladé frontě jste taky neměla žádný takový zážitek.

Tam možná dělaly holky víc školství a kulturu, ale vybavuju si, že i kluk psal o kultuře a dělal to strašně dobře.

9. Vy sama píšete o kultuře, vybrala jste si ji, protože je Vám to blízké, nebo jste se tak domluvili zkrátka s kolegou?

Jednak je mi to blízké a pak potřebuji trochu odlehčit ty soudní kauzy. (smích) Abych si zachovala nějakou duševní rovnováhu.

10. V redakci jste dva a zdá se to být genderově vyvážené. Pak jste ale zmínila, že v kraji tvoří ženy opravdu menšinu. Jak tuto problematiku vnímáte?

To ano, ale ještě máme fotografa externistu a to je muž. S tím krajem jsem to myslela tak, že když se podívám na fotografii novinářů, která vznikla v rámci příjezdu Zemana do Olomouce, jsme tam dvě ženy z osmnácti, a to je mix všech deníků a novin v kraji. Bavili jsme se o tom i s lidmi na druhé straně barikády a i ti říkali, že si toho všimli, protože v Olomouci je opravdu většina novinářů mužského pohlaví. Může být ale taky možné, že ženy nechodí tolik do terénu.

11. Jak je to u vás v redakci se zastoupením žen na řídicích pozicích?

Konkrétně já mám řídicí pozici v práci, takže v uvozovkách řídím své kolegy. Nezískala jsem to ale proto, že bych měla více zkušeností, to ne. Lépe znám i tu organizační stránku věci. Kolega, který tam se mnou byl od doby, co jsem nastoupila, si udělal například zastávku v Praze, potom se zase vrátil, ale já jsem nejspíše považovaná za stálíci, což byl asi i ten důvod. Roli může hrát i fakt, že žena je důslednější a pečlivější v organizačních věcech oproti mužům. U nás to řízení znamená dbát na plány, na události a v tom jsme my ženy asi více püntlich. Takže si umím představit, že pokud jsou dva kolegové- jeden muž a jedna žena - stejně dlouho na stejné pozici, tak na řídicí funkci vyberou, právě kvůli těm osobním vlastnostem, ženu.

12. Všimáte si u Vás na pracovišti nějakých genderových stereotypů, i když u vás je to z hlediska počtu redaktorů velmi specifické?

Možná jen z hlediska témat, ale jsou to zároveň i osobní preference. Například mě by se špatně psala ekonomika, což si myslím, je spíše mužské téma, samozřejmě nemusí být. U nás to umí kolega velmi dobře, takže se mi do toho ani nechce. Jsou ale rubriky, kde ženu najdete zřídka kdy, jako například sport. Ze sportovní žurnalistiky mám taky jeden zážitek. Kolega nám onemocněl a tak mě poprosil, jestli bych nemohla jít na fotbal Sigmy. Tak jsem šla, samozřejmě jsem byla jediná žena, a když jsem nahrávala rozhovor s trenérem, tak jsem mu rovnou řekla, že jsem jenom záskok, že je to poprvé a naposledy co to dělám a ať si na to vůbec nezvyká, protože si všiml, že je tam nová

tvář. (smích) Zároveň jsem jim ale řekla, že tomu vůbec nerozumím a oni se mi všechno snažili vysvětlit tak, abych to dokázala správně napsat.

13. Soudnictví by se ale taky mohlo spíše považovat za mužské téma.

To je pravda. Jinak mě asi nic nenapadne, v redakci nejsou ani třeba nějaké ústupky, že bych toho měla jako žena mít. Já jsem třeba ani nikdy nedávala najevo, že jsem matka nebo že mám na starosti děti, velmi minimálně si беру paragrafy nebo nemocenské. Takže bych řekla, že ty hranice jsou setřené.

14. Napadá vás ještě nějaké téma, které byste označila za mužské či ženské?

Spíš si uvědomuji, že se to vážně stírá, že dřív to tak bylo, ale dnes můžou ženy psát opravdu to, co chtějí. Například by mohl někdo říci, že zdravotnictví píše ženy, což tak být může. U nás to ale píše kolega, který si to sám vybral. My jsme si opravdu tenkrát rozdělili ty témata tak, aby nás to bavilo.

15. Napadá mě jako jedno téma z hlediska genderových stereotypů – Platová nerovnost. Jak toto téma vnímáte Vy, zabýváte se tím v redakci?

To si myslím, že je spíše v Praze. My samozřejmě nenahlížíme do výplatnic, ale pokud vůbec jsou nějaké platové nerovnosti, tak podle mě v Praze. Nedokážu si to ale v naší firmě představit, protože hlavní šéfredaktorka je žena.

16. Myslíte šéfredaktorkou v Praze?

Ano a myslím, že se hledí spíš na zkušenosti než na to, jestli jste žena nebo muž.

17. Zmínila jste, že někdy naopak může být výhodou, že jste žena. Máte více takovýchto zkušeností?

Znovu chci říct, že toho nijak nezneužívám, ale někdy vidíte rozdíly v přístupu k ženám a mužům od respondentů. Ženám se například může podařit dostat se víc pod pokličku. Mně se taky někdy snáz podaří získat hlubší informace, někdy mi přijde, že u stavu kdy je žena novinářka a muž respondent, tak jdou ty informace lépe získat. Teď když jsme dělali nějaké krajské politické věci a já jsem šla získávat informace, tak ti politici říkali: „To jsem rád, že Vás slyším.“ Proč toho zase nevyužít, že jste žena a umíte se ptát jinak než muž. Jsme možná zvědavější a chlapa ani nemusí nenapadnout se na některé věci zeptat.

17. Zažila jste naopak někdy, že to pro vás bylo přitěžující?

Neřekla bych přitěžující, ale jednou jsme taky zažili trochu ponižující zážitek, především moje kolegyně. Když tady byl Zeman, tak ji začal hladit po tváři a my jsme z toho měli tenkrát hroznou srandu. Ona se smála, ale vlastně ji ponižil.

18. Teď se bude pár následujících otázek týkat obsahu či gramatiky. Zabýváte se v redakci, zda ženy z hlediska obsahu dostávají stejný prostor jako muži?

V tom vůbec nevidím rozdíl, opravdu ne. Možná v otázce krimi, co dělám, tak tam píšu většinou o mužích. (smích) Ale to vyplývá ze skutečnosti. To by mohla být další práce, proč tomu tak je.

19. Dalším možná diskriminačním prvkem je tzv. generické maskulinum, snažíte se ho omezovat, nebo se tím nijak nezabýváte?

Teď jsme to hodně řešili u slova lídrině, správně by to tak mělo být, protože se jednalo o ženu, ale zní to tak blbě. To byl zrovna teď aktuální případ u voleb. Bylo to do očí bijící. Ženy se začínají v politice dostávat vysoko, alespoň tedy v Olomouckém kraji, takže jsme se tím opravdu zabývali, jak to nazvat.

20. Možná je to jen nezvyk.

Je to nezvyk. Já jsem to psala a tahalo mě to za uši, ale nechala jsem to tam.

21. V jiných případech to nevnímáte?

Nesetkala jsem se s ničím jiným, co by mě tak zarazilo. Tohle byl opravdu jediný případ, který jsme teď řešili.

22. Nejsem si jistá, jestli v rámci zpravodajství píšete o kontroverznějších tématech, nebo tématech, které rezonují společností. Stalo se vám ale někdy, že jste dostala negativní komentáře pod svým článkem nebo na svých sociálních sítích?

Nestalo a je to kvůli tomu, že je to agenturní žurnalistika. Když to někdo převezme a dá to na web, tak u autora máme napsáno ČTK. Takže mi ani nemůžou chodit nějaké urážející komentáře a na Facebooku si dávám pozor, koho si pouštím do přátel. Nemám takový ten běžně otevřený profil. Myslím, že se to děje spíš novinářkám v deníku, kdy u toho článku mají své jméno.

23. Takže ani u svého kolegy jste nic takového nezaznamenala.

Ne.

24. Poslední sekce se týká rodiny. Prozradila jste mi, že jste maminka, ale že to na vašem pracovním nasazení nejde poznat. Zajímalo by mě tedy, jestli máte pocit, že redakce vychází rodičům vstříc.

Myslím si, že vždy záleží na zaměstnavateli. Nám vždy vycházeli vstříc. Dneska jsme se o tom zrovna bavili s kolegou, že oba dva jsme ty typy, kteří si nevezmou dovolenou, protože se něco děje. Například teď byly dva dny prázdnin a já jsem si vzala jenom den, protože druhý den se měly konat události, kterým se věnuji. Když by o tom měl psát kolega, tak by si o tom musel spoustu načíst a bylo by to zbytečný. Takže než abych ho tím zatížila, tak si vezmu jen jeden den volno. To samé ale dělá i on vůči mně. Co se týče rodinných záležitostí, tak si pamatuji, jak nám minulá šéfová vždy říkala, mluvte, když se něco děje, když něco potřebujete. My to jen potřebujeme vědět, ať se to neděje za zády. Když potřebujete nějaké úlevy z důvodu rodinné krize nebo tak něco. V tom nám vždy vycházeli vstříc, ale vám je to zas líto, vzít si ten paragraf, když víte, že ta veškerá práce padne na jednoho, tím jak jsme jen dva.

25. V situaci, kdy jsou děti malé, setkala jste se někdy s nějakým prostorem či dětským koutkem, kde by mohly děti chvíli být? Mám na mysli v redakci.

Ne, ale my máme už větší děti, takže nás se to netýká.

Myslím si, že rozdělování na ženské a mužské témata, už se dnes stírá, že dřív to tak bylo, ale dnes můžou ženy psát opravdu to, co chtějí. Například by mohl někdo říci, že zdravotnictví píše ženy, což tak být může. U nás to ale píše kolega, který si to sám vybral. My jsme si opravdu tenkrát rozdělili ty témata tak, aby nás to bavilo.

26. Jaké to pro vás bylo z hlediska kariéry, když přišly děti?

Já jsem měla obě mateřské na dnešní poměry velmi krátké, nejprve to byl jen rok a půl a potom dva roky. Já už jsme potom vždy cítila, že se mi chce znovu do práce. Ale například v té logistice a koordinaci při skloubení rodinného a pracovního života vidím mezi ženami a muži rozdíl, protože žena je ta, která to reálně zažívá.

27. Všimla jste si ještě nějakého rozdílu mezi muži a ženami z hlediska skloubení těchto dvou světů?

Bavily jsme se o tom i s ostatními holkami a přišly jsme na to, že my ženy pracujeme rychleji. Já vím, že odpoledne musím být už někde jinde a tak si naplánuji i dokončení své práce tak, abych to stihla. Potom například když mají děti prázdniny a já nemám takový shon, tak si všímám, jak mám práci neskutečně roztahanou. Myslím si, že to je obecný fakt u novinářek, protože pokud se chtějí vyrovnat kolegům a do toho zvládat ostatní věci, tak jim nezbyvá nic jiného než být rychlejší.

28. Použila jste ve své odpovědi slovíčko vyrovnat. Je tedy mezi novináři a novinářkami rivalita? Chcete se mužům vyrovnat, abyste třeba byla stejně uznávaná?

Tak bych to neřekla, jen bych si přála, aby mě někdo hodnotil podle mé práce a ne, aby do toho někdo řešil moji rodinu – co všechno musím zvládnout. Já se obecně v práci nebavím o rodině a mimo pracovních záležitostech, pouze v případě, že už to nejde jinak. Někdy ale řešíte takové situace, jako například teď, kdy jeden kolega je na tom špatně, protože měl nějaké rodinné problémy a má teď na starosti děti. Tak to jsem si pomyslela, že já jsem v této situaci dávno a nikdo to neví a neřeší a funguji naprosto normálně. Takže pořád platí, můžeme to možná nazvat stereotypem, že chlap to má těžší, když se musí starat o děti, a u žen je to bráno tak nějak automaticky.

29. Když se ještě vrátím k té vaší krátké mateřské dovolené, Vy jste se potom vracela zpět do práce na poloviční úvazek?

Ne, na plný, ale občas to teda byly situace. Dokonce jsem si i předávali dítě na benzínce, protože jsme byli v takovém časovém presu, jelikož můj bývalý manžel byl taky novinář. Jinak to tenkrát ani nešlo. Byla to taková partyzánština, ale musím říct, že jsem tenkrát psala hodně z domu. Dnes se tomu vyhýbám a raději si to dodělám všechno v redakci.

30. Byly pro Vás tedy ty mateřské povinnosti trochu omezující skrz kariéru a pracovní život?

Ano, protože vy rozjedete kariéru a do toho přijde dítě, pokud tedy chce založit rodinu. Víím, že jsem to tenkrát taky řešila. Bála jsem se, abych zůstala v obraze, když odejdu. Takže jsem pak pořád sledovala všechny kauzy, abych z toho nevypadla. Chlap to má

v tomhle tom jednodušší, nemusí nic přerušovat, byť z dobrého důvodu, ale žádná ta pauza tam pro něho prostě není.

31. Nepřemýšlela jste třeba, že budete pracovat sama za sebe, že byste byla na volné noze?

Zkoušeli to na mě tenkrát nějakými nabídkami, ale já jsem vážně věrný pes. (smích) Takže mě to ani nenapadlo. Spíš teď se zamýšlím, jak dlouho tu práci může člověk dělat. My jsme tady nyní parta takových deseti lidí, co v médiích pracujeme 20 let a děláme si srandu, že ti mladí dravci - žurnalisté, už přicházejí atd.

32. Cítíte tedy, že věk hraje nějakou roli?

Teď zatím ještě ne. Mně je 43 let a zatím všechno zvládám, ale nedokážu si to představit třeba za patnáct let. Možná potom člověk sám odejde, protože bude cítit, že už mu tam chybí ten hnací motor a to nadšení z poznání.

Příloha č. 4 - Rozhovor s válečnou reportérkou a novinářkou na volné noze Markétou Kutilovou

1. Jak dlouho pracuješ jako novinářka?

Já jsem začínala jako novinářka už před dvaceti lety a nastupoval jsem tenkrát do Lidových novin, což byly jiný Lidový noviny než dneska. Já jsem měla jasně dané, kam půjdu, protože už v sedmnácti letech se mým novinářským vzorem stala Petra Procházková. Jak člověk v dospívání hledá nějaké vzory, které pak následuje, tak já jsem následovala právě Petru a to se všim všudy. Tedy i v tom, že jsem nastoupila do Lidových novin, které pro mne tenkrát představovaly životní metu. Pro mladou holku nedostižný sen.

2. Už v sedmnácti ti bylo jasné, že z tebe bude v budoucnu novinářka?

Já jsem nejdříve ani nestudovala žurnalistiku, protože jsem se nedostala. Jsem husákově dítě a tenkrát byl velký přetlak a školy braly na novinářinu snad každého stopadesátého (smích). Tak jsem šla studovat Pedagogickou fakultu – dějepis, občanku, ale stejně mě to pořád táhlo k té novinářině, proto jsem souběžně začala studovat Vyšší odbornou školu publicistiky v Praze. Pak jsem si jednou dodala odvalu a zavolala do Lidových novin, abych se zeptala, jestli tam můžu pracovat jako elévka. Tomu ale ještě předcházela můj roční pobyt v zahraničí, kam jsem jela, abych se zdokonalila v angličtině, protože už tenkrát jsem věděla, že chci dělat zahraniční novinářinu. Po návratu, kdy jsem měla pocit, že těm novinám už můžu něco nabídnout, alespoň ten jazyk (smích), jsem tam nastoupila jako elévka a zůstala jsem tam více než dva roky. S tím, že jsem očekávala, že mě budou posílat do válek, ale rychle jsem pochopila, že nebudou, protože noviny na to zkrátka nemají finance.

3. Nezklamalo tě to?

Já jsem nakonec na svou první zahraniční cestu odjela sama.

4. Takže sis to všechno financovala sama?

Ano, já věřím, že když si člověk něco moc přeje, tak se vesmír spojí, aby mu pomohl. Tenkrát jsem s kamarádem odjela autobusem na cestu do zemí – Bulharsko, Turecko, Írán, Pákistán, Indie, a když jsme byli v Íránu, tak se tam stalo obrovské zemětřesení ve městě Bahn, kde zahynulo 400 tisíc lidí. Vzpomínám si, že jsem si tenkrát řekla:

Konečně se ti něco děje v tom zahraničí, teď máš šanci začít něco reportovat. Takže jsem psala reportáže pro Lidovky jak z Íránu, tak potom ještě i z Pákistánu a bylo to splnění mého snu. Teda až do doby než jsem v Pákistánu potkala lidi z Člověka v tísní, kteří tam pracovali kvůli humanitární katastrofě. Říkali mi, že mají nedostatek lidí, jestli bych tam s nimi nemohla zůstat a pomáhat jim jako dobrovolnice. Mně přišlo, že je hodně důležité tam zůstat a pomáhat jim, tak jsem požádala o neplacené volno v Lidovkách, ale oni mi ho zamítli a řekli, že si musím vybrat mezi humanitární pracovníci a novinářkou.

5. Tam ale mohly vzniknout pěkné reportáže.

Říkali, že je to střet zájmů. Takže mi volno nedali s argumentem, že má práce je v Praze. Na to jsem já letěla domů, dala v Lidovkách výpověď, přestože mě přesvědčovali, že mám před sebou velkou novinářskou kariéru, kterou nemůžu jen tak zahodit. Pak jsem odletěla zpět do Íránu, čímž začalo moje sedmileté působení pro Člověka v tísní, kde jsem šla z jedné mise do druhé. Potom jsem se ale zase vrátila zpět k novinářině a jsem tam dodnes, s tím že teď se nejvíce zajímám o Afriku a Blízký východ, kde dokumentuji s mojí kolegyní Lenkou Klicperovou válku v Sýrii, v Iráku a společně také natáčíme reportáže, filmy a píšeme třetí knihu.

6. Chceš stále působit jako zahraniční novinářka?

Ano chci, ale nevím, jak dlouho to bude možné, jelikož v českých médiích o to není moc velký zájem.

7. Čím to je?

O zahraniční témata nebyl nikdy v českých médiích zájem, vždy se to těžce prosazovalo. Navíc je to nákladný, takže oni si to nedovolí zaplatit, výjimkou je Česká televize, která má své zahraniční zpravodaje. Mojí metou ale nikdy nebylo být zpravodaj a pohybovat se na jednom místě a v rámci něho pokrývat všechny témata.

8. Která témata tě tedy zajímají?

Mě zajímají specifická témata a to jsou – lidská práva, válečné konflikty a práva žen. Mně je jedno, jestli jedu do války v Sýrii nebo v Kongu, ale zajímá mě, jestli tam je některé z těch témat. V poslední době bych k nim doplnila i migraci, které se teď hodně věnují a jezdím tak do Afriky, na balkánskou cestu a podobně, kde se snažím dokumentovat hlavní migrační trasy. Takže zatím u té novinářiny setrvávám, ale bůh ví

jestli, tam vydržím, jelikož česká média jsou strašlivě zpolitizovaná, všechny bohužel – jak ty soukromá, tak i ty veřejnoprávní.

9. Máš k tomu nějaké vysvětlení?

Jak u nás došlo k polarizaci společnosti, tak došlo i k velké polarizaci médií. Takže dnes jsou proti babišovská nebo pro babišovská, proti zemanovská nebo pro zemanovská, pro ruská nebo proti ruská, pro americká nebo proti americká a promítá se to do způsobu prezentování informací. Máme tady média, která přímo vlastní Babiš, nebo je vlastní Bakala nebo je zkrátka někdo vlastní a promítají se v nich zájmy vlastníka. Tomu se nelze vyhnout a bohužel i veřejnoprávní média mají nějakou svoji vnitřní politiku, která je zase proti babišovská, proti zemanovská, proti ruská, a to se samozřejmě promítá do fungování jejich fungování, kde já potom často narážím na jistý druh cenzury, kdy dochází k velkému omezování. Nabývám dojmu, že v současné době nejde v České republice dělat objektivní žurnalistiku.

10. Je tím důvodem politická cenzura?

Jakékoli téma, které dělám – ať už je to například válka v Sýrii nebo další – tak se do toho vždy promítá světová politika, protože konkrétně v tomto případě máme do války zapojeno Rusko, USA, plus spoustu faktorů a hráčů. To je prezentováno tak, jak média chtějí, aby se mluvilo o Syrské válce. Takže pokud já mám svoji reportáž v médiu, které je proti ruské, tak mě tlačí k tomu, aby moje reportování ze Sýrie bylo proti ruské a neřeklo se nic proti Americe a to já už považuji za cenzuru a odmítám na takové podmínky přistupovat a stejně to vidí i Lenka. Strašlivě s tím teď bojujeme, protože ta polarizace a následné tlaky jsou čím dál tím větší. Nevíme, jestli to ustojíme.

11. Přemýšlely jste nad nějakým novým plánem?

Nyní vzniká v Česku nová reportážní agentura VOXPOT, která se zaměřuje na zahraniční zpravodajství, a lidé chtějí dokumentovat nezávisle. Takže já uvidím, jestli tohle je má budoucí cesta. V každém případě se mi projekt líbí a podporuji ho.

12. Mluvila jsi o svém působení v Lidových novinách, já jsem některé tvé články viděla také v měsíčníku Reportér. V kolika médiích tedy publikuješ?

Spolupracuji asi s dvacítkou českých médií. Protože, když je člověk na volné noze, tak mu ani nic jiného nezbyvá. Takže já publikuji ve všech médiích, kde mi to zaplatí.

13. Která byla a jsou pro Tebe ty nejdůležitější?

Zásadní byly Lidové noviny, ve kterých jsem začínala a v současné době je to Česká televize, kde spolupracuji s pořadem Reportéři ČT.

14. Takže v současnosti už méně píšeš a věnuješ se více televizním reportážím?

Já jsem se k televizní žurnalistice dostala až ve válce v Sýrii, kdy jsme byly s Lenkou svědkem mnoha situací na frontách a podobně. Tenkrát mi došlo, že je škoda to nezachycovat na kameru, protože ty věci se nám opravdu děly přímo před očima a slovy to člověk nikdy nepopíše. Takže jsem začala jezdit s kamerou a zjistila jsem, že mě ta televizní publicistika baví tak stejně, jako ta psaná. Navíc je to u nás jediná cesta, jak se uživit na volné noze. Přeci jenom člověk dostane za televizní reportáž více peněz než za psanou. Takže na jedné straně je to kvůli finanční zajištěnosti, ale také mě to opravdu začalo bavit.

15. Pořád platí, že si cesty platíš sama?

To je právě ten kámen úrazu. Když si člověk platí cesty sám, musí téma zpracovat pro co nejvíce médií, aby se mu vrátily náklady a generoval se i nějaký zisk. Já odjedu do Švédska dělat reportáž o migraci. Musím si zaplatit letenku a tamní náklady, a potom tu reportáž prodám do televize, ale zároveň ještě do dvou dalších tištěných médií. V téhle situaci jsem schopna zaplatit si náklady a vydělat si na sebe. Ale pokud se bavíme o cestách do Sýrie a válečných oblastí, tak ty jsou tak nákladné, že by se bez sponzora nemohly uskutečnit. Ty nám potom platí cestovní náklady.

16. Ty témata, o které se zajímáš, sis zvolila sama?

Ano, nějak to vychází z mé podstaty. Když jsem nastupovala do Lidovek, tak se mě ptali, co bych chtěla dělat a já jsem jim říkala, že zahraničí. Nastoupila jsem ale do domácí redakce a tak jsem si zvolila vlastní téma ekologii a lidská práva. To jsou opravdu témata, která mě nejvíce zajímají, a k tomu se později připojily ženské práva a lidská práva. Postupně se k tomu přibalila humanitární krize a války. To že chci pracovat ve válkách, to už jsem věděla v mých sedmnácti letech a nic se na tom nezměnilo.

17. To je docela široký záběr.

Ono ale vše souvisí se vším v současné době. Protože s válkami je spojena migrace, životní prostředí, boje o zdroje, lidská práva i práva žen.

18. Takže se ti nikdy nestalo, že by ti bylo nějaké téma vnuceno, protože jsi žena?

Ne, to rozhodně ne. To se mi opravdu nikdy nestalo.

19. Přestože jsi zahraniční reportérkou a netrávíš v redakci tolik času jako běžný novinář či novinářka, všímáš si například vyrovnanosti mezi ženským a mužským zastoupením?

Samozřejmě, že to vnímám, protože spolupracuji se spoustou médií a bohužel také spoustu z nich ovládají muži. To už je ale dlouhodobý trend. Ať se člověk podívá do jakéhokoli média, tak na řídicích funkcích najde z 90 % muže. Ženský na pozici šéfredaktory najde člověk snad jen v nějakých ženských časopisech a bulvárech jako je Blesk pro ženy a podobný pól. Těm důležitým médiím ale stále dominují muži – od šéfredaktora až po vedoucí jednotlivých rubrik, což já vnímám jako problém. Potom se někde pořádá konference o novinářině a vystupují tam samí muži. Kde jsou potom ty ženské hlasy? Pro mě je to opravdu zásadní otázka, protože potom samozřejmě dochází ke spoustě situacím, kdy jsou ženy v českých médiích považovány za podřadné a dochází k sexuálnímu obtěžování.

20. Setkala si se s takovou situací osobně?

No jasně. Děje se hodně diskriminace.

21. Jak hodnotíš genderovou vyváženost na pozici komentátora?

To je to samé. Když bychom se znovu podívali, kdo jsou komentátoři předních českých médií, tak zjistíme, že z 95 % jsou to muži.

22. Jak už jsi zmínila, za svou pracovní kariéru jsi vystřídala více pracovišť. Všimla nebo stále si všímáš nějakých genderových stereotypů v rámci redakcí?

Pro mne je největším stereotypem právě to zastoupení mužů na vedoucích pozicích. Potom totiž opravdu dochází ke zneužívání moci. Já už jsem se kvůli tomu několikrát

setkala se sexuálním obtěžováním, kdy mi bylo například řečeno: *Chceš mít dobrou práci, chceš tady mít svoje reportáže, tak já za to taky něco chci.*

23. Myslíš, že je více žen, které to taky zažily?

Jo, ale málo která o tom mluví. Ony potom raději kvůli špatnému vztahu s nadřízeným odejdou z média, místo aby řekly, že tady ten problém existuje.

24. Myslíš, že je za tím strach?

Nevím, je to nějaké nastavení společnosti. Já sama mám za sebou mnoho zkušeností se sexuálním obtěžováním, a když jsem to párkrát pokusila reportovat na policii, tak jsem se setkala se strašně ponižujícím přístupem, kdy se mě ten policajt zeptal, jestli jsem si jistá, že se mi to stalo. Tohle přesně jsou situace, které berou odvahu. Navíc ženy, které o tom reportují, se stávají s výsměchem od společnosti a jsou považovány za pipiny, kterým vadí cokoli. Pokud o tom ale ta žena nechce mluvit, tak za tím může být i strach, že by už potom nemusela najít práci v jiném médiu, protože by byla považována za troubles makers, za ty komplikované. Já to úplně chápu, protože přestože s tím sama bojuji, tak taky raději držím hubu a krok a nepíši o tom veřejně. Novinářský svět je malý a všechny věci se v něm strašně rychle šíří. Navíc si myslím, že by se našlo pouze pár lidí, kteří by stáli na mé straně, ale drtivá většina by mi zavřela dveře.

25. Zastáváš tedy názor, že by se to změnilo, kdyby na vedoucích pozicích byly také ženy?

Určitě, protože u koho mám najít tu solidaritu.

26. Jak se dá v takovémto prostředí pracovat?

Takhle to tady funguje, buď to člověk přijme, nebo se na to musí vykašlat a jít od toho. Já ale netvrdím, že je to takto ve všech redakcích. Psala jsi mi, že další z respondentek je Silvie Lauder, tak ona ti určitě řekne něco jiného, protože v Respektu jsou tři ženy a k tomu Silva je silná feministka, takže si nemyslím, že by tam docházelo k věcem tohoto typu, ale jsou redakce, kde to tak je.

27. Myslíš si, že se může situace pomalu měnit a stávat se nejen pro vás novinářky přijatelnější, protože se o tom začíná pomalu mluvit? Mám teď především na mysli kampaň MeToo.

Nevím, sama jsem vystoupila v rámci té kampaně se svými příběhy, se kterými jsem šla i do médií, a dostala jsem totální záplavu negativních reakcí. Našly se i ty pozitivní, ale už s tím nejspíše nechci mít nic společného.

28. Jaký podmět vyvolával u lidí tu negativitu, co v jejich očích bylo tím hlavním problémem?

Nejčastější reakce byly, že si za to můžu sama (pozn. redaktorky: za sexuální obtěžování) a že dělám z komára velblouda. Mě se ale opravdu stalo, že přede mnou ve vlaku masturboval muž, a já jsem ještě k tomu měla své dítě na klíně. Nejspíš ale přitahují takovýto typ lidí, což je pro mne potom velmi nepříjemný. Dokonce ani ženy nestojí při sobě. S mojí kamarádkou jsme se kvůli tomu rozešly, protože mi vyčítala, že se zapojuji do honu na čarodějnice a nechápala, proč to dělám. Ona totiž má jen pozitivní zkušenosti s muži a jí je příjemné, když jí věnují pozornost. Takže jsme se nepohodly a rozešly se kvůli tomu.

29. Když se vrátíme k tvým textům, stává se ti často, že nacházíš pod svými články sexistické nebo urážející komentáře?

Stává se nám to hodně často s Lenkou. Teď teda méně, ale když jsme začaly jezdit do Sýrie, tak to byla strašná záplava nenávistných komentářů. Jak si mohou dvě ženy dovolit jet do války. Navíc to bylo chvíli po unesení Hanky a Tonči, takže lidi psali, že za nás budou muset platit a že si říkáme o znásilnění, že nám to znásilnění dokonce i přejí. Potom se taky divily, že vůbec takové slepice jedou do války místo toho, aby zůstaly doma u plotny, protože válka je sféra, která patří mužům. Takže to jsme si dost přečetly. Není to ale jen ze strany veřejnosti, ale i ze strany mužů novinářů, kteří jezdí do válečných oblastí. Ti nás také vnímají negativně, protože my s Lenkou jsme jediní čeští novináři, kteří pokrývají válku v Sýrii. Samozřejmě jsou tady muži novináři, kteří mají stejné ambice, ale už nemají tu odvahu, aby tam jeli. Ti nás hejtují, *co dvě ženy mají dělat ve válce.*

30. Takže se s tímto stereotypem setkáváte, že ženy do těchto oblastí nepatří, že je to mužská oblast?

Hodně často, přitom v Sýrii s tím žádný problém nemáme, naopak tam je to normální. Netroufnu si říci, že válečnému zpravodajství začínají dominovat ženy, to ne, ale je jich tam opravdu hodně. Bavím se teď globálně o světové situaci, ale v České republice je to asi stále něco nepřijatelného.

31. Mohlo pro vás být v takovéto oblasti i výhodou, že jste ženy?

Jasně, ale ne tedy. Tam rozhodně, protože jako ženy se dostaneme k tématům, ke kterým se muži nedostanou. Jsem blíž ženám a dětem. Na frontách to také bývá výhodou, protože vojáci se před námi naparují a snaží se nám poskytnout více výhod než mužským kolegům.

32. Tam jste se nikdy nesetkaly se sexuálním obtěžováním?

Ne, nikdy. Na druhou stranu jsou ale země a společnosti, které jsou sexuálně frustrované. Když jsem byla v Pákistánu jako novinářka, ne jako zahraniční, ale normální zpravodajka, tak jsem čelila sexuálnímu obtěžování, protože zrovna Pákistán nebo i Srí Lanka jsou sexuálně frustrované společnosti. Mladý muž tam totiž nemá možnost sexuálního vyžití před svatbou a svatba je kompilovaná, protože ji domlouvá rodina. Aby ji ta rodina domluvila, musí mít muž nějaké postavení a peníze. Takže dokud se nekoná svatba, chlap nemá žádnou možnost sexuálního vybití se a já jsem tam tenkrát čelila velkému množství sexuálního obtěžování, protože jsem tam přijela jako běloška. Oni mají pocit, že si na mne můžou sáhnout. Když to na jejich ženu si nemůžou sáhnout, jelikož její bratr by ho šel ihned zabít. A potom, když tito kluci z těchto sexuálně frustrovaných společností přijedou do Evropy, je nutné, je korigovat a vysvětlit jim, že to tady funguje jinak. Já se vůbec nedivím, že na základě této skutečnosti dochází k vyšší míře sexuálního obtěžování nebo znásilňování těmito muži. (Dále nerelevantní k tématu)

33. Já se na chvíli, možná taky trochu na odlehčení tak těžkého tématu, vrátím k psanému slovu. Ty sama píšeš a sleduješ média. Všimáš si, jak jsou ženy v médiích, a teď myslím z hlediska obsahové stránky, prezentovány? Všimla sis třeba konkrétně nějakých nerovností mezi prezentováním mužů a žen?

To mi asi nikdy nepřišlo nějak do očí bijící, protože jsem se nad tím nikdy nepozastavila. Spíš jsem ještě chtěla dodat, že možná dalším tím diskriminačním prvkem v oblasti novinářiny jsou platy. Když se bavím s kolegyněmi, tak mi říkají, že platy žen jsou nižší než platy mužů.

34. Vědí to? Protože získat nějaké konkrétní informace o platech v médiích je velmi náročné.

Já nevím, nemám na to statistiky a vlastně ani nějaké pevné důkazy. Ta procentuální nerovnost ale může také vyplývat z nynějšího zastoupení vedoucích pozic v médiích. Když se ty čísla potom zprůměrují, tak z toho muži vychází lépe. Možná jeden konkrétní důkaz přeci mám, protože moje kolegyně Lenka Klicperová, zatím stále pracující jako šéfredaktorka časopisu Lidé a země, chce končit a její místo s jejím platem nabízí samozřejmě i mužům. Ti se tomu smějí už z dálky, protože za takový plat to nikdy žádný muž dělat nebude.

35. Když se ještě jednou otázkou budu věnovat tomu psanému slovu, chtěla bych se tě zeptat na problematiku generického maskulina. Reflektuješ to nějak, nebo to pro tebe není zásadní?

Rozhodně si na to dávám pozor, ale nevšimla jsem si, že by mě to ve článku zarazilo. Možná jsem na to málo senzitivní.

36. Bavili jsme se o zastoupení žen v redakcích, jak ale vnímáš zastoupení žen po obsahové stránce ve člancích? Přijde ti, že dostávají stejný prostor jako muži?

Stačí se podívat na komentáře a na hlavní komentátory v Česku. V Reflexu 99 % komentátorů jsou muži, to stejné je v ČRo, v ČT, taky na online serverech jako Aktuálně.cz. Já vážně nerozumím proč ti opinion makers jsou z 90 % muži. Opravdu to nechápu a nemám pro to vysvětlení. Je to snad tím, že ženy nemají názor nebo mají blbé názory?

37. Hejtů jsi zažila hodně a ne jen tedy ze strany veřejnosti, ale i uvnitř mediálního světa. Stalo se ti naopak, že by se tě nějaký kolega zastal?

Jo jasně. Jsou muži moudří a otevření a dokonce jsou i muži feministi.

38. Byly pro tebe někdy ty komentáře tak nepříjemné, že si se třeba rozhodla ty lidi blokovat?

Jo jejdanečku, to dělám pořád. Ale ještě jsem chtěla říct, že právě ta válečná oblast je často oponována muži a spousta těch mužských novinářů má problém, když je nějaká žena začne převažovat, nebo když začne být stejně dobrá jako oni a tím srazí to jeho ego. To novinář těžce nese. To v českém mediálním prostoru vnímám docela markantně. Spousta chlapů tady s tím má problém, když nedej bože by ta žena mohla být chytřejší a dělat tu práci lépe. Není to o tom, že by nedokázali uznat, že někdo dělá něco lépe než oni, ale proto že se tam dává ten genderový rozměr – že je to žena. Navíc

k tomu začnou přisuzovat vzhled a fakt, že ženy jdou vidět a můžou toho muže zastínit. To často hraje důležitou roli. Co se tedy už vůbec neodpouští, je skutečnost, že nejsme s Lenkou hnusné a že nějak vypadáme. Samozřejmě, že stárneme, už nám taky není dvacet, ale velmi často nás uráží tím, že jsem modelky s foťákem nebo že jsme modelky na frontě, přestože my jenom nějak vypadáme. Musím říct, že nás to obtěžuje, protože potom ti lidé místo toho, aby hodnotili naši práci, hodnotí to, jak v té válce vypadáme. Tohle je opravdu české specifikum.

39. Snažily jste se to nějak změnit?

Proti tomu se těžko brání, ale to co jsme udělaly je, že jsme se stáhly z Facebooku, kde už ani nesdílíme naše fotky z terénu. I do televizních reportáží dáváme minimálně samy sebe.

40. Být válečnou reportérkou nevyžaduje jen hodně odvahy, ale taky obětovat svůj volný čas. Jak se dá tvá práce skloubit s rodičovstvím?

V tomhle mám velkou oporu ve svých rodičích, kteří mi pomáhají. Navíc dcera má také svého otce, se kterým tráví nějaký čas, a do toho mám ještě přítele. Takže všichni se v tu dobu, co tady nejsem, podílí na její péči. Já se teď ale snažím, hledat si témata i tady po Evropě, nedávno jsem byla například dělat reportáž ve Švédsku. To je ale další věc, kterou mi lidé často vyčítají, že mám dítě a jezdím do války. Říkají, že je to ode mne hnusný a nezodpovědný a že mé dítě je chudák.

41. Máš nějaké zkušenosti s tím, že by redakce braly na rodiče větší ohled a vyhovovaly by jim třeba v kratší pracovní době a dalších záležitostech?

S tím já nemám zkušenosti, protože když jste na volné noze, tak nikoho nezajímá, jestli jste rodič nebo ne, musíte si všechno zařídit sám.